

National
University of
Laos
Faculty of

LAO Version

Analysis of the economic pattern of Lao farmers in LEAP pilot area:

Pakou and Nambak district,
Luangphabang province,
Nakhonepheng district,
Saravane province and Phonthong
district, Champasack province.

Final report

Phoutthasinh PHIMMACHANH

Vientiane, November, 2004

ບົດນຳ

ປະຈຸບັນປະຊາຊົນລາວປະມານ 80% ຍຶດຖືອາຊີບກະສິກຳ ເຊິ່ງປະຊາກອນປະມານ 1.049.000 ຄົນໃນຈຳນວນ 5,500,000 ຄົນຍັງຖືວ່າເປັນກຸ່ມຄົນທຸກຈົນຢູ່ ແລະ ໃນກຸ່ມຄົນເລົ່ານັ້ນ ປະມານ 90% ແມ່ນຊາວກະສິກອນນັ້ນເອງ. ສະນັ້ນແລ້ວເຫັນໄດ້ວ່າຊາວກະສິກອນຈຳນວນຫລວງ ຫລາຍແມ່ນບໍ່ສາມາດດຳເນີນການຜະລິດໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນສູງ ແລະ ກຳລັງພົບພໍ້ກັບສະພາບ ເສດຖະກິດທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ.

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ປະເທດລາວສາມາດຫລຸດພື້ນຈາກກຸ່ມປະເທດທີ່ດ້ອຍພັດທະນາທີ່ສຸດ ໃນປີ 2020 ພັກ ແລະ ລັດຖະບານໄດ້ມີແນວທາງໃນການພັດທະນາການກະສິກຳ ເພື່ອຍົກສູງລາຍຮັບ ຂອງຊາວກະສິກອນກໍ່ຄືລາຍຮັບຂອງພົນລະເມືອງລາວນັ້ນເອງ. ການທີ່ຈະປັບປຸງການຜະລິດກະສິ ກຳແມ່ນມີຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກ ເນື່ອງຈາກວ່າຊາວກະສິກອນອາໄສຢູ່ໃນສະພາບແວດລ້ອມທີ່ແຕກຕ່າງກັນ ສະນັ້ນພວກເຂົາເຈົ້າແມ່ນມີປັດໃຈການຜະລິດ ແລະ ທ່າແຮງທີ່ບໍ່ຄືກັນ. ຢ່າງໃດກໍ່ຕາມພວກເຂົາ ເຈົ້າມັກພົບພໍ້ບັນຫາທີ່ຄ້າຍຄືກັນເຊັ່ນ: ພື້ນຖານໂຄງລ່າງທີ່ບໍ່ດີ, ບັນຫາການຕະຫລາດ, ຂາດການ ສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ເຕັກນິກການຜະລິດ, ການຫລຸດລົງຂອງເນື້ອທີ່ການຜະລິດຕໍ່ຄອບ ຄົວ, ຂາດແຮງງານ, ຂາດທຶນຮອນ ແລະ ຂາດການສຶກສາ. ບັນຫາເລົ່ານີ້ແມ່ນກະທົບໃສ່ຊາວ ກະສິກອນ ແລະ ຈຳກັດການຂະຫຍາຍຕົວຂອງການຜະລິດກະສິກຳຂອງຊາວກະສິກອນເຊັ່ນດຽວ ກັນກໍ່ຄືການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດ .

ໃນການປັບປຸງເສດຖະກິດກະສິກຳ ແມ່ນຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການໃຫ້ມີການຊ່ວຍເຫລືອທີ່ແທດ ເຫມາະກັບຄວາມຕ້ອງການຕົວຈິງທີ່ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການ ເນື່ອງຈາກວ່າຊາວກະສິກອນບໍ່ມີ ທ່າແຮງຄືກັນ ແລະ ບໍ່ພົບພໍ້ບັນຫາອັນດຽວກັນ. ສະນັ້ນການກຳນົດຈຸດປະສົງໂດຍວິໃຈສະເພາະ ອົງປະກອບໃດໜຶ່ງຂອງລະບົບການຜະລິດບໍ່ສາມາດສະໜອງຂໍ້ມູນທີ່ພຽງພໍ ແລະ ເຫມາະສົມ ໃນການປັບປຸງລະບົບການຜະລິດ ແລະ ເພື່ອຈະສາມາດຊອກຫາແນວທາງໃນການປັບປຸງລະບົບ ການຜະລິດທີ່ເຫມາະສົມ, ກ່ອນອື່ນໝົດແມ່ນຕ້ອງມີການວິໃຈ-ວິນິດໃສລະບົບການຜະລິດເສຍ ກ່ອນ.

ການວິໃຈ-ວິນິດໃສລະບົບການຜະລິດແມ່ນແບບວິທີການສຶກສາ, ມັນແມ່ນແບບວິທີການ ສຶກສາທີ່ເບິ່ງການຜະລິດກະສິກຳແບບເປັນລະບົບ ເຊິ່ງແນໃສ່ສຶກສາໃນແຕ່ລະອົງປະກອບ ແລະ ການດຳເນີນງານຂອງມັນ ແລະ ດ້ວຍການສຶກສາໃນຮູບແບບນີ້ແມ່ນເຮັດໃຫ້ເຮົາສາມາດເຂົ້າໃຈ ໄດ້ເຖິງເງື່ອນໄຂທາງນິເວດວິທະຍາ, ເງື່ອນໄຂທາງເສດຖະກິດສັງຄົມ, ບັນດາເຕັກນິກການຜະລິດ, ບັນຫາທີ່ຈຳກັດການຜະລິດ ແລະ ການຍົກສູງປະສິດທິພາບການຜະລິດຂອງເຂົາເຈົ້າ. ບັນດາຂໍ້ ມູນດັ່ງກ່າວທີ່ໄດ້ຈາກການວິໃຈ-ວິນິດໃສຈະເຮັດໃຫ້ເຮົາສາມາດສ້າງເງື່ອນໄຂ ຫລື ກົດຈະກຳທີ່ ສາມາດຊ່ວຍຊາວກະສິກອນໃນການຍົກສູງປະສິດທິພາບໃນການຜະລິດຂອງເຂົາເຈົ້າໃຫ້ຖືກຕ້ອງ ຕາມຄວາມເປັນຈິງ ແລະ ແທດເຫມາະກັບຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການທີ່ແທ້ຈິງຂອງເຂົາເຈົ້າ.

ຈຸດປະສົງ

1. ເພື່ອສຶກສາສະພາບນິເວດກະສິກຳ, ເສດຖະກິດສັງຄົມ ແລະ ເຕັກນິກການຜະລິດ.
2. ເພື່ອປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງຄອບຄົວຊາວກະສິກອນ ອີງໃສ່ເງື່ອນໄຂການຜະລິດທີ່ເຂົາເຈົ້າມີ.
3. ເພື່ອກຳນົດບັນຫາ ແລະ ສ້າງຂໍ້ສະເໜີໃນການປັບປຸງລະບົບການຜະລິດກະສິກຳ.

ການຄົ້ນຄ້ວາເອກະສານ

1. ສັງລວມສະພາບເສດຖະກິດຂອງປະເທດລາວ

ຕາຕະລາງ.1. ສັງລວມຂໍ້ມູນປະເທດລາວ

GDP ຕໍ່ 1 ຄົນ, 2002 (USD)	331
ພູມສັນຖານ	
ເນື້ອທີ່ທັງໝົດ	236,800 Km ²
ຈຳນວນແຂວງທັງໝົດ(1999)	18
ຈຳນວນເມືອງທັງໝົດ(2002)	142
ຈຳນວນບ້ານທັງໝົດ(2002)	10,868
ປະຊາກອນ	
ຈຳນວນປະຊາກອນໂດຍປະມານ	5,525,900
ຄວາມໜາແໜ້ນ(2002)	23.3
ອັດຕາການເພີ່ມຂຶ້ນ	2.8
ອາຍຸໄຂນັບແຕ່ເກີດຈົນເຖິງເສຍຊີວິດ	59
ອາຍຸຕໍ່າກ່ວາ 20 ປີ	54.9 %
ອາຍຸລະຫວ່າງ 20 ເຖິງ 39 ປີ	27.8 %
ອາຍຸສູງກ່ວາ 40 ປີ	17.4 %
ພົນລະເມືອງເພດຍິງທັງໝົດ(2002)	49.5 %
ປະຊາກອນໃນເຂດຊົນນະບົດ(2000)	83%
ຈຳນວນຄອບຄົວທັງໝົດ(2002)	881,596
ຂະໜາດຂອງຄອບຄົວ(1998)	6.5 ຄົນ
ການບໍລິການ	
ພົນລະເມືອງທີ່ສາມາດນຳໃຊ້ໄຟຟ້າ	32.2%
ຄອບຄົວທີ່ມີເຖິງວິທະຍຸ(1998)	52%
ຄອບຄົວທີ່ມີເຖິງໂທລະພາບ(1998)	30%
ຄອບຄົວທີ່ມີລົດໄທຍ່(1998)	4%
ຄອບຄົວທີ່ມີລົດຈັກ	15%
UXO	
ດິນທີ່ຍັງມີລະເບີດຢູ່	50%
ຈຳນວນແຂວງທີ່ຍັງມີລະເບີດ	15
ໝູ່ບ້ານທີ່ຍັງມີລະເບີດ	25%
ລາຍງານຜູ້ເຄາະຮ້າຍຈາກລະເບີດ(1999)	102
ພົນທີ່ໄດ້ຮັບການເກັບກູ້ລະເບີດ(1999)	578 ເຮັກຕ້າ

2. ຂໍ້ມູນທາງດ້ານພູມມີປະເທດ.

2.1. ທີ່ຕັ້ງ

ປະເທດລາວເປັນປະເທດໜຶ່ງທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ເຊິ່ງເປັນປະເທດທີ່ບໍ່ມີຊາຍແດນຕິດກັບທະເລ ແລະ ມະຫາສະໝຸດ. ທິດຕາເວັນອອກແມ່ນມີຊາຍແດນຕິດກັບປະເທດຫວຽດນາມ, ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບປະເທດໄທ, ທິດໃຕ້ຕິດກັບປະເທດກຳປູເຈຍ ແລະ ທິດເໜືອຕິດກັບປະເທດຈີນ ແລະ ປະເທດພະມ້າ.

ຕາຕະລາງ .2. ຂອບເຂດຊາຍແດນຂອງປະເທດລາວ

ຂອບເຂດຊາຍແດນ(ກິໂລແມັດ)		
ທິດ	ປະເທດເພື່ອນບ້ານ	ຄວາມຍາວຊາຍແດນ
ເໜືອ	ຈີນ	505
ໄຕ້	ກຳປູເຈຍ	435
ຕາເວັນອອກ	ຫວຽດນາມ	2,069
ຕາເວັນຕົກສຽງເໜືອ	ພະມ້າ	236
ຕາເວັນຕົກ	ໄທ	1,835

2.2. ພູມອາກາດ.

ປະເທດລາວແມ່ນປະເທດທີ່ມີອາກາດຮ້ອນຊຸ່ມເຊິ່ງໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກລົມມໍລະສຸມໃນລະດູຝົນຕັ້ງແຕ່ເດືອນ 5 ເຖິງເດືອນ 9. ອຸນຫະພູມສະເລ່ຍໃນນະຄອນຫລວງແມ່ນຕ່ຳສຸດທີ່ 16.4 ອົງສາແຊລຊິສໃນເດືອນມັງກອນ ແລະ ສູງສຸດ 31 ອົງສາແຊລຊິສໃນເດືອນເມສາ. ໃນພາກເໜືອ ແລະ ຕາເວັນອອກສຽງເໜືອ ແມ່ນຈະເຢັນກວ່າເຊິ່ງຈະແຕກຕ່າງກັນອີງຕາມຄວາມສູງຂອງພື້ນທີ່.

ໂດຍປົກກະຕິລະດູຝົນແມ່ນເລີ້ມແຕ່ເດືອນ 5 ເຖິງ ເດືອນ 10 ເຊິ່ງຈະມີຝົນຕົກຫລາຍທີ່ສຸດໃນເດືອນ 8 ແລະ ເດືອນ 9. ປະລິມານນ້ຳຝົນສະເລ່ຍຕາມແຂວງຕ່າງໆທີ່ຕັ້ງຢູ່ແຄມແມ່ນ້ຳຂອງແມ່ນມີປະລິມານ 1.500-2.200 ມມ/ປີ. ລະດູແລ້ງແມ່ນເລີ້ມແຕ່ເດືອນ 11 ເຖິງ ເດືອນ 4 ເຊິ່ງຈະມີຄວາມແຫ້ງແລ້ງສູງໃນເດືອນ 2 ແລະ ເດືອນ 3 ເຖິງ ເດືອນ 4 ເຊິ່ງຄວາມຊຸ່ມສຳພັດແມ່ນລຸດລົງເຖິງ 46.3%.

ຕາຕະລາງ. 3. ພູມອາກາດໃນປະເທດລາວ

	ປະລິມານນ້ຳຝົນ	ອຸນຫະພູມ	ຄວາມຊຸ່ມສຳພັດ	ການລະເຫີຍອາຍ
ສະເລ່ຍ	1,853 ມມ/ປີ	26.2 °c	72.5%	1,328 ມມ/ປີ
ສູງສຸດ	2,830 ມມ/ປີ	32.5 °c	90%	1,713 ມມ/ປີ
ຕ່ຳສຸດ	1,016 ມມ/ປີ	21.9 °c	46.3%	1,112 ມມ/ປີ

2.3. ພູມສັນຖານ

ປະເທດລາວມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດປະມານ 236.800ມ², ມີຄວາມຍາວແຕ່ເໜືອເຖິງໃຕ້ປະມານ 1.700 km ແລະ ປະມານ 100 - 400km ຈາກທິດຕາເວັນອອກເຖິງທິດຕາເວັນຕົກ. ເຖິງວ່າປະເທດລາວຈະບໍ່ມີທິນທາງເຊື່ອມຕໍ່ກັບທະເລກໍ່ຕາມແຕ່ພັດມີສາຍນໍ້າຫນ້າແທນ ແລະ ອຸດົມສົມບູນເຊິ່ງຮ່ວມມີແມ່ນໍ້າຂອງເຊິ່ງຜ່ານປະເທດລວມ 1.865km. ເນື້ອທີ່ປະມານ 2 / 3 ຂອງປະເທດແມ່ນເຂດພູພຽງ ແລະ ພູສູງເຊິ່ງເລີ່ມແຕ່ 200 ເຖິງ 2.820ມ (ຄວາມສູງຈາກໜ້ານໍ້າທະເລ) ເຊິ່ງເປັນອຸປະສັກໃນການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ.

2.4. ດິນ ແລະການຈັດປະເພດຂອງດິນ

ດິນທັງພຽງແຄມແມ່ນໍ້າຂອງສ່ວນຫລາຍເປັນດິນສັດດອນເກົ່າ, ເຊິ່ງມີຕົ້ນກຳເນີດມາຈາກຫີນແມ່ ທີ່ເປັນຫີນຊາຍ(ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ສາລາວັນ), ດິນເຂດນີ້ແມ່ນເປັນດິນຊາຍແກມຕົມ ແລະ ຕົມແກມຊາຍ ເຊິ່ງມີຄວາມເປັນກົດປານກາງເຊັ່ນ: Alisols, Acrisols, Leptosols, Cambisols ແລະ Gleysols. ເປັນດິນທີ່ບັນຈຸເມັດຊາຍຕັ້ງແຕ່65% ເຖິງ85% ເຊິ່ງມີເມັດດິນໜຽວຕໍ່ເຖິງ 5%, ມີສານອິນຊີວັດຕ່ຳ, ຄວາມສາມາດໃນການແລກປ່ຽນໄອອອນ (CEC) ແມ່ນດຳເນີນບົນພື້ນຖານຂອງຄວາມອື່ມຕົວ.

ດິນກະສິກຳໃນເຂດຮາບພຽງທາງພາກເໜືອແມ່ນເປັນດິນຊາຍແກມຕົມ, ດິນຕົມ ແລະ ດິນໜຽວແກມຕົມເຊັ່ນ: Cambisols, Fluvisols ແລະ Luvisols. ເຊິ່ງໂດຍທົ່ວໄປເປັນດິນທີ່ອຸດົມສົມບູນຫລາຍກວ່າເຂດພາກກາງ ແລະ ພາກໃຕ້.

ປະເພດດິນທີ່ເໝາະສົມແກ່ການກະສິກຳແມ່ນດິນປະເພດ Cambisols ແລະ Fluvisols. ດິນສ່ວນຫລາຍໃນລາວແມ່ນ Alisols, Leptosols ແລະ Arenosols. ສະນັ້ນທ່າແຮງຂອງການຜະລິດແມ່ນຂຶ້ນກັບການປັບປຸງຄຸນນະພາບຂອງດິນໂດຍການນຳໃຊ້ຝຸ່ນທຳມະຊາດເຊັ່ນ: ມູນສັດ, ເສດພືດ, ຝຸ່ນຂຽວ, ຝຸ່ນປົ່ມ...

2.5. ປ່າໄມ້

ປ່າໄມ້ກວມເອົາປະມານ47%ຂອງເນື້ອທີ່ທົ່ວປະເທດເຊິ່ງມີໄມ້ທີ່ເປັນສິນຄ້າຫລາຍປະເພດ. 80% ຂອງການນຳໃຊ້ພະລັງງານໃນຄົວເຮືອນແມ່ນມາຈາກໄມ້ ແລະ ສະເລ່ຍປ່າໄມ້ປະມານ 200.000ha ແມ່ນຖືກທຳລາຍເນື່ອງຈາກການຖາງປ່າເຮັດໄຮ້ ແລະ ກິດຈະກຳການຕັດໄມ້ເພື່ອຈຸດປະສົງໃດໜຶ່ງ.

2.6. ການນຳໃຊ້ເນື້ອທີ່

ອີງຕາມການແນະນຳຂອງອົງການFAO ແມ່ນໄດ້ແບ່ງປະເພດການນຳໃຊ້ດິນໃນລາວອອກເປັນ 06 ປະເພດຄື:

1. ພື້ນທີ່ປ່າອຸດົມສົມບູນ.
2. ພື້ນທີ່ປ່ານຳໃຊ້.
3. ພື້ນທີ່ປ່າຊຸດໂຊມ.
4. ພື້ນທີ່ດິນກະສິກຳຖາວອນ.
5. ເຂດພື້ນທີ່ນຳໃຊ້ອື່ນໆ.
6. ເຂດນ້ຳ.

2.7. ເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມ

ການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ ແລະການສື່ສານຖືກພິຈາລະນາໃຫ້ເປັນບັນຫາສັງຄົມ ແລະຮີບດ່ວນໃຫ້ມີການພັດທະນາ, ເຊິ່ງໃນອານາຄົດລັດຖະບານມີແນວທາງປັບປຸງເສັ້ນທາງຂົນສົ່ງຕົ້ນຕໍຈາກເໜືອເຖິງໃຕ້, ຈາກຕາເວັນອອກ ຫາຕາເວັນຕົກໃຫ້ສາມາດເຊື່ອມຕໍ່ທາງປະເທດເພື່ອນບ້ານໃກ້ຄຽງຢ່າງທົ່ວເຖິງ ແລະສະດວກສະບາຍ. ນອກນັ້ນຍັງມີແຜນການພັດທະນາການຄົມມະນາຄົມ ທຸກດ້ານເຊັ່ນ: ຖະໜົນ, ລົດໄຟ. ບໍ່ວ່າຈະເປັນຫົນທາງ, ທາງລົດໄຟ, ທາງນ້ຳ ແລະທາງອາກາດ ເພື່ອຮັບປະກັນການພັດທະນາເສດຖະກິດໃນທຸກໆຕົວເມືອງໃຫ້ທົ່ວເຖິງກັນ.

2.8. ໄຟຟ້າ

ມີຢູ່4ເຄື່ອນໄຟຟ້າຄື:

- ເຄື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳຖ້ຳມີປະສິດທິພາບ 150MW.
- ເຄື່ອນເທີນຫີນບູນ 210MW.
- ເຄື່ອນເຊເຊັດ 45MW ແລະ ເຊລະບຳ 5MW.

ນອກນັ້ນຍັງມີແຜນການສ້າງເຄື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳເທີນ2, ເຊິ່ງມີປະສິດທິພາບ 680MW ແລະຈະຕິດຕັ້ງເພີ່ມເຕີມອີກເພື່ອໃຫ້ໃນອີກ15ປີ ຂ້າງຫນ້າສາມາດຜະລິດໄຟຟ້າໄດ້6.500MW.

2.9. ຊົນລະປະທານ

ຊົນລະປະທານແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການກະສິກຳທີ່ສຸດໂດຍສະເພາະຕໍ່ການເຮັດນາ ຫລືການຜະລິດສະບຽງອາຫານຊະນິດອື່ນໆໃນລາວ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຜະລິດເຂົ້າໃນທົ່ວປະເທດ ແມ່ນຂຶ້ນກັບສະພາບດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ຖືກເສຍຫາຍເລື້ອຍໆ ເນື່ອງຈາກເກີດນ້ຳຖ້ວມ ແລະ ໄພແຫ້ງແລ້ງ ແລະ ຍ້ອນວ່າການຊົນລະປະທານມີຄວາມສຳຄັນ ດັ່ງນັ້ນໃນທຸກໆປົງປະມານແຕ່ 40-50% ທີ່ນຳໃຊ້ໃນການກະສິກຳແມ່ນໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ເພື່ອການຊົນລະປະທານ, ນອກນັ້ນຍັງພະຍາຍາມປຸກລະດົມຂົນຂວາຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນຫັນມາສ້າງຊົນລະປະທານຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ກາງດ້ວຍຕົນເອງ. ເນື້ອທີ່ຊົນລະປະທານໃນປີ 2000 ແມ່ນມີປະມານ 200,000 ha ໃນລະດູຝົນ ແລະ ປະມານ 50,000 ha ໃນລະດູແລ້ງ.

3. ແນວທາງຂອງການຜະລິດກະສິກຳໃນລາວ

ອີງໃສ່ 8 ແຜນການບູລິມະສິດໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມ.

1. ແຜນການຮັບປະກັນສະບຽງອາຫານ.
2. ແຜນການຫຼຸດຜ່ອນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່.
3. ແຜນການຜະລິດສິນຄ້າ.
4. ແຜນການພັດທະນາລະບົບໂຄງລ່າງ.
5. ແຜນປັບປຸງການຈັດການເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ການພົວພັນເສດຖະກິດກັບຕ່າງປະເທດ.
6. ແຜນການພັດທະນາຊຸມນະບົດ.
7. ແຜນການພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ.
8. ແຜນການພັດທະນາການບໍລິການ.

ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແມ່ນໄດ້ມີຄວາມສົນໃຈໃນທຸກໆແຜນງານແຕ່ຈະບໍ່ເນັ້ນໜັກໃນການພັດທະນາໂຄງລ່າງ ແລະ ການບໍລິການ. ການພັດທະນາໂຄງລ່າງແມ່ນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງກະຊວງຄົມມະນາຄົມ. ອີງໃສ່ 8 ແຜນງານດັ່ງກ່າວແມ່ນໄດ້ສຸມໃສ່ 6 ແຜນງານດັ່ງນີ້:

❶ ແຜນງານຜະລິດສະບຽງອາຫານ.

ເພື່ອຮັບປະກັນທາງດ້ານສະບຽງອາຫານໂດຍເພີ່ມປະລິມານ, ຄຸນນະພາບ ແລະ ການສະໜອງອາຫານໄດ້ຕາມຄວາມຕ້ອງການເຊິ່ງເນັ້ນໜັກພືດຕົ້ນຕໍຄື: ເຂົ້າ, ສາລີ, ພືດຫົວ, ຊີ້ນ ແລະ ປາ. ແຜນງານແມ່ນສຸມໃສ່ການເຮັດກະເສດສຸມໃສ່ໃນ 7 ເຂດທົ່ງພຽງແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ການຜະລິດເຂົ້າໃນເຂດທົ່ງພຽງຕີນພູທີ່ມີຊົນລະປະທານ, ເພີ່ມສິ່ງນຳເຂົ້າ ແລະ ປັບປຸງລະບົບການຈັດການ. ແຜນງານຍັງພົວພັນກັບການຈັດການສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານ(IPM), ການຕະຫຼາດ, ສິນເຊື່ອ, ການສົ່ງເສີມ, ລະບົບລາຄາ ແລະ ປັດໃຈອື່ນໆ.

❷ ແຜນງານການຜະລິດສິນຄ້າ.

ພັດທະນາການແປຮູບຜະລິດຕະພັນກະສິກຳ ເພື່ອສະໜອງໂອກາດໃນການສ້າງລາຍຮັບເພີ່ມໃຫ້ທ້ອງຖິ່ນໂດຍສະເພາະເຂົ້າ, ສາລີ, ຖົ່ວເຫລືອງ, ຖົ່ວຂຽວ, ຖົ່ວດິນ, ຜັກ, ອ້ອຍ, ຢາສູບ ແລະ ຊີ້ນ.

❸ ແຜນງານຫຼຸດຜ່ອນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່.

ຊຸກຍູ້ໃຫ້ຢຸດຕິເຮັດໄຮ່ແບບເລື່ອນລອຍ ຫັນມາເຮັດກິດຈະກຳອື່ນໆທີ່ກ່ຽວກັບການກະສິກຳ ແລະ ບໍ່ແມ່ນກະສິກຳເຊັ່ນ: ການລ້ຽງສັດ, ການຜະລິດສະບຽງອາຫານ ແລະ ຜະລິດພືດເສດຖະກິດໃນເຂດຕີນພູ, ເຮັດວຽກໃນການແປຮູບຜົນຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ການຄ້າຂາຍ. ການສະໜອງທາງດ້ານສິນເຊື່ອ, ການພັດທະນາດິນກະສິກຳ ແລະ ການຈັດການການນຳໃຊ້ດິນຈາກພາກສ່ວນລັດຖະບານແມ່ນມີຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການສູງ.

④ ແຜນງານພັດທະນາຊຸມລະປະທານ.

ເພື່ອເພີ່ມລາຍຮັບໃນຊຸມນະບົດ ແມ່ນຕ້ອງລົງທຶນສ້າງຊຸມລະປະທານໃໝ່ໃນເຂດທີ່ມີການຜະລິດກະສິກໍາເພື່ອຜະລິດໄດ້ທັງໃນລະດູຝົນ ແລະ ລະດູແລ້ງພ້ອມກັບການປັບປຸງປົວແປງຄອງຊຸມລະປະທານເກົ່າ. ສິນເຊື່ອແມ່ນຕ້ອງການຫລາຍ ແລະ ການເຮັດວຽກຮ່ວມກັນລະຫວ່າງລັດຖະບານ ແລະ ຊຸມຊົນໃນການສ້າງໂຄງລ່າງຊຸມລະປະທານແມ່ນຕ້ອງການຢ່າງສູງ.

⑤ ແຜນງານຄົ້ນຄວ້າທົດລອງກ່ຽວກັບກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້.

ເພື່ອຈັດການສໍາຫລວດຊັບພະຍາກອນ, ກະກຽມແຜນແມ່ບົດສໍາລັບການພັດທະນາ (ໂດຍສະເພາະພາກເຫນືອ) ສ້າງສະຖານີທົດລອງໃນພື້ນທີ່ໃໝ່ ແລະ ຮ່ວມມືກັບສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າສາກົນ.

⑥ ແຜນງານພັດທະນາຊັບພະຍາກອນມະນຸດ.

ເພື່ອປັບປຸງ, ຍົກລະດັບຄວາມຊຳນານທາງດ້ານເຕັກນິກ ແລະ ການບໍລິການຂອງພະນັກງານຂອງກະຊວງ ແລະ ເພື່ອພັດທະນາການບໍລິການສົ່ງເສີມທີ່ມີປະສິດທິຜົນໃນລະດັບແຂວງ ແລະ ລະດັບເມືອງ.

- ເປົ້າຫມາຍຂອງພາກສ່ວນກະສິກໍາປ່າໄມ້.

ລັດຖະບານແມ່ນມີແນວທາງຈະແຈ້ງໃນການພັດທະນາພາກສ່ວນນີ້, ຕັ້ງແຕ່ດຽວນີ້ຈົນເຖິງປີ2020ໂດຍແນ່ໃສ່:

- * ຮັບປະກັນສະບຽງອາຫານສໍາລັບຄົນລາວທຸກຄົນ.
- * ປັບປຸງອັດຕາການເຕີບໃຫຍ່ຂອງການກະສິກໍາ 4-5% ໃນແຕ່ລະປີ.
- * ສົ່ງເສີມການຜະລິດສິນຄ້າ, ພິເສດເພື່ອເປັນສິນຄ້າສົ່ງອອກ.
- * ຫລຸດຜ່ອນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ລົບລ້າງການປູກຝົນ.
- * ສ້າງຄວາມຫລາກຫລາຍໃຫ້ແກ່ການກະສິກໍາປ່າໄມ້ຢ່າງທັນສະໄຫມ.
- * ປົກປ້ອງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ຄຸ້ມຄອງແນວພັນສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ.
- * ຟື້ນຟູປ່າ.
- * ປັບປຸງສິ່ງແວດລ້ອມໃນການດຳລົງຊີວິດໃນຊຸມນະບົດ.
- * ຈຸດປະສົງການພັດທະນາລະດັບຊາດ.
- * ຫລຸດພື້ນຈາກກຸ່ມປະເທດທີ່ດ້ອຍພັດທະນາທີ່ສຸດໃນໂລກໃນປີ2020.
- * ຫລຸດຜ່ອນການປະກອບສ່ວນຂອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ໃນGDP ຈາກ53%ໃນ ປີ 2000 ໃຫ້ເຫລືອ33%ໃນ ປີ2020.
- * GDP/ຄົນ=500-550USDໃນປີ2005.
- * ລົບລ້າງຄອບຄົວທຸກຈົນໃຫ້ໄດ້ທັງໃນປີ2020.
- ແຜນການພັດທະນາຂອງພາກສ່ວນກະສິກໍາ.
- * ຜະລິດ ແລະ ແຈກຢາຍແນວພັນປັບປຸງ.
- * ເພີ່ມການຜະລິດໂດຍມີຊຸມລະປະທານຈາກ102,000ha ເຖິງ150,000ha.

- * ສະເລັຍຜະລິດຕະພາບນາປີຈາກ 3.1T/ha ໃນປີ1999 ໃຫ້ໄດ້3.4T/ha ໃນປີ2005 ແລະ 4.6T/ha ໃນປີ2010.
- * ສະເລັຍຜະລິດຕະພາບເຂົ້າໄຮ່ຈາກ 1.7 T/ha ໃນປີ2000 ເຖິງ 2.5 T/haໃນປີ2010.
- * ສະເລັຍຜະລິດຕະພາບເຂົ້ານາແຊງຈາກ 4 T/ha ໃນປີ1999 ໃຫ້ໄດ້ 4.4 T/ha ໃນ ປີ2005 ແລະ 4.6 T/ha ໃນປີ2010.
- * ການປັບປຸງການບໍລິການສັງຄົມໄດ້ນຳສູ່ຊົນນະບົດຢ່າງທົ່ວເຖິງ.
- * ໄດ້ຮັບພະລັງງານ2,100 ເຖິງ 2,300kcal/ຄົນ/ວັນໃນປີ2005.
- * ສະເລັຍໄດ້ຮັບອາຫານຫລາຍກ່ວາ500kg/ຄົນ/ປີ ໃນປີ2010.
- * ສະເລັຍໄດ້ຮັບພະລັງງານ2,600 ເຖິງ 2,700kcal/ຄົນ/ວັນໃນປີ2020.
- * ຂະຫຍາຍເນື້ອນນາປີ15,000 ເຖິງ 17,000ha/ປີ.
- * ຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ການປູກພືດລະດູແລ້ງ8,000 ເຖິງ 10,000ha/ປີ.
- * ສຳລັບຊົນເຜົ່າທີ່ເປັນຄອບຄົວທຸກຈົນແມ່ນໃຫ້ລຸດລົງ2/3ຈາກປີ1990-2015.
- * ລາຍຮັບບໍ່ຕ່ຳກ່ວາ1USD/ວັນໃນ ປີ2006.
- * ການນຳໃຊ້ນ້ຳໃຕ້ດິນເພື່ອການປູກພືດໃຫ້ທົ່ວເຖິງໃນປີ 2007.

ອຸປະກອນ ແລະ ວິທີການສຶກສາ

1. ອຸປະກອນ

ປະກອບມີ ແບບຟອມສຳພາດ, ປຶ້ມບັນທຶກ ແລະ ອຸປະກອນການຂຽນ, ຈັກຄິດໄລ່, ແລະ ຄອມພິວເຕີ້.

2. ວິທີການສຶກສາ

2.1. ການກະກຽມ

ການກະກຽມແມ່ນການກຽມພ້ອມກ່ອນລົງເກັບກຳຂໍ້ມູນ ເຊິ່ງລວມມີການກະກຽມຂໍ້ມູນມີ ສອງຕ່າງໆ, ແຜນທີ່, ການວາງແຜນຮ່ວມກັບໂຄງການ, ການສ້າງແບບສອບຖາມ ແລະ ອື່ນໆ. (ແບບສອບຖາມແມ່ນຢູ່ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ)

2.2. ການເລືອກຕົວແບບ.

ການເລືອກເອົາຕົວແບບ ແມ່ນອີງໃສ່ຄວາມຫລາກຫລາຍທາງດ້ານນິເວດກະສິກຳ ແລະ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມໃນເຂດເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການສົ່ງເສີມກະສິກຳ ເຊິ່ງມີ 03 ແຂວງຄື : ແຂວງ ຫລວງພະບາງ, ແຂວງສາລາວັນ ແລະ ແຂວງຈຳປາສັກ.

ໃນນັ້ນໄດ້ເລືອກເອົາເມືອງປາກອູ ແລະ ເມືອງນ້ຳບາກຂອງແຂວງຫລວງພະບາງເພື່ອເປັນ ຕົວຢ່າງໃຫ້ແກ່ເສດຖະກິດກະສິກຳຂອງຊາວກະສິກອນ ໃນເຂດເນີນສູງທາງພາກເໜືອຂອງລາວ ແລະ ໄດ້ເລືອກເອົາເມືອງນະຄອນເພັງ, ແຂວງສາລາວັນ ແລະ ເມືອງໂພນທອງ, ແຂວງຈຳປາສັກ ເປັນຕົວຢ່າງໃຫ້ແກ່ສະພາບເສດຖະກິດກະສິກຳ ຂອງຊາວກະສິກອນໃນເຂດທົ່ງພຽງພາກໃຕ້ ຂອງ ປະເທດ.

ໃນແຕ່ລະເມືອງແມ່ນໄດ້ເລືອກເອົາຕົວຢ່າງໃນ 2 ເຂດ ເຊິ່ງແຕ່ລະເຂດເລືອກເອົາ 4 ບ້ານ. ໃນການຄັດເລືອກເອົາບ້ານ ແມ່ນອີງໃສ່ເຂດບ້ານເປົ້າໝາຍຂອງໂຄງການສົ່ງເສີມເຊັ່ນດຽວກັນ ເຊິ່ງໃນເມືອງໜຶ່ງແມ່ນມີຢູ່ປະມານ 10 ບ້ານ. ໃນລະດັບບ້ານແມ່ນໄດ້ເລືອກເອົາ 06 ຄອບຄົວ ຊາວກະສິກອນມາສຶກສາເຊິ່ງໃນນັ້ນ 02 ຄອບຄົວແມ່ນກຸ່ມຄົນທີ່ເຫລືອກິນ, 02 ຄອບຄົວທີ່ກຸ່ມກິນ ແລະ ອີກ 02 ຄອບຄົວທີ່ບໍ່ກຸ່ມກິນ. ການເລືອກຄອບຄົວແມ່ນມີຄວາມພິຈາລະນາເປັນພິເສດ ໂດຍ ໄດ້ຮ່ວມມືກັບຄະນະແນວໂຮມ ແລະ ການຈັດຕັ້ງພາຍໃນບ້ານເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຕົວຢ່າງທີ່ດີທີ່ສາມາດ ເປັນຕົວແທນໃຫ້ແກ່ການຜະລິດກະສິກຳໃນບ້ານໄດ້.

ສະຫລຸບແມ່ນໄດ້ສຶກສາຈາກຊາວກະສິກອນຈຳນວນ 96 ຄອບຄົວເຊິ່ງນອນໃນ 4 ເມືອງຄື: ເມືອງນ້ຳບາກ, ແຂວງຫລວງພະບາງ, ເມືອງປາກອູ, ແຂວງຫລວງພະບາງ, ເມືອງນະຄອນເພັງ, ແຂວງສາລາວັນ ແລະ ເມືອງໂພນທອງ, ແຂວງຈຳປາສັກ.

ການຄັດເລືອກເອົາ 06 ຄອບຄົວໃນແຕ່ລະບ້ານເຫັນວ່າມີຫນ້ອຍເກີນໄປທີ່ຈະເປັນຕົວແທນໃຫ້ແກ່ບັນດາປະເພດຕ່າງໆພາຍໃນບ້ານ. ແຕ່ເນື່ອງຈາກຈຳນວນເມືອງທີ່ຈະສຶກສາໃນໄລຍະເດືອນ 4-8 ແມ່ນມີເຖິງ 04 ເມືອງ ສະນັ້ນຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງເລືອກເອົາ 06 ຄອບຄົວຕໍ່ບ້ານໂດຍໄດ້ລົມທົບກັບນາຍບ້ານ ເພື່ອເລືອກເອົາຕົວແທນຂອງແຕ່ລະປະເພດຊາວກະສິກອນ ໃຫ້ມີຄວາມຫລາກຫລາຍໃນລະດັບທີ່ໃຊ້ໄດ້.

ຕາຕະລາງ. 4. ສັງລວມການເລືອກຕົວຢ່າງການສຶກສາ.

ຂັ້ນແຂວງ	ຂັ້ນເມືອງ	ຂັ້ນບ້ານ	ຂັ້ນຄອບຄົວຊາວກະສິກອນ
ແຂວງຫລວງພະບາງ	ເມືອງປາກອູ	ບ້ານຫາດຄໍ້	6 ຄອບຄົວ (2 ຄອບຄົວເຫລືອກິນ, 2 ຄອບຄົວກຸ້ມກິນ ແລະ 2 ຄອບຄົວຂາດກິນ)
		ບ້ານຫາດຂາມ	
		ບ້ານໂພນໂຮມ	
		ບ້ານໂພນສະຫວ່າງ	
	ເມືອງນ້ຳບາກ	ບ້ານວັງຫີນ	6 ຄອບຄົວ (2 ຄອບຄົວເຫລືອກິນ, 2 ຄອບຄົວກຸ້ມກິນ ແລະ 2 ຄອບຄົວຂາດກິນ)
		ບ້ານມົກແວດ	
		ບ້ານນ້ຳງາ	
		ບ້ານຫ້ວຍຫີກ	
ແຂວງສາລາວັນ	ເມືອງນະຄອນເພັງ	ບ້ານຕາພານກາງ	6 ຄອບຄົວ (2 ຄອບຄົວເຫລືອກິນ, 2 ຄອບຄົວກຸ້ມກິນ ແລະ 2 ຄອບຄົວຂາດກິນ)
		ບ້ານໂຮງສາຍທອງ	
		ບ້ານນະຄອນເພັງໄຫຍ່	
		ບ້ານນະຄອນສີໄຕ້	
ແຂວງຈຳປາສັກ	ເມືອງໂພນທອງ	ບ້ານຫລັກ 8	6 ຄອບຄົວ (2 ຄອບຄົວເຫລືອກິນ, 2 ຄອບຄົວກຸ້ມກິນ ແລະ 2 ຄອບຄົວຂາດກິນ)
		ບ້ານຫລັກ 12	
		ບ້ານສະຫມັນ	
		ບ້ານກີກລຳແຊງ	
3 ແຂວງ	4 ເມືອງ	16 ບ້ານ	96 ຄອບຄົວ

2.3. ການວິໄຈຂໍ້ມູນ

ການວິໄຈຂໍ້ມູນແມ່ນວິໄຈ 02 ປະເພດຄື: ຂໍ້ມູນທາງປະລິມານ ແລະ ຂໍ້ມູນທາງຄຸນນະພາບ ເຊິ່ງໃນການວິໄຈຂໍ້ມູນທາງດ້ານປະລິມານແມ່ນນຳໃຊ້ໂປແກມ EXCEL ຊ່ວຍໃນການສັງລວມ ແລະ ຄິດໄລ່. ສ່ວນຂໍ້ມູນທາງດ້ານຄຸນນະພາບແມ່ນການສັງລວມດ້ວຍການສັງເກດລະອຽດເພື່ອສັງລວມ ແລະ ຈັດລຽງເຫດການທີ່ຄ້າຍຄືກັນຢ່າງເປັນລະບົບ.

ຂໍ້ມູນທາງປະລິມານໄດ້ແກ່ຂໍ້ມູນທີ່ສາມາດປະເມີນຜົນອອກມາເປັນຕົວເລກໄດ້ເຊັ່ນ: ຜົນ ຜະລິດ, ຜະລິດຕະພາບ, ແຮງງານນຳໃຊ້, ມູນຄ່າສິ່ງນຳເຂົ້າ, ມູນຄ່າຜົນໄດ້ຮັບ ແລະ ອື່ນໆ. ຂໍ້ມູນ ດ້ານປະມານແມ່ນນຳໃຊ້ຄ່າສະເລ່ຍເປັນຕົ້ນຕໍ.

ຂໍ້ມູນທາງດ້ານຄຸນນະພາບໄດ້ແກ່ ບັນດາຂໍ້ມູນທີ່ບໍ່ສາມາດປະເມີນເປັນຕົວເລກໄດ້ເຊັ່ນ: ປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງຊາວກະສິກອນ, ລັກສະນະດິນ, ເຕັກນິກການຜະລິດ, ບັນຫາການ ຜະລິດ, ການແກ້ໄຂບັນຫາຂອງຊາວກະສິກອນ, ແຜນການຂອງຊາວກະສິກອນ ແລະ ອື່ນໆ.

3. ສະຖານທີ່ລົງເຝິກງານ

ການສຶກສາແມ່ນຢູ່ໃນຂອບເຂດຂອງໂຄງການສົ່ງເສີມກະສິກຳເຊິ່ງໂຄງການດັ່ງກ່າວແມ່ນ ໂຄງການໜຶ່ງທີ່ຮ່ວມມືກັບກອງສົ່ງເສີມກະສິກຳແຫ່ງຊາດ. ຫ້ອງການແມ່ນຕັ້ງຢູ່ບ້ານຫ້ວຍຍາງ, ເມືອງ ໄຊທານີ, ນະຄອນຫລວງວຽງຈັນ. (ລາຍລະອຽດເພີ່ມເຕີມໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ).

4. ໄລຍະເວລາ

ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ແມ່ນໃຊ້ເວລາຢູ່ 08 ເດືອນເຊິ່ງເລີ່ມແຕ່ເດືອນເມສາ, 2004 ເຖິງເດືອນ ພະຈິກ ປີ 2004 ເຊິ່ງລາຍລະອຽດມີດັ່ງນີ້:

01.04.2004 – 16.05.2004	ກະກຽມ
17.05.2004 – 13.08.2004	ເກັບກຳຂໍ້ມູນ
14.08.2004 – 14.10.2004	ວິໃຈຂໍ້ມູນ
15.10.2004 – 30.11.2004	ຂຽນບົດ

ຜົນໄດ້ຮັບ

1. ເມືອງນ້ຳບາກ, ແຂວງຫລວງພະບາງ

1.1. ສະພາບພູມມີປະເທດ

ເມືອງນ້ຳບາກແມ່ນເມືອງໜຶ່ງທີ່ຕັ້ງຢູ່ທິດຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອ ຂອງແຂວງຫລວງພະບາງ. ທິດເໜືອຕິດກັບເມືອງຂວາ, ແຂວງຜົ້ງສາລີ, ທິດໃຕ້ຕິດກັບເມືອງປາກອູ, ແຂວງ ຫລວງພະບາງ, ທິດຕາເວັນອອກຕິດກັບເມືອງງອຍ, ແຂວງຫລວງພະບາງ ແລະ ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບເມືອງງາ, ແຂວງອຸດົມໄຊ.

ອຸນຫະພູມສະເລ່ຍຫມົດປີປະມານ 25 ອົງສາເຊລຊິສ, ເຊິ່ງຕ່ຳສຸດສະເລ່ຍແມ່ນປະມານ 20 ອົງສາເຊລຊິສ(ເດືອນທັນວາ ແລະ ເດືອນມັງກອນ), ອຸນຫະພູມສູງສຸດສະເລ່ຍໄດ້ປະມານ 31 ອົງສາເຊລຊິສ (ເດືອນເມສາ ແລະ ເດືອນພຶດສະພາ).

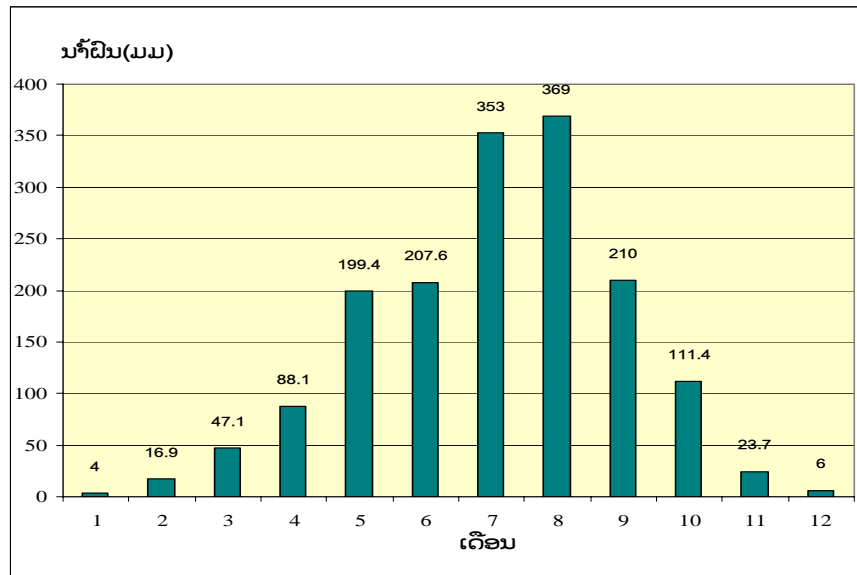
ປະລິມານນ້ຳຝົນຫມົດປີສະເລ່ຍໃນ 07 ປີ (1995-2001)ແມ່ນ 1,636 ມິນລິແມັດ. ເຊິ່ງຝົນຕົກຫລາຍສຸດແມ່ນໃນເດືອນສິງຫາ ແລະ ຝົນຕົກໜ້ອຍຫລາຍໃນເດືອນທັນວາ, ເດືອນມັງກອນ, ເດືອນກຸມພາ ແລະ ເດືອນມີນາ. ການລະເຫີຍອາຍແມ່ນສະເລ່ຍປະມານ 254 ມິລິແມັດ/ປີ (ລະເຫີຍອາຍຫລາຍທີ່ສຸດໃນເດືອນກໍລະກົດ) ແລະ ຄວາມສຸ່ມສຳພັດແມ່ນຕ່ຳສຸດ 27% ໃນເດືອນກຸມພາ ແລະ ເດືອນມີນາ ແລະ ເພີ່ມຂຶ້ນສູງໃນເດືອນກໍລະກົດ, ສິງຫາ ແລະ ກັນຍາ, ສະເລ່ຍຄວາມສຸ່ມສຳພັດຫມົດປີແມ່ນ 74%

1.2. ສະພາບເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ.

ພົນລະເມືອງທົ່ວເມືອງເກັບກຳໄດ້ 54,379 ຄົນ(ປີ2002) ,ເປັນຍິງຈຳນວນ 27,375 ຄົນ (8910 ຄອບຄົວ)ເຊິ່ງໃນນັ້ນ ປະມານ 50% ແມ່ນຊົນເຜົ່າຂະມຸ, 34 %ແມ່ນລາວລຸ່ມ ແລະ 16% ແມ່ນລາວສູງ. ເມືອງນ້ຳບາກມີເນື້ອທີ່ລວມທັງຫມົດ 175,600 ເຮັກຕາ, ໃນນັ້ນປະມານ 71% ແມ່ນປ່າ ແລະ 6% ແມ່ນດິນກະສິກຳ. ເມືອງນ້ຳບາກຖືກແບ່ງອອກເປັນ 09 ເຂດ ລວມ105 ຫມູ່ບ້ານ ໃນນັ້ນ 43 ຫມູ່ບ້ານບໍ່ມີຫົນທາງເຂົ້າເຖິງ. ທົ່ວເມືອງ 1,584 ຄອບຄົວ(17.8%) ແມ່ນມີໄຟຟ້າໃຊ້ເຊິ່ງໄດ້ມາຈາກເຄື່ອນໄຟຟ້າຂະໜາດນ້ອຍ(ນ້ຳມູນ), ຈັກປັ່ນໄຟຂອງເມືອງ ແລະ ຈັກປັ່ນໄຟຟ້າຂະໜາດຄອບຄົວ.

1.3. ສະພາບການກະສິກຳ

ດິນກະສິກຳແມ່ນມີທັງຫມົດ 9,884 ເຮັກຕາ ໃນນັ້ນເນື້ອທີ່ນາມີ 2,134 ເຮັກຕາ(21.6%) ເນື້ອທີ່ໄຮ່ປະມານ 6,860 (69.4%) ແລະ ເນື້ອທີ່ສວນປະມານ 890 ເຮັກຕາ(9%). ດິນສ່ວນຫລາຍເປັນດິນແດງ(ປະມານ70,000ເຮັກຕາ) ເຊິ່ງຢູ່ບໍລິເວນໂນນພູ. ນອກນັ້ນແມ່ນດິນສັນດອນເກົ່າ (ປະມານ50,000 ເຮັກຕາ), ດິນສັນດອນໃຫມ່ທີ່ຢູ່ແຄມນ້ຳ(30,000ເຮັກຕາ), ດິນເຊື່ອມຄຸນຕາມພູທົ່ວໂຫລ້ນປະມານ 8000 ເຮັກຕາ ແລະ ດິນອື່ນໆອີກ.

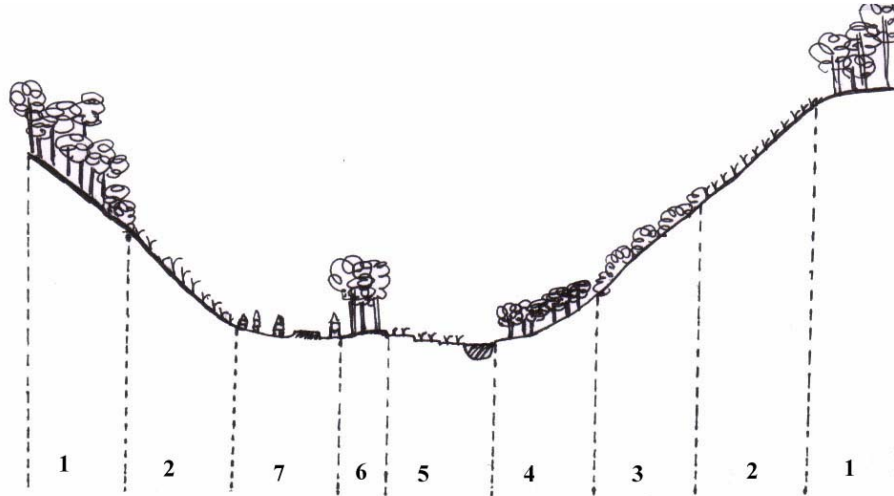
ຮູບທີ .1. ປະລິມານນ້ຳຝົນສະເລ່ຍໃນ 7 ປີຂອງເມືອງນ້ຳບາກ

1.4. ສັງລວມປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງການຜະລິດກະສິກຳ.

- ກ່ອນປີ1975 ຫມູ່ບ້ານສ່ວນຫລາຍແມ່ນຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດພູຫ່າງໄກຈາກຫົນທາງ, ມີອາຊີບເຮັດໄຮ່ເປັນຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງ 01 ຄອບຄົວສາມາດມີດິນເຮັດໄຮ່ໄດ້ເຖິງ 02 ເຮັກຕາ ແລະ ສາມາດເຮັດໄຮ່ໃສ່ປ່າເລົ່າແກ່ທີ່ມີອາຍຸຢ່າງຫນ້ອຍ 05 ປີຂຶ້ນໄປ, ຜະລິດຕະພາບແມ່ນ 3-4T/ha. ການເຮັດນາແມ່ນມີຈຳກັດເນື່ອງຈາກໄພສົງຄາມ ແລະ ການແລກປ່ຽນສິນຄ້າແມ່ນມີຫນ້ອຍ.
- ພາຍຫລັງປີ1975 ໄດ້ຍົກຍ້າຍບ້ານລົງມາຢູ່ແຄມທາງ ແລະ ມີການສ້າງຫມູ່ບ້ານໃຫມ່ຕາມແນວທາງຂອງພັກລັດ ແລະ ຍ້ອນວ່າປະເທດຊາດມີຄວາມສະຫງົບແລ້ວ, ແຕ່ເນື້ອທີ່ການຜະລິດຍັງແມ່ນບ່ອນເກົ່າຢູ່ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຕ້ອງໃຊ້ເວລາຫລາຍໃນການເດີນທາງໄປໄຮ່ຂອງຕົນ.
- ເຊັ່ນດຽວກັນພາຍຫລັງປີ1975 ແມ່ນເລີ້ມມີການຊັບສ່ວນເນື້ອທີ່ນາຫລາຍຂຶ້ນ, (ເມື່ອກ່ອນບໍ່ເຮັດນາຫລາຍເນື່ອງຈາກຢູ່ໃນໄລຍະສົງຄາມ).
- ເນື້ອທີ່ປ່າຖືກທຳລາຍຫລາຍນັບແຕ່ປີ1980ເປັນຕົ້ນມາ ເນື່ອງຈາກການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ຢູ່ອາໄສ (ການຂະຫຍາຍຕົວຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ) ແລະ ການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ການຜະລິດ.
- ຊຸມປີ1990ເປັນຕົ້ນມາ ແມ່ນມີການແບ່ງດິນແບ່ງປ່າໃຫ້ທາງການຈັດຕັ້ງບ້ານຄຸ້ມຄອງໂດຍແມ່ນທາງຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງເປັນຜູ້ນຳພາ. ເຊັ່ນດຽວກັນ ເສັ້ນທາງໄດ້ຮັບແມ່ນໄດ້ຮັບການປັບປຸງ.
- ປີ2000 ແມ່ນມີການປູກພືດເປັນສິນຄ້າເຊັ່ນ: ຫມາກເດືອຍ ແລະ ຫມາກງາ ເນື່ອງຈາກມີການສົ່ງເສີມການປູກພືດເປັນສິນຄ້າໂດຍມີບໍລິສັດຈາກເມືອງຫລວງພະບາງຮ່ວມກັບຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ ຮັບປະກັນລາຄາຜົນຜະລິດ. ແລະ ເລີ້ມມີການເຮັດນາແຊງໂດຍນຳໃຊ້ຊີນລະປະທານປະຖົມປະຖານເປັນຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງຊາວກະສິກອນເປັນຜູ້ສ້າງເອງເປັນສ່ວນຫລາຍ.

- ນັບແຕ່ປີ 2000 ແມ່ນມີການນຳໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດໃນການເຮັດນາ ໂດຍສະເພາະນາແຊງ ແລະ ນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືທີ່ທັນສະໄຫມຫລາຍຂຶ້ນເຊັ່ນ: ລົດໂຖນານ້ອຍ, ຈັກສູບນ້ຳ, ຈັກປັ່ນເຂົ້າ..., ທຶນໃນການຊື້ອຸປະກອນແມ່ນໄດ້ມາຈາກການຂາຍສັດໃຫຍ່ໂດຍສະເພາະງົວ ແລະ ຄວາຍເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະ ໄດ້ມາຈາກການສະສົມລາຍໄດ້ຈາກການຄ້າຂາຍ.

1.5. ລະບົບນິເວດທາງການກະສິກຳໃນປະຈຸບັນ.

ຮູບທີ 2. ຮູບຫນ້າຕັດນິເວດກະສິກຳ, ເມືອງນ້ຳບາກ, ແຂວງຫລວງພະບາງ.

ຫມາຍເຫດ: ການກຳນົດເຂດນິເວດກະສິກຳແມ່ນດຳເນີນບົນພື້ນຖານຄວາມຫລາກຫລາຍທາງດ້ານນິເວດກະສິກຳ ແລະ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງຂົງເຂດທີ່ໄດ້ເຮັດການສຶກສາຄື: ບ້ານວັງຫີນ, ບ້ານມົກແວດ, ບ້ານນ້ຳງຳ ແລະ ບ້ານຫ້ວຍຫົກ.

ເຂດທີ 1: ປ່າ

ແມ່ນເຂດທີ່ຢູ່ສູງ ແລະ ໄກຈາກທີ່ຢູ່ອາໄສກ່ວາຫມູ່ ແຕ່ບາງເຂດແມ່ນປ່າແຄມຫ້ວຍທີ່ຖືກຮັກສາເປັນປ່າປ້ອງກັນແຫລ່ງນ້ຳ, ດິນແມ່ນດິນໜຽວທີ່ມີສ່ວນປະສົມຂອງຫີນຫລາຍ. ພືດທີ່ເກີດໃນເຂດນີ້ສ່ວນຫລາຍແມ່ນໄມ້ຍືນຕົ້ນ ແລະ ໄມ້ພຸ່ມຫລາຍໆຊະນິດ. ເຂດນີ້ແມ່ນເຂດທີ່ໃນເມື່ອກ່ອນໄດ້ຖືກທຳລາຍເພື່ອເຮັດການຜະລິດ ແລະ ເພື່ອເຮັດທີ່ຢູ່ອາໄສແຕ່ພາຍຫລັງການແບ່ງດິນແບ່ງປ່າ ແມ່ນໄດ້ຖືກສະຫງວນໄວ້ ໂດຍແມ່ນບ້ານເປັນຫົວໜ່ວຍຈັດຕັ້ງຄຸ້ມຄອງ. ເຂດນີ້ເປັນແຫລ່ງສະໜອງສະບຽງອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງອັນຕົ້ນຕໍຂອງຊາວກະສິກອນກໍ່ຄືປະຊາຊົນໃນເຂດອ້ອມແອ້ມ.

ເຂດທີ 2: ໄຮ່

ແມ່ນເຂດທີ່ມີຄວາມຄ້ອຍຊັນສູງ, ມີຊັ້ນດິນຕ່ຳ ແລະ ມີຫີນປະປົນຫລາຍ. ດິນແມ່ນດິນ ຫນຽວທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຕ່ຳເນື່ອງຈາກການຖືກເຊາະລ້າງ ແລະ ການເຮັດໄຮ່ແບບລຽນຕິດ (ອາຍຸປ່າເລົ່າ 2-3 ປີ). ການຜະລິດແມ່ນອີງໃສ່ນ້ຳຝົນເປັນຕົ້ນຕໍເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ສາມາດເຮັດການຜະ ລິດໄດ້ລະດູດຽວ. ຊາວກະສິກອນໄດ້ຖາກຖາງພື້ນທີ່ເລົ່ານີ້ເພື່ອເຮັດການຜະລິດພືດໄຮ່ຕົ້ນຕໍແມ່ນ ເຂົ້າ, ສາລີ, ຫມາກເດືອຍ, ຫມາກງາ ແລະ ພືດຫົວອື່ນໆ. ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວແມ່ນມີບັນຫາວັດຊະພືດ ເກີດຂຶ້ນຫລາຍເຊິ່ງເປັນອຸປະສັກອັນຕົ້ນຕໍໃຫ້ແກ່ການຜະລິດກະສິກຳໃນເຂດນີ້ ນອກຈາກນັ້ນການ ເຊາະເຈື່ອນຂອງດິນ ແລະ ການສູນເສຍອົງຄະທາດຂອງດິນແມ່ນບັນຫາທີ່ບໍ່ຫນ້ອຍໄປກ່ວາບັນຫາ ວັດຊະພືດ ເພາະວ່າບັນຫາດັ່ງກ່າວເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດທີ່ໄດ້ຈາກການເຮັດໄຮ່ມີລັກສະນະລຸດລົງ ຢ່າງລຽນຕິດ. ການປັບປຸງດິນແມ່ນອາໄສທຳມະຊາດເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະ ໄດ້ຈາກຂີ້ເຖົ້າຈາກການຈູດ ປ່າເທົ່ານັ້ນ.

ເຂດທີ 3: ປ່າເລົ່າ

ເຂດນີ້ແມ່ນເຂດທີ່ມີຄວາມຄ້ອຍຊັນສູງ, ດິນມີຮາກພືດ ແລະ ມີຫີນປົນຫລາຍ. ດິນແມ່ນດິນ ຫນຽວມີສີຂ້ອນຂ້າງເຂັ້ມເນື່ອງຈາກສານອິນຊີທີ່ໄດ້ຈາກການເນົ່າເປື້ອຍຂອງເສດພືດ. ພືດທີ່ເກີດ ສ່ວນຫລາຍແມ່ນຫຍ້າ ແລະ ໄມ້ພຸ່ມທີ່ມີຄວາມສູງແຕ່ 1 ເຖິງ 3 ແມັດອົງຕາມອາຍຸຂອງປ່າເລົ່າດັ່ງ ກ່າວ. ປ່າເລົ່າບາງບ່ອນທີ່ຖືກນຳໃຊ້ລຽນຕິດເພື່ອເຮັດໄຮ່ແມ່ນຖືກສູນເສຍໂຄງສ້າງ ແລະ ອົງຄະ ທາດຢ່າງຫນັກຫນ່ວງເຮັດໃຫ້ຫຍ້າຄາເກີດຂຶ້ນຫລາຍ ແລະ ບໍ່ສາມາດປູກພືດໄຮ່ໄດ້ອີກ. ຊາວກະສິ ກອນແມ່ນນຳໃຊ້ພື້ນທີ່ນີ້ເພື່ອລ້ຽງສັດໃຫຍ່ເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະ ຈະນຳໃຊ້ພື້ນທີ່ນີ້ເພື່ອເຮັດໄຮ່ເມື່ອປ່າ ເລົ່າມີອາຍຸໄດ້ 02 ເຖິງ 03 ປີ.

ເຂດທີ 4: ສວນໄມ້ໃຫ້ຫມາກ

ແມ່ນເຂດທີ່ມີຄວາມຄ້ອຍຊັນຕ່ຳ ແລະ ຮາບພຽງ, ໃກ້ກັບທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ສ່ວນຫລາຍແມ່ນ ເຂດແຄມຫ້ວຍ ແລະ ແມ່ນ້ຳ. ດິນມີລັກສະນະດີ, ມີອົງຄະທາດຫລາຍ, ດິນແມ່ນດິນຫນຽວແກມ ຕົມທີ່ມີຄວາມຊຸ່ມສູງ. ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ເຂດນີ້ຕົ້ນຕໍ ເພື່ອປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກເປັນຕົ້ນ ແມ່ນ ຫມາກກ້ຽງ. ນອກຈາກນັ້ນເຂດນີ້ຍັງຖືກນຳໃຊ້ເພື່ອປູກພືດສວນຄົວໃນຍາມແລ້ງ ໂດຍສະເພາະໃນ ເຂດທີ່ໃກ້ກັບແຫລ່ງນ້ຳ. ການປັບປຸງດິນແມ່ນໄດ້ມາຈາກມູນສັດທີ່ນຳມາລ້ຽງໃສ່ໃນຂົງເຂດນີ້, ສ່ວນ ການໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດແມ່ນມີຫນ້ອຍ.

ເຂດທີ 5: ນາ

ແມ່ນເຂດຄ້ອຍຊັນຕ່ຳ ແລະ ຮາບພຽງເຊິ່ງມີປະລິມານຫນ້ອຍ. ເຂດນີ້ສ່ວນຫລາຍແມ່ນໃກ້ ກັບທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ໃກ້ກັບແຫລ່ງນ້ຳເຊັ່ນ: ຫ້ວຍ, ຫນອງ ແລະ ແມ່ນ້ຳ. ດິນໃນເຂດນີ້ແມ່ນດິນ ຫນຽວປົນຕົມທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຂ້ອນຂ້າງສູງ ແລະ ມີຊັ້ນດິນເລິກເນື່ອງຈາກໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ ເຮັດນາມາເປັນເວລາຍາວນານ. ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ເຂດນີ້ຕົ້ນຕໍແມ່ນເພື່ອປູກເຂົ້າໃນລະດູຝົນ

ແລະ ປູກພືດສວນອື່ນໆໃນຍາມແລ້ງ(ບາງເຂດທີ່ມີເງື່ອນໄຂຊົນລະປະທານ). ການເຮັດນາແຊງແມ່ນມີຫນ້ອຍເນື່ອງຈາກບໍ່ສາມາດສະໜອງນ້ຳໄດ້ພຽງພໍ. ເຂດນີ້ຍັງຖືກນຳໃຊ້ລ້ຽງສັດໃຫຍ່ໃນລະດູແລ້ງດ້ວຍເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ດິນໄດ້ຮັບການປັບປຸງໂດຍມູນສັດທີ່ນຳມາລ້ຽງ. ການປັບປຸງດິນຍັງອີງໃສ່ການເນົ່າເປື້ອນຂອງຕົ້ນຟ້ອງ ແລະ ການຈູດເຟືອງ. ຝຸ່ນຄອກແມ່ນໄດ້ມາຈາກການລ້ຽງສັດໃສ່ບ່ອນທີ່ສູງກ່ວາລະດັບນາເຊັ່ນ: ສວນໄມ້ສັກ, ປ່າເລົ່າ.. ເຊິ່ງນ້ຳຝົນໄດ້ເຊາະລ້າງລົງໃສ່ນາ.

ເຂດທີ 6: ສວນໄມ້ສັກ

ແມ່ນເຂດທີ່ຄ້ອຍຊັນຕຳ ແລະ ຮາບພຽງ ເຊິ່ງຢູ່ໃກ້ກັບທີ່ຢູ່ອາໄສ ເນື່ອງຈາກງ່າຍຕໍ່ການບົວລະບັດຮັກສາ ແລະ ເກັບກ່ຽວ. ດິນແມ່ນດິນຫນຽວປົນຕົມທີ່ມີຄວາມຊຸ່ມ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນສູງ. ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ເຂດນີ້ຕົ້ນຕໍເພື່ອປູກໄມ້ສັກ ແລະ ຍັງເປັນບ່ອນປ່ອຍສັດໃຫຍ່ ເພື່ອກິນຫຍ້າ ແລະ ລີ້ແດດລີ້ຝົນດ້ວຍ. ເຂດນີ້ບໍ່ມີບັນຫາວັດຊະພັນຫລາຍ(ປ່າແກ່) ແຕ່ມີບັນຫາສັດຕູພືດມາທຳລາຍໃບໃນຍາມແລ້ງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນບັງກິນໃບ.

ເຂດທີ 7: ເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສ

ສ່ວນຫລາຍແມ່ນເຂດຮາບພຽງທີ່ໃກ້ກັບແຫລ່ງນ້ຳ ແລະ ເສັ້ນທາງ. ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ເຂດນີ້ຕົ້ນຕໍເພື່ອສ້າງເຮືອນ, ຄອກສັດ, ເລົ້າເຂົ້າ ແລະ ຍັງນຳໃຊ້ເພື່ອເພື່ອປູກພືດສວນຄົວເພື່ອນຳໃຊ້ບໍລິໂພກໃນຄົວເຮືອນເຊັ່ນ: ຫມາກເພັດ, ຫມາກເຂືອ, ຜັກຫອມ ແລະ ອື່ນໆ. ນອກນັ້ນຍັງຖືກນຳໃຊ້ເພື່ອລ້ຽງສັດປີກເຊັ່ນ: ໄກ່, ເປັດ, ໄກ່ງວງ, ຫ່ານ ແລະ ໃຊ້ເພື່ອລ້ຽງຫມູອີກດ້ວຍ. ບາງຄອບຄົວຍັງນຳສັດໃຫຍ່ເປັນຕົ້ນແມ່ນງົວຄວາຍມາລ່າມໃນເຂດນີ້ດ້ວຍ.

1.6. ລະບົບການປູກພືດ

ໂດຍລວມແລ້ວຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍແມ່ນເຮັດໄຮ່ເປັນຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງປູກເຂົ້າຫນຽວເປັນຫລັກ, ແລະປູກຫມາກເດືອຍ ແລະ ຫມາກງາເສີມ ນອກນັ້ນຊາວກະສິກອນບາງຄອບຄົວ ແມ່ນເງື່ອນໄຂແມ່ນເຮັດນາເປັນອາຊີບ ຫລັກ. ການປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກ ແລະ ໄມ້ສັກສ່ວນຫລາຍແມ່ນກິດຈະກຳ ຂອງຊາວກະສິກອນທີ່ມີເງື່ອນໄຂດີກ່ວາ, ການປູກຫມາກກ້ຽງເຊິ່ງເປັນທ່າແຮງຫນຶ່ງຂອງການປູກພືດໃນເມືອງນ້ຳບາກເອງແມ່ນຍັງບໍ່ທັນນຳໃຊ້ເຕັກນິກທີ່ທັນສະໄຫມເທື່ອ ເປັນຕົ້ນຊາວກະສິກອນຍັງນຳໃຊ້ແນວພັນຕາມທຳມະຊາດໂດຍບໍ່ມີການຄັດເລືອກ, ນອກນັ້ນຍັງນິຍົມກ້າເບ້ຍຈາກແກ່ນ, ບໍ່ມີການຕັດແຕ່ງກິ່ງກ່າ ແລະ ປັບປຸງດິນ. ສ່ວນການປູກພືດສວນໂດຍສະເພາະສວນແຄມນ້ຳແມ່ນປູກໄດ້ໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ປູກໃນປະລິມານຫນ້ອຍເຊິ່ງມີເປົ້າຫມາຍເພື່ອຮັບໃຊ້ໃນຄົວເຮືອນເປັນຕົ້ນຕໍ. ບັນຫາຂອງການປູກພືດອັນຕົ້ນຕໍແມ່ນການສະໜອງນ້ຳ ບໍ່ວ່າຈະເປັນທັງໃນລະດູຝົນ ແລະ ລະດູແລ້ງກໍຕາມເຊິ່ງວ່າຊາວກະສິກອນປູກພືດຕາມປະລິມານນ້ຳຝົນໃນຮອບວຽນປີນັ້ນໆ (ປະມານ1,630ມມ/ປີ) ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດຄວາມສ່ຽງຫລາຍຕໍ່ການສູນເສຍຜົນຜະລິດໃນກໍລະນີເກີດແຫ້ງແລ້ງໂດຍສະເພາະການເຮັດໄຮ່. ສ່ວນລະບົບຊົນລະປະທານແມ່ນມີຫນ້ອຍ ແລະ ເປັນຊົນລະປະທານແບບປະຖົມປະຖານເປັນສ່ວນຫລາຍເຊິ່ງຊາວກະສິກອນເປັນຜູ້ເຮັດເອົາເອງ.

1.6.1. ການເຮັດນາ

ການເຮັດນາແມ່ນກິດຈະກຳຂອງຊາວກະສິກອນທີ່ມີຖານະຂ້ອນຂ້າງດີ ເຊິ່ງແມ່ນຊາວກະສິກອນຜູ້ທີ່ຢູ່ມາກ່ອນເຊິ່ງມີດິນທີ່ສາມາດຊັບສ່ວເປັນນາໄດ້, ນອກນັ້ນຍັງແມ່ນຊາວກະສິກອນທີ່ມີທຶນຮອນ ໃນການຊື້ດິນ ຫລື ມີແຮງງານພຽງພໍໃນການຊັບສ່ວ. ການເຮັດນາແມ່ນ ເຮັດແບບປະຖົມປະຖານ ແລະ ບໍ່ທັນມີເຕັກນິກທີ່ທັນສະໄຫມ ເຊັ່ນ: ນຳໃຊ້ແນວພັນພື້ນເມືອງ, ບໍ່ ຄັດເລືອກແນວພັນທີ່ຖືກວິທີ, ຂັ້ນຕອນການກະກຽມກ້າ, ການປັກດຳ ແລະ ການປັບປຸງດິນທີ່ພຽງພໍ. ການນຳໃຊ້ຜູນວິທະຍາສາດແມ່ນເປັນທີ່ຮັບຮູ້ຂອງຊາວກະສິກອນແຕ່ນຳໃຊ້ບໍ່ກ້ວາງຂວາງເທື່ອ ເນື່ອງຈາກຂາດທຶນຮອນ ແລະ ການນຳໃຊ້ຍັງບໍ່ຖືກວິທີເທື່ອເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດທີ່ໄດ້ມາບໍ່ຄຸ້ມຄ່າກັບການລົງທຶນ. ການນຳໃຊ້ຜູນທຳມະຊາດແມ່ນບໍ່ທັນຖືກປະຕິບັດຢ່າງເອົາໃຈໃສ່ເທື່ອ ເນື່ອງຈາກຊາວກະສິກອນຂາດແຮງງານໃນການເຮັດຜູນທຳມະຊາດ. ສ່ວນການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືເຫັນໄດ້ວ່າມີການປ່ຽນແປງຈາກເດີມຄື ມີການນຳໃຊ້ ລົດໄຖນານ້ອຍຢ່າງແຜ່ຫລາຍ.

ການເຮັດນາສ່ວນຫລາຍແມ່ນເຮັດໄດ້ໃນລະດູຝົນເທົ່ານັ້ນ, ສ່ວນການເຮັດນາແຊງແມ່ນເຮັດໄດ້ແຕ່ບາງເຂດທີ່ໄກ້ກັບຊົນລະປະທານ, ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍແມ່ນບໍ່ເຮັດນາແຊງເນື່ອງຈາກຂອດຈຳກັດການສະໜອງນ້ຳ ແລະ ຜົນຜະລິດທີ່ຕ່ຳເນື່ອງຈາກດິນເສຍທາດ, ການທຳລາຍຂອງສັດຕູພືດ ແລະ ບັນຫາການສະໜອງນ້ຳ.

ແນວພັນທີ່ນຳໃຊ້ສ່ວນຫລາຍ ແມ່ນແນວພັນປັບປຸງທີ່ໄດ້ມາຈາກການເກັບຮັກສາເອົາເອງ, ໂດຍໄດ້ຖືກຄັດເລືອກໂດຍອີງໃສ່ລັກສະນະທີ່ດີພາຍນອກ.

ອຸປະກອນ ທີ່ນຳໃຊ້ໃນການເຮັດນາມີ: ພ້າ, ຈີກ, ຊ້ວານ, ສຽມ, ກຸ່ງວ, ໄຖ, ຄາດ, ເປົາ ...

* ຂັ້ນຕອນທາງເຕັກນິກ

ຕາຕະລາງ .5. ປະຕິບັດການເຮັດນາ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

ກິດຈະກຳ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ກຽມກ້າ					6-10							8-10
ໄຖຮູດ						4-13						
ໄຖຄືນ	12-45	.....					7-14					
ປັກດຳ	40-45	.....					20-40					
ບົວລະບັດ			25-45						26-40			
ເກັບກຸ່ງວ				50-60	.....						45-55	

ຫມາຍເຫດ: ນາແຊງ = ...

ນາປີ = _____

1. ການຕົກກ້າ

ຊາວກະສິກອນຈຳນວນຫລວງຫລາຍຍັງມີມູນສັກກ້າຢູ່ ຍ້ອນຂອດຈຳກັດການສະໜອງນ້ຳ. ການສັກກ້າ ແມ່ນສັກໂດຍອີງໃສ່ເນື້ອທີ່ທີ່ປັກດຳໂດຍສະເລ່ຍປະມານ 50Kg/ha. ການສັກກ້າ ແມ່ນສັກໄລຍະຫ່າງລະຫ່ວາງຊຸມປະມານ 3x3 cm ແລະໃສ່ປະມານ 5-10 ເມັດ/ຊຸມ, ເລິກ 3-5 cm ແລະ ເມື່ອກ້າໄດ້ປະມານ 30 ວັນ ແລ້ວຈຶ່ງນຳໄປຊຳໃນນາປະມານ 30 ວັນຈຶ່ງນຳ ໄປປັກດຳ. ການກຽມກ້າລັກສະນະນີ້ແມ່ນໃຊ້ເວລາດົນ ແລະ ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການແຕກກໍ່ຂອງເຂົ້າ, ໂດຍປົກກະຕິສັກກ້າໃຊ້ແຮງງານ ປະມານ 5 - 9 ວັນງານ/ha. ການຕົກກ້າແບບສັກເອົາແມ່ນເນື່ອງມາຈາກການຂາດນ້ຳໃນການເຮັດຕາກ້າ.

ການກະກຽມກ້າໃນອີກແບບໜຶ່ງແມ່ນການເຮັດໜານກ້າໂດຍໄຖດິນລະອຽດດີ, ເອົານ້ຳເຂົ້າແລ້ວຫ່ວານໂດຍສະເລ່ຍນຳໃຊ້ແນວພັນປະມານ 40Kg/ha ເຊິ່ງແນວພັນດັ່ງກ່າວກ່ອນປັກດຳແມ່ນໄດ້ແສນ້ຳກ່ອນ 2 - 3 ວັນແລ້ວຫມັກໄວ້ຈົນອອກໜ່ວຍ(ປະມານ2ວັນ). ການຫ່ວານກ້າ ແມ່ນຫ່ວານໃນລະຫ່ວາງເດືອນພຶດສະພາ ແລະ ປັກດຳເມື່ອກ້າໄດ້ອາຍຸ 28 - 30 ວັນ. ການກຽມກ້າໃນລັກສະນະນີ້ແມ່ນນຳໃຊ້ແຮງງານຢູ່ປະມານ 3 - 5 ວັນງານ/ha.

2. ການກຽມດິນ

ການກຽມດິນນາປີແມ່ນເລີ່ມປະຕິບັດໃນຕົ້ນເດືອນພຶດສະພາ ໃນເວລາທີ່ເລີ່ມມີຝົນເຊິ່ງໂດຍປົກກະຕິແລ້ວການກຽມດິນນາປີແມ່ນເຮັດຢູ່ 2 ຄັ້ງຄືການໄຖຮູດ ແລະການໄຖຄົ້ນ. ການໄຖຮູດແມ່ນການໄຖດິນຄັ້ງທຳອິດເຊິ່ງໄຖເລິກປະມານ 10 - 20 cm ໂດຍນຳໃຊ້ຄວາຍ ຫລືລົດໄຖຊ່ວຍໃນການໄຖ. ພາຍຫລັງປັ້ນດິນຄັ້ງທຳອິດແລ້ວຈະຖືກປະໄວ້ໃຫ້ເສດພຶດເນົ່າເປື້ອນກ່ອນ, ເຊັ່ນດຽວກັນກໍ່ເພື່ອລໍຖ້າໃຫ້ມີນ້ຳພຽງພໍທີ່ຈະປັກດຳ, ສະເລ່ຍຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 4 - 14 ວັນງານ. ການໄຖຄັ້ງທີ 2 ເອີ້ນວ່າການໄຖຄົ້ນເຊິ່ງປົກກະຕິແລ້ວ ແມ່ນເຮັດກ່ອນການປັກດຳພຽງເລັກນ້ອຍ ຫລື ປະຕິບັດໄປພ້ອມໆກັບການປັກດຳໂດຍສະເລ່ຍ 7 - 13 ວັນງານ ເຊິ່ງການໄຖຄົ້ນແມ່ນການໄຖຄົ້ນ 2 ຮອບໃຫ້ດິນລະອຽດດີ ແລ້ວຄາດຕື່ມໃຫ້ລະອຽດໜຶ່ງຄັ້ງ ຈາກນັ້ນຈຶ່ງລວດ(ກວາດໜ້າດິນ) ໃຫ້ພຽງດີຈຶ່ງເລີ່ມຕົ້ນປັກດຳ.

ສຳລັບການເຮັດນາແຊງແລ້ວສ່ວນຫລາຍແມ່ນເລີ່ມ ປະຕິບັດໃນ ເດືອນມັງກອນເຖິງ ເດືອນກຸມພາ ເຊິ່ງບໍ່ມີການໄຖຮູດຄັ້ງທຳອິດເນື່ອງຈາກວ່າ ເວລາຈຳກັດ ແລະດິນແມ່ນມີຄວາມ ຊຸ່ມພຽງພໍແລ້ວ. ສະນັ້ນການເຮັດນາແຊງໃນຂົງເຂດນີ້ແມ່ນ ໄຖຄົ້ນແລ້ວປັກດຳເລີຍ. ໃນຂັ້ນຕອນການກຽມ ດິນສ່ວນຫລາຍແມ່ນບໍ່ນຳໃຊ້ຝຸ່ນຮອງພື້ນ.

ຂັ້ນຕອນການກຽມດິນແມ່ນນຳໃຊ້ແຮງງານປະມານ 10 - 26 ວັນງານ/ເຮັກຕາ ອີງຕາມເຄື່ອງມືທີ່ນຳໃຊ້.

3. ການປັກດຳ.

ເລີ່ມຕົ້ນປັກດຳໃນຕົ້ນເດືອນ ກໍລະກົດ ແລະ ຊ້າສຸດບໍ່ເກີນເດືອນສິງຫາສຳລັບນາປີ ແລະ ເລີ່ມປັກດຳເດືອນມັງກອນເຖິງເດືອນກຸມພາສຳລັບນາແຊງ. ການປັກດຳແມ່ນນຳໃຊ້ຄົນເປັນແຮງງານຕົ້ນຕໍເຊິ່ງບໍ່ມີເຄື່ອງມືເຂົ້າຊ່ວຍ. ການປັກດຳແມ່ນນັບແຕ່ຂັ້ນຕອນການຫລີກກ້າ, ມັດກ້າ, ຂົນກ້າ ແລະ ປັກດຳ ເຊິ່ງຂັ້ນຕອນເລົ່ານີ້ແມ່ນໄດ້ຖືກປະຕິບັດໄປພ້ອມໆກັນຢ່າງກົມກຽວເຊິ່ງມັນບົ່ງບອກເຖິງການແບ່ງງານ ລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນຢ່າງມີລະບົບ.

ການປັກດຳ ໂດຍປົກກະຕິແມ່ນດຳໃນໄລຍະ 20x20cm ລັກສະນະຂອງດິນ ຫມາຍຄວາມວ່າຈະປັກດຳຖິ້ເຂົ້າຖ້າດິນມີລັກສະນະບໍ່ອຸດົມສົມບູນ ແລະຈະດຳຫ່າງອອກຖ້າດິນດີ. ໃນແຕ່ລະຊຸມແມ່ນໃສ່ກ້າ 3 - 4 ກີບກ້າ ເລິກ 3 - 5 cm. ເຊັ່ນດຽວກັນຖ້າຫາກວ່າກ້າເປັນກ້ານ້ອຍແມ່ນຈະໃສ່ກ້າຫລາຍກ່ວາ ແລະຖ້າກ້າໄຫຍ່ ງາມດີແມ່ນໃສ່ກ້າຫນ້ອຍລົງ.

ການປັກດຳແມ່ນຂອດຈຳກັດທາງດ້ານແຮງງານທີ່ສຸດໃນທຸກຂັ້ນຕອນການເຮັດນາ ເນື່ອງຈາກວ່າຕ້ອງໃຊ້ແຮງງານຫລາຍ ແລະຈຳເປັນຕ້ອງເຮັດໃຫ້ໄວເທົ່າທີ່ຈະໄວໄດ້. ສະນັ້ນຊາວກະສິກອນໃນຂົງເຂດນີ້ຈຶ່ງນິຍົມແລກປ່ຽນແຮງງານກັນ ແລະຊາວກະສິກອນບາງຄອບຄົວທີ່ມີເງື່ອນໄຂກໍ່ມີການຈ້າງແຮງງານ. ໂດຍປົກກະຕິຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 30 - 40 ວັນງານ/ha

4. ການບົວລະບັດຮັກສາ

ຊາວກະສິກອນໃຊ້ເວລາໃນການບໍລິຫານນ້ຳໃນນາເປັນຕົ້ນຕໍສຳລັບ ການບົວລະບັດຮັກສາເນື່ອງ ຈາກນາເປັນລັກສະນະນ້ອຍ ແລະຊັ້ນເປັນລຳດັບ(ນາຂັ້ນໄດ) ສະນັ້ນຈຶ່ງຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ເອົານ້ຳ ເຂົ້າໃນແຕ່ລະໄຮ່ໃຫ້ທົ່ວເຖິງ. ນອກຈາກນັ້ນແມ່ນການຖາກຖາງຄັນນາ, ຫລີກຫຍ້າ ແລະ ກຳຈັດສັດຕູພືດ.

ການນຳໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດແມ່ນບໍ່ນິຍົມນຳໃຊ້ເພາະດິນມີລັກສະນະອຸດົມສົມບູນຢູ່. ການນຳໃຊ້ຝຸ່ນແມ່ນນຳໃຊ້ບາງຄັ້ງຄາວໃນບ່ອນທີ່ ບ່ຽວກາມເທົ່າທີ່ຄວນ. ສ່ວນການກຳຈັດສັດຕູພືດແມ່ນເຮັດແບບປະຖົມປະຖານ ໂດຍບໍ່ນຳໃຊ້ສານເຄມີ ເປັນຕົ້ນການສ້າງກັບດັກຫນູ, ການຈັບປູ ແລະຕັກແຕນ.

ຂັ້ນຕອນນີ້ແມ່ນເລີ່ມແຕ່ໄລຍະຫລັງການປັກດຳຈົນຮອດກ່ອນເກັບກ່ຽວ ເຊິ່ງໃຊ້ແຮງງານປະມານ 20 - 40 ວັນງານ

5. ການເກັບກ່ຽວ

ເມື່ອສັງເກດເຫັນວ່າເຂົ້າສຸກເຫລືອງດີ ແລະແກ່ພຽງພໍແລ້ວແມ່ນເລີ່ມເກັບກ່ຽວ ເຊິ່ງຈະເກັບກ່ຽວໂດຍໃຊ້ກ່ຽວເປັນເຄື່ອງມື. ພາຍຫລັງການກ່ຽວແລ້ວແມ່ນມັດແລ້ວຕາກໄວ້ປະມານ 2 - 3 ວັນ ແລ້ວຈຶ່ງນຳມາກອງ ແລ້ວຈາກນັ້ນຈຶ່ງຟາດດ້ວຍມື ແລ້ວໃສ່ເປົາ ແລະນຳເຂົ້າຂຶ້ນເລົ້າ

ໃນກໍລະນີທີ່ມີແຮງງານຫລາຍຊາວກະສິກອນບໍ່ກອງເຂົ້າ ແຕ່ວ່າຟາດເລີຍພາຍຫລັງເຂົ້າແຫ້ງດີໂລດ ຈາກນັ້ນຈຶ່ງນຳເອົາເຂົ້າຂຶ້ນເລົ້າ.

ເນື່ອງຈາກບໍ່ທັນມີການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືທີ່ທັນສະໄຫມເຂົ້າຊ່ວຍເຊັ່ນ: ຈັກປັ່ນເຂົ້າ, ຈັກຢຽບເຂົ້າ ແລະເສັ້ນທາງໄປຫານາບໍ່ສາມາດນຳໃຊ້ກິນຈັກເຂົ້າຊ່ວຍໃນການຂົນສົ່ງ. ສະນັ້ນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຕ້ອງນຳໃຊ້ແຮງງານຢ່າງຫລວງຫລາຍເພື່ອເກັບກຸ່ວຜົນຜະລິດ ເຊິ່ງສະເລັຍແລ້ວແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 40 - 50 ວັນງານ/ha.

6. ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ

* ລວມວັນງານນາປີ: 108-172 ວັນງານ

- ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການດຳນາ

- ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.

- ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການປັກດຳ 40 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.

ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28/40 = 0.7$ ha.

* ລວມວັນງານນາແຊງ: 135-205 ວັນງານ

- ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການດຳນາ

- ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.

- ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການປັກດຳ 45 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.

ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28/40 = 0.62$ ha.

ຕາຕະລາງ.6. ສົມທຽບວັນງານ/ha ໃນກິດຈະກຳການເຮັດນາປີ ແລະນາແຊງ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

ກິດຈະກຳ	ນາປີ			ນາແຊງ		
	ເວລາ	ວັນງານ (ໃຊ້ຄວາຍ)	ວັນງານ (ໃຊ້ລົດໄຖ)	ເວລາ	ວັນງານ (ໃຊ້ຄວາຍ)	ວັນງານ (ໃຊ້ລົດໄຖ)
ກຽມກ້າ	4 - 5	10	9	12	10	9
ກຽມດິນ	5 - 7	26	11	1 - 2	45	14
ປັກດຳ	7 - 8	40	36	1 - 2	45	45
ປົວລະບັດ	8 - 10	30	26	2 - 4	40	40
ເກັບກຸ່ວ	10 - 11	40	50	5	30	30
ລວມ	8 ເດືອນ	146	132	7 ເດືອນ	170	138

* ປະເມີນຜົນເສດຖະກິດຂອງການເຮັດນາ.

ຕາຕະລາງ. 7. ການປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການເຮັດນາ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

	ນາປີ		ນາແຊງ	
	ໃຊ້ຄວາຍ	ໃຊ້ລົດໄຖ	ໃຊ້ຄວາຍ	ໃຊ້ລົດໄຖ
ຜະລິດຕະພາບ/ha ໂດຍສະເລ່ຍ	2.3 T	2.3 T	2 T	2 T
GP/ha	2,760,000	2,760,000	2,400,000	2,400,000
IC/ha	105,000	410,000	174,000	530,000
Fcc/ປີ	80,000	1,050,000	80,000	1,050,000
AV/ha	2,575,000	1,300,000	2,146,000	820,000
Area/Act	0.7 ha	0.7 ha	0.62	0.62
WD	146	132	170	138
AV/WD	17,000	10,000	13,000	6,000

1. ຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ຄວາຍ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

$$Y \text{ ນາປີ(ຄວາຍ)} = 2,655,000 \times - 80,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ຄວາຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງນ = 2,655,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.7 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ = 80,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.7 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 1,802,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.03 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

2. ຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ລົດໄຖ, ເມືອງປາກອູ.

$$Y \text{ ນາປີ(ລົດໄຖ)} = 2,350,000 \times - 1,050,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 2,350,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.7 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 1,050,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.7 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 910,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.45 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

3. ການເຮັດນາແຊງໂດຍໃຊ້ຄວາຍ

$$Y \text{ ນາແຊງ(ຄວາຍ)} = 2,226,000 x - 80,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາແຊງໂດຍໃຊ້ຄວາຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 2,226,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.62 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 80,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.62 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 1,330,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.038 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

4. ການເຮັດນາແຊງໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ.

$$Y \text{ ນາແຊງ(ລົດໄຖ)} = 1,870,000 x - 1,050,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາແຊງໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 1,870,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.62 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 1,050,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.62 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 508,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.54 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

1.6.2. ການເຮັດໄຮ່

ການເຮັດໄຮ່ແມ່ນກິດຈະກຳການຜະລິດຕົ້ນຕໍຂອງຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍໃນເມືອງນ້ຳບາກ ເຊິ່ງຊາວກະສິກອນໄດ້ມີມູນເຊື້ອມາແຕ່ກ່ອນແລ້ວ. ລະບົບການເຮັດໄຮ່ໂດຍລວມແລ້ວແມ່ນການປູກພືດໃສ່ໃນພື້ນທີ່ຄ້ອຍຊັນໂດຍການຖາກຖາງປ່າເລົ່າໃນຮອບວຽນ 2 ເຖິງ 3 ປີ. ການເຮັດໄຮ່ແມ່ນອີງໃສ່ນ້ຳຝົນເປັນຕົ້ນຕໍເຊິ່ງມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການສູນເສຍຜົນຜະລິດສູງ, ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຊາວກະສິກອນປູກເຂົ້າໜຽວເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະປູກພືດອື່ນໆປະສົມໃສ່ໃນປະລິມານທີ່ໜ້ອຍເຊັ່ນ: ໝາກເດືອຍ, ໝາກກາງ, ສາລີ, ໝາກກ້ວຍ, ໝາກເຜັດ, ໝາກເຂືອ ແລະອື່ນໆ.

ໂດຍລວມແລ້ວຊາວກະສິກອນຍັງນຳໃຊ້ເຕັກນິກດັ່ງເດີມເຂົ້າໃນການຜະລິດ ຍົກຕົວຢ່າງ ເຊັ່ນ ການສັກເມັດພັນໃສ່ຫລາຍເກີນໄປ, ປູກຖີ່ໂພດ... ນອກນັ້ນຍັງບໍ່ຮູ້ວິທີການປູກພືດແບບປະສົມປະສານ ແລະການປ້ອງກັນ/ປັບປຸງດິນທີ່ດີເທື່ອ

ແນວພັນເຂົ້າທີ່ເປັນພືດໄຮ່ຕົ້ນຕໍນັ້ນ ຊາວກະສິກອນແມ່ນນຳໃຊ້ແນວພັນພື້ນເມືອງຕາມແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນທີ່ເກັບຮັກສາສືບແນວມາຕັ້ງແຕ່ກ່ອນເຊິ່ງ ປົກກະຕິແມ່ນນຳໃຊ້ປະມານ 60 kg/ha. ສ່ວນອຸປະກອນແມ່ນແບບປະຖົມປະຖານເຊິ່ງໄດ້ແກ່: ແວກ, ພ້າ, ກຸ່ງວ, ສຽມ, ກະເຊາະ, ກະສອບ ແລະອື່ນໆ

ເນື່ອງຈາກເຮັດໄຮ່ໃສ່ປ່າເລົ່າອ່ອນເຊິ່ງດິນບໍ່ທັນສາມາດຟື້ນຟູຄວາມອຸດົມສົມບູນໄດ້ເທື່ອ ແລະຂາດການຈັດການທີ່ດີ ດັ່ງນັ້ນເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດຕ່ຳ (ສະເລ່ຍ ປະມານ 1.6 T/ha). ກົງກັນຂ້າມການເຮັດໄຮ່ຊ້ຳພັດຕ້ອງການແຮງງານຫລາຍ ແລະຫລາຍກ່ວາເກົ່າຫລາຍ ສະນັ້ນຖ້າທຽບໃສ່ໃນເມື່ອກ່ອນຈະເຫັນໄດ້ວ່າ ການເຮັດໄຮ່ໃນປະຈຸບັນແມ່ນມີເນື້ອທີ່/ຄອບຄົວໜ້ອຍກ່ວາເກົ່າ ແຕ່ນຳໃຊ້ແຮງງານໃນການຜະລິດຫລາຍກ່ວາເກົ່າ ແລະ ຍິ່ງໄປກ່ວານັ້ນຜະລິດຕະພາບຍັງຕ່ຳດ້ວຍ. ສະເລ່ຍຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 290 ວັນງານ/ha.

* ຂັ້ນຕອນທາງດ້ານເຕັກນິກ

ຕາຕະລາງ .8. ປະຕິທິນວັນງານການເຮັດໄຮ່, ເມືອງນ້ຳບາກ.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ຖາງ	30-40											
ຈູດ/ຮ້າ				30-40								
ປູກ				5-10	40-45							
ເສຍຫຍ້າ 1						30						
ເສຍຫຍ້າ 2							45					
ເສຍຫຍ້າ 3								25				
ເກັບກຸ່ງວ								15-22		50-58		

ຫມາຍເຫດ: ເຂົ້າ   =   _____
                          ພຶດອື່ນໆ = ...

- ລວມວັນງານການເຮັດໄຮ່ : 260-305 ວັນງານ.

1. ການຖາງ

ຊາວກະສິກອນແມ່ນໄດ້ຮັບການແບ່ງດິນດອນໃນການເຮັດໄຮ່ໂດຍສະເລ່ຍ 2 - 3 ຕອນ ຕໍ່ ຄອບຄົວ, ປະມານ 1- 2 ເຮັກຕ້າ. ສະນັ້ນເຂົາເຈົ້າຈະຖາກຖາງດິນທີ່ຕົນຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ ໃນຮອບ ວຽນ 2 - 3 ປີ. ການ ຖາງ ແມ່ນນຳໃຊ້ພ້າ ແລະຂວານເປັນຕົ້ນຕໍໂດຍຕັດຕົ້ນໄມ້ຂະໜາດໄຫຍ່ ລົງກ່ອນຈຶ່ງຕັດໄມ້ພູມລົງ. ຈາກນັ້ນແມ່ນຈະປະໄວ້ຈົນກ່ວາມັນຈະແຫ້ງດີແລ້ວຈຶ່ງຈູດພ້ອມກັນກັບ ຄົນອື່ນໆ

ການຖາກຖາງແມ່ນຈະເລີ້ມຕັ້ງແຕ່ເດືອນມັງກອນຈົນເຖິງເດືອນກຸມພາ ໂດຍໃຊ້ແຮງງານ ປະມານໂດຍນຳໃຊ້ປະມານ 30 - 40 ວັນງານ/ha. ຫມາຍວ່າຖ້າຖາງປ່າແກ່ຈະໃຊ້ເວລາຫນ້ອຍ ກ່ວາ, ສ່ວນການຖາງປ່າອ່ອນແມ່ນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຫລາຍກ່ວາຈຶ່ງໃຊ້ເວລາຫລາຍກ່ວາ.

2. ການຈູດ

ການຈູດປົກກະຕິແມ່ນຈະເຮັດພ້ອມກັນກັບຄົນອື່ນໆໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນຈູດໃນໄລຍະທ້າຍ ເດືອນມີນາເຖິງຕົ້ນເດືອນເມສາ. ການຈູດແມ່ນໃຊ້ແຮງງານປະມານ 2 ວັນງານ/ha

3. ການຮ້າ

ການຮ້າແມ່ນການອານາໄມພື້ນທີ່ພາຍຫລັງຈູດ ໂດຍຈະນຳເອົາໄມ້ທີ່ບໍ່ໃຫມ້ມາເຮັດຮົ້ວ ແລະ ຖຽງນາ. ນອກນັ້ນແມ່ນການທ້ອນໂຮມເອົາເສດພືດທີ່ຍັງບໍ່ທັນໃຫມ້ມາຈູດອີກເທື່ອໃຫມ່. ການຮ້າຈະໃຊ້ເວລາຫນ້ອຍຫລືຫລາຍແມ່ນອີງໃສ່ວ່າການຈູດໄຮ່ເທື່ອທຳອິດນັ້ນໃຫມ້ດີຫລືບໍ່ ແຕ່ ໂດຍສະເລ່ຍ ແລ້ວການຮ້າໄຮ່ແມ່ນນຳໃຊ້ແຮງງານປະມານ 27 ວັນງານ/ha.

4. ການປູກ

ຊາວກະສິກອນໃນຂົງເຂດນີ້ແມ່ນສັກເຂົ້າໃນຕົ້ນເດືອນ ພຶດຊະພາ ໂດຍສັກໃນໄລຍະ ຫ່າງ 20 - 30 cm ເຊິ່ງແຕ່ລະຊຸມແມ່ນໃສ່ເຂົ້າຫລາຍກ່ວາ 10 ເມັດຂຶ້ນໄປ. ການສັກເຂົ້າແມ່ນມີ ຂອດຈຳກັດທາງດ້ານເວລາເພາະຖ້າສັກເຂົ້າບໍ່ພ້ອມກັນຈະເຮັດໃຫ້ເຂົ້າເກີດບໍ່ສະເໝີກັນ. ດັ່ງນັ້ນ ເຮົາຈະເຫັນໄດ້ວ່າຊາວກະສິກອນແມ່ນເອົາແຮງກັນເຮັດຢ່າງເປັນຂະບວນ ເຊິ່ງຈະແລ້ວພາຍໃນ 2 - 3 ວັນ/ha. ສະເລ່ຍແລ້ວແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານລວມປະມານ 20 - 30 ວັນງານ/ha

ສ່ວນການປູກພືດອື່ນໆເຊັ່ນການປູກຫມາກໆ ແມ່ນນິຍົມປູກດ້ວຍການຫ່ວານແກ່ນກ່ອນການສັກເຂົ້າ. ສ່ວນການປູກຫມາກເດືອນແມ່ນປູກພ້ອມກັບເຂົ້າ ຫລືພາຍຫລັງການປູກເຂົ້າເລັກນ້ອຍເຊິ່ງປູກໃນໄລຍະປະມານ 80 - 100 cm, ໃສ່ 3-4 ເມັດ/ຊມ ເຄື່ອງມືທີ່ນຳໃຊ້ສ່ວນຫລາຍແມ່ນແວກ ແລະ ສູນ.

5. ການປົວລະບັດຮັກສາ

ນີ້ແມ່ນຂັ້ນຕອນທີ່ຍາກ ແລະໃຊ້ແຮງງານຫລາຍທີ່ສຸດສຳລັບການເຮັດໄຮ່, ເນື່ອງຈາກວ່າຕ້ອງໄດ້ເສຍຫຍ້າຢ່າງຫນ້ອຍ 3 ຮອບ ແລະຕ້ອງໄດ້ປ້ອງກັນຫນູ ແລະນົກທີ່ມັກມາທຳລາຍຜົນຜະລິດ. ຊາວກະສິກອນແມ່ນຈະເລີ້ມເສຍຫຍ້າຄັ້ງທີ 1 ໃນທ້າຍເດືອນພຶດສະພາພາຍຫລັງທີ່ກຳລັງເລີ້ມຈະເລີນເຕີບໂຕ ໂດຍໃຊ້ແຮງງານສະເລ່ຍປະມານ 30 ວັນງານ/ha. ການເສຍຫຍ້າຄັ້ງທີ 2 ແມ່ນຈະເລີ້ມໃນເດືອນກໍລະກົດເຊິ່ງໃນໄລຍະນີ້ແມ່ນມີຫຍ້າຫລາຍທີ່ສຸດ, ຖ້າເສຍຫຍ້າບໍ່ທັນອາດສູນເສຍຜົນຜະລິດຢ່າງຫລວງຫລາຍເຊິ່ງຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 40-50 ວັນງານ/ha. ສ່ວນການເສຍຫຍ້າຄັ້ງທີ 3 ແມ່ນປະຕິບັດໃນເດືອນສິງຫາເຊິ່ງຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 40 ວັນງານ/ha. ນອກຈາກນັ້ນໃນບາງເຂດຊາວກະສິກອນຍັງຕ້ອງເສຍຫຍ້າຄັ້ງທີ 4 ກ່ອນເກັບກ່ຽວເຊິ່ງເອີ້ນວ່າການເສຍຫຍ້າຮຸ່ນເຊິ່ງນຳໃຊ້ແຮງງານປະມານ 16 ວັນງານ/ha.

ລວມແລ້ວຂັ້ນຕອນການປົວລະບັດແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 120 - 136 ວັນງານ/ha ໃນໄລຍະ 4 ເດືອນ ຄືຕັ້ງແຕ່ທ້າຍເດືອນພຶດສະພາຈົນເຖິງຕົ້ນເດືອນຕຸລາ. ເຄື່ອງມືທີ່ນຳໃຊ້ໃນການເສຍຫຍ້າແມ່ນແວກ.

6. ການເກັບກ່ຽວ

ການເກັບກ່ຽວເຂົ້າແມ່ນເລີ້ມຕັ້ງແຕ່ທ້າຍເດືອນກັນຍາຈົນເຖິງທ້າຍເດືອນພະຈິກ, ສ່ວນການເກັບກ່ຽວພືດໄຮ່ອື່ນໆແມ່ນເລີ້ມຕັ້ງແຕ່ເດືອນສິງຫາຈົນເຖິງເດືອນທັນວາເຊັ່ນ: ຫມາກໆເກັບກ່ຽວໃນ ເດືອນສິງຫາ ແລະກໍລະກົດ, ຫມາກເດືອນແມ່ນເດືອນພະຈິກຫາເດືອນທັນວາ ເປັນຕົ້ນ.

ການເກັບກ່ຽວເຂົ້າແມ່ນນິຍົມກ່ຽວແລ້ວຕາກໄວ້ 1 ວັນແລ້ວຟາດເລີຍໃນມື້ຕໍ່ໄປ(ທັງກ່ຽວທັງຟາດໄປພ້ອມເນື່ອງຈາກບໍ່ມີແຮງງານຫລາຍ) ໃນກໍລະນີມີແຮງງານຫລາຍແມ່ນກອງໄວ້ແລ້ວຟາດພ້ອມກັນ. ການເກັບກ່ຽວ+ຟາດ+ຂົນຂຶ້ນເລົ້າແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 50 ວັນງານ/ha. ນອກນັ້ນຊາວກະສິກອນບາງຄອບຄົວຍັງໃຊ້ວິທີການເກັບກ່ຽວແບບເອົາມືຮູດເອົາ ໃສ່ກະຕ່າແລ້ວນຳໄປຕາກ.

ເຄື່ອງມືທີ່ນຳໃຊ້ໃນການເກັບກ່ຽວມີ: ກ່ຽວ, ໄມ້ຟາດເຂົ້າ, ກະຕ່າ, ກະບູງ ແລະອື່ນໆ.

7. ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ.

* ລວມວັນງານການເຮັດໄຮ່ 1 ເຮັກຕາ : 260-305 ວັນງານ.

- ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການເສຍຫຍ້າ

- ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.
- ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການເສຍຫຍ້າ 45 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.
ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28/45 = 0.62 \text{ ha}$

* ການປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການເຮັດໄຮ່.

ຕາຕະລາງ.9. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການເຮັດໄຮ່, ເມືອງນ້ຳບາກ.

ຜະລິດຕະພາບ/ha ໂດຍສະເລ່ຍ(ເຂົ້າ)	1.6 T
GP/ha	1,800,000
IC/ha	37,000
Fcc/act	40,000
AV/ha	1,723,000
Area/Act	0.62ha
WD	282
AV/WD	6,000

$$Y \text{ ໄຮ່} = 1,763,000 x - 40,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດໄຮ່ໂດຍໃຊ້ລົດໂຖນນ້ອຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫລັຍທຸ່ນ = 1,763,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.62 ha.
- ຄ່າຫລັຍທຸ່ນຂອງອຸປະກອນ = 40,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດໄຮ່ໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.62 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 1,068,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.026 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫລັຍທຸ່ນຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

1.6.3. ການປູກໄມ້ສັກ

ໄມ້ສັກແມ່ນໄມ້ອຸດສາຫະກຳທີ່ຕະຫລາດຕ້ອງການສູງ ໂດຍປົກກະຕິແລ້ວແມ່ນມີພື້ນທີ່ຄຳຄົນກາງມາເກັບຊື້ກັບຊາວກະສິກອນໂດຍວາງລາຄາປະມານ 10.000 ກີບ/ລວງຮອບທຸກໆ 10cm. ໃນກໍລະນີທີ່ຊາວກະສິກອນປູກໄມ້ໃນບ່ອນທີ່ຊຸ່ມເຢັນດີແມ່ນໄມ້ຈະຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ ເຊິ່ງສາ

ມາດໄດ້ລວງຮອບຕົ້ນປະມານ 80 cm ໂດຍໃຊ້ເວລາປະມານ 10 - 12 ປີ. ໃນກໍລະນີປູກ ໃນ ບ່ອນແຫ້ງແລ້ງແມ່ນໃຊ້ເວລາດົນກ່ວາເຖິງ 15 ປີ.

ຊາວກະສິກອນມັກປູກໄມ້ສັກບໍລິເວນແຄມນ້ຳທີ່ຊຸ່ມຊື່ນດີ ແລະໃກ້ກັບທີ່ພັກອາໄສ ແລະ ໃກ້ກັບເສັ້ນທາງເພື່ອສະດວກໃນການຂົນສົ່ງອອກຕະຫລາດ ແລະການບົວລະບັດຮັກສາ.

* ຂັ້ນຕອນທາງເຕັກນິກ

1. ການກັ່ງເບ້ຍ

ສ່ວນຫລາຍແມ່ນນຳເອົາແກ່ນມາແສ່ນຈຳປະມານ 2 ວັນແລ້ວນຳມາຫມັກປະມານ 3 ວັນຈຶ່ງ ນຳໄປຫ່ວານໃນໝານທີ່ກຽມໄວ້. ໝານກັ່ງແມ່ນຕ້ອງຊຸດແລະຄາດໃຫ້ລະອຽດດີ ແລະຮອງດ້ວຍ ດິນຊາຍ., ພາຍຫລັງຫ່ວານແກ່ນແລ້ວແມ່ນປົກດ້ວຍດິນຊາຍອິດຮອບໜຶ່ງປະມານ 1- 2 cm ເພື່ອຮັກສາຄວາມຊຸ່ມ. ໃນໄລຍະກັ່ງແກ່ນແມ່ນຕ້ອງໄດ້ຫຼີກຕົວເປັນປະຈຳເຂົ້າແລງ.

ພາຍຫລັງກັ່ງໄດ້ 4 ເບ ແມ່ນຊາວກະສິກອນຈະນຳອອກໄປປົງໃສ່ໝານທີ່ກຽມໄວ້ໂດຍ ປູກໃນໄລຍະປະມານ 20x20 cm ແລະລໍຖ້າຈົນເບ້ຍໄດ້ອາຍຸຄົບປີຈຶ່ງນຳໄປປູກໃສ່ສວນເລີຍ. ໃຊ້ແຮງງານປະມານ 20 ວັນງານ.

2. ການກຽມພື້ນທີ່

ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ຖາງຫຍ້າໃຫ້ລະອຽດດີ ແລະຈູດ, ພາຍຫລັງຈູດແລ້ວແມ່ນອານາໄມໃຫ້ສະ ອາດ ດີ, ຈາກນັ້ນຊຸດຊຸມຂະໜາດ 30x30 cm, ເລິກປະມານ 20 cm. ໄລຍະທ່າງແຕ່ລະຊຸມ ແມ່ນປະມານ 2x2 m. ອຸປະກອນທີ່ນຳໃຊ້ມີ: ພ້າ, ຈີກ... ໃຊ້ແຮງງານປະມານ 120 ວັນງານ/ha.

3. ການບົວລະບັດຮັກສາ

ໂດຍປົກກະຕິແລ້ວແມ່ນຕ້ອງໄດ້ເສຍຫຍ້າໃນໄລຍະ 4 ປີທຳອິດນັບແຕ່ປູກໄມ້ສັກ, ຈາກນັ້ນ ແມ່ນບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງເສຍຫຍ້າອີກເນື່ອງຈາກຮົ່ມເງົາຈາກໄມ້ເຮັດໃຫ້ຫຍ້າບໍ່ເກີດຫລາຍ. ການເສຍ ຫຍ້າໃນ 4 ປີທຳອິດແມ່ນເສຍປະມານ 2 ຄັ້ງ/ປີ ໂດຍແຕ່ລະຄັ້ງໃຊ້ແຮງງານປະມານ 35 ວັນງານ. ອຸປະກອນທີ່ນຳໃຊ້ມີ: ພ້າ, ຈີກ, ສຽມ, ຂວານ... ໃຊ້ແຮງງານປະມານ 70 ວັນງານ/ປີ/ha.

4. ການເກັບກ່ຽວ

ການເກັບກ່ຽວສ່ວນຫລາຍແມ່ນດຳເນີນໂດຍບໍລິສັດຮັບເຫມົາ ແລະພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ເຊິ່ງຈະດຳ ເນີນທຸກຂັ້ນຕອນນັບຕັ້ງແຕ່ການຕັດຕະຫລອດເຖິງການຂົນສົ່ງຕ່າງໆ. ລາຄາໄມ້ສັກຈະຫລຸດລົງ ໃນກໍລະນີມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການເຂົ້າເຖິງສະຖານທີ່ປູກໄມ້.

5. ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ.

* ລວມວັນງານການປູກໄມ້ສັກ 1 ເຮັກຕ້າ : 440 ວັນງານ/16ປີ = 28 ວັນງານ/ປີ.

- ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການເສຍຫຍ້າ

- ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.

- ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການເສຍຫຍ້າ 35 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.

* ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28/35 = 0.8$ ha.

ຕາຕະລາງ. 10. ປະຕິທິນວັນງານການປູກໄມ້ສັກ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

	ປີທີ0	ປີທີ1	ປີທີ2	ປີທີ3	ປີທີ4	ປີທີ5	ປີທີ15
ກ້າເບ້ຍ	20						
ກຽມດິນ+ປູກ		120					
ປົວລະບັດ			70	70	70	70	
ເກັບກ່ຽວ							

ນັບແຕ່ປີທີ 6 ເຖິງປີທີ 15 ແມ່ນບໍ່ມີການເສຍຫຍ້າ, ມີພຽງແຕ່ການຕັດກິ່ງກ່າເທົ່ານັ້ນ ເຊິ່ງໃຊ້ແຮງງານປະມານ 20 ວັນງານ.

ສະເລ່ຍແລ້ວແມ່ນໃຊ້ແຮງງານໃນການກ້າເບ້ຍປະມານ 20 ວັນງານ/ha (ຫົດນ້ຳ 20 ນາທີ/ວັນ ແລະເຮັດໜານກ້າປະມານ 3 ວັນ).

ການກຽມດິນ ແລະປູກໃຊ້ແຮງງານປະມານ 120 ວັນງານ/ha(ກຽມພື້ນທີ່ 20 ວັນງານ ແລະ ປູກ 25ຕົ້ນ/ວັນງານ).

ການປົວລະບັດແມ່ນໃຊ້ແຮງງານທັງໝົດປະມານ 300 ວັນງານ(ເສຍຫຍ້າ1ປີໃຊ້ປະມານ 70 ວັນງານ ແລະຕັດແຕ່ງກິ່ງກ່າປະມານ 20 ວັນງານ)

* ປະເມີນແຮງງານທັງໝົດປະມານ 440 ວັນງານໃນ16 ປີ (ກ້າເບ້ຍ 1 ປີ ແລະປູກ 15 ປີ).

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ.

ຕາຕະລາງ.11. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດສວນໄມ້ສັກ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

ຜະລິດຕະພາບ/ha ໂດຍສະເລ່ຍ	2500 ຕົ້ນ/ha
GP/ha/ປີ	12,500,000
IC/ha	0
Fcc/act	20,000
AV/ha	12,480,000
Area/Act	0.8ha
WD	28
AV/WD	445,000

1. ການຄິດໄລ່ມູນຄ່າຜົນຜະລິດ.

ຖ້າຫາກວ່າສາມາດຂາຍໄດ້ທັງຫມົດໃນ ປີທີ 15 ເຊິ່ງແຕ່ລະຕົ້ນມີລວງຮອບປະມານ 80 cm,ບໍ່ໄດ້ຈ້າງແຮງງານ ແລະອັດຕາການຕາຍເທົ່າ 0 (ເພື່ອໃຫ້ງ່າຍຕໍ່ການຄິດໄລ່) ແມ່ນຈະມີມູນຄ່າຜົນຜະລິດ(GP) ດັ່ງນີ້:

$$GP = 2,500 \times 80,000$$

$$GP = 200,000,000 \text{ ກີບ/16ປີ}$$

$$GP/ປີ = 12,500,000 \text{ ກີບ}$$

2. ຕົວແບບການເຮັດສວນໄມ້ສັກ.

$$Y \text{ ໄມ້ສັກ} = 12,500,000 \times - 50,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດສວນໄມ້ສັກໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງໝົດ = 12,500,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.8 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງໝົດຂອງອຸປະກອນ = 50,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດໄດ້ໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.8 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດ ສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 9,960,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.004ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງໝົດຂອງອຸປະກອນໃນແຕ່ລະປີ.

ການປູກໄມ້ສັກແມ່ນລົງທຶນຕໍ່ແຕ່ຕ້ອງໃຊ້ເວລາດົນ. ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ທີ່ໃຊ້ເຮັດສວນໄມ້ສັກຈຶ່ງບໍ່ສາມາດນຳໃຊ້ເຮັດແນວອື່ນ. ນອກນັ້ນຊາວກະສິກອນທີ່ປູກໄມ້ສັກບໍ່ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ໃນແຕ່ລະປີ.

ການປູກໄມ້ສັກຖ້າປູກໃນບ່ອນທີ່ເປັນດິນດີອາດຈະບໍ່ເໝາະສົມເນື່ອງຈາກວ່າ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການລາຍຮັບໃນແຕ່ລະປີ ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດລໍຖ້າໄດ້ເຖິງ 15 ປີ, ດິນດັ່ງກ່າວແມ່ນສາມາດນຳໃຊ້ເພື່ອການຜະລິດອື່ນໆເພື່ອສ້າງລາຍຮັບໃນແຕ່ລະປີ. ນອກຈາກນັ້ນລາຄາໄມ້ສັກໃນອານາຄົດອາດມີການປ່ຽນແປງໄດ້.

1.6.4. ການປູກຫມາກກ້ຽງ

ຫມາກກ້ຽງແມ່ນພືດເສດຖະກິດອັນໜຶ່ງທີ່ຊາວກະສິກອນໃນເມືອງນ້ຳບາກ ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນ ແລະນິຍົມປູກຫລາຍ, ເນື່ອງຈາກເງື່ອນໄຂທາງສະພາບແວດລ້ອມບໍ່ວ່າຈະເປັນອຸນນະພູມ, ຄວາມຊຸ່ມ ແລະ ດິນແມ່ນມີຄວາມເໝາະສົມດີ ສະເລ່ຍທົ່ວເມືອງແມ່ນມີເນື້ອທີ່ ປູກຫມາກກ້ຽງປະມານ 380ha ເຊິ່ງມີຜົນຜະລິດປະມານ 6.000T/ປີ.

ຊາວກະສິກອນນິຍົມປູກຫມາກກ້ຽງແຄມສາຍນ້ຳໃຫຍ່ເຊັ່ນ: ນ້ຳບາກ, ນ້ຳງາ... ແລະໃກ້ກັບທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ໃກ້ກັບເສັ້ນທາງເພື່ອຄວາມສະດວກໃນການຂົນສົ່ງ, ອຸປະກອນທີ່ນຳໃຊ້ມີ: ພ້າ, ຈີກ, ສຽມ, ຂວານ.....

ໂດຍລວມຊາວກະສິກອນຍັງນຳໃຊ້ເຕັກນິກແບບເກົ່າໃນການປູກຫມາກກ້ຽງກ່າວຄືບໍ່ມີການຕັດຕອນກ່ຽງ, ນຳໃຊ້ເມັດເພື່ອກ້າເບ້ຍ, ບໍ່ມີການປັບປຸງດິນ ແລະ ກຳຈັດສັດຕູພືດທີ່ພຽງພໍ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດທີ່ໄດ້ບໍ່ດີເທົ່າທີ່ຄວນ.

* ຂັ້ນຕອນທາງດ້ານເຕັກນິກ

ຕາຕະລາງ.12. ປະຕິທິນວັນງານການປູກຫມາກກ້ຽງ

	ປີທີ0	ປີທີ1	ປີທີ5	ປີທີ6	ປີທີ20	ປີທີ25	ປີທີ30
ກ້າເບ້ຍ	20						
ກຽມດິນ+ປູກ		32					
ບົວລະບັດ			105	105	105	105	105
ເກັບກ່ຽວ				0	0	0	0

ສະເລ່ຍແລ້ວແມ່ນໃຊ້ແຮງງານໃນການກ້າເບ້ຍປະມານ 20 ວັນງານ/ha (ຫົດນ້ຳ 20 ນາທີ/ວັນ ແລະເຮັດຫນ້າປະມານ 3 ວັນ).

ການກຽມດິນໃຊ້ແຮງງານປະມານ 32 ວັນງານ/ha(ກຽມພື້ນທີ່ 20 ວັນງານ ແລະປູກ 50ຕົ້ນ/ວັນງານ).

ການປົວລະບັດແມ່ນໃຊ້ແຮງງານທັງໝົດປະມານ 3,150 ວັນງານ(ເສຍຫຍ້າ 1 ປີ ໃຊ້ປະມານ 105 ວັນງານ)

ການເກັບກ່ຽວແມ່ນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການປະເມີນແຮງງານ ເນື່ອງຈາກວ່າຊາວກະສິກອນ ສ່ວນ ຫລາຍມັກຂາຍຜົນຜະລິດໃຫ້ກັບພໍ່ຄ້າຂົນກາງເຊິ່ງເຂົາເຈົ້າຈະມາເກັບເອງ. ສະນັ້ນ ແຮງງານແມ່ນບໍ່ມີ

ປະເມີນແຮງງານນຳໃຊ້ທັງໝົດໃນ 31 ປີແມ່ນປະມານ 3,202 ວັນງານ.

1. ການກ້າເບ້ຍ

ແມ່ນນຳໃຊ້ແນວພັນພື້ນເມືອງໃນທ້ອງຖິ່ນໂດຍການຄັດເລືອກຈາກຫນ່ວຍທີ່ໃຫຍ່ ແລະງາມ ຕົມາເປັນແນວພັນ. ການກ້າເບ້ຍແມ່ນເລີ້ມຈາກການເຮັດຫນານກ້າເບ້ຍໄວ້ໃກ້ກັບແຫລ່ງນ້ຳ ແລະ ສະດວກໃນການໄປມາໂດຍເຮັດເປັນຫນານສູງຈາກຫນ້າດິນປະມານ10cm, ຊຸດ ແລະ ຄາດໃຫ້ດິນສະອາດດີຈາກນັ້ນເອົາເມັດພັນຫວ່ານໃສ່ ແລະ ປົກດ້ວຍດິນອີກເທື່ອຫນຶ່ງບາງໆປະມານ 1-2cm ແລະ ຫົດນ້ຳໃຫ້ຊຸ່ມດີ.

ເມື່ອເບ້ຍມີຄວາມສູງປະມານ10cmແມ່ນນຳໄປປົງໃສ່ຫນານໃຫມ່ທີ່ກຽມໄວ້ໂດຍ ປູກໃນໄລຍະ20x20cm, ຫົດນ້ຳປົກກະຕິຈົນເບ້ຍໄດ້ອາຍຸຄົບ1ປີ ຈຶ່ງນຳໄປປູກໃນສວນເລີຍ.

2. ການກຽມພື້ນທີ່ ແລະການປູກ

ການກຽມດິນແມ່ນຄວາມປະຕິບັດກ່ອນລະດູຝົນ, ປົກກະຕິແມ່ນເຮັດໃນໄລຍະເດືອນພຶດສະພາ ເຖິງ ເດືອນມິຖຸນາ, ພາຍໃນຖາງແລ້ວແມ່ນຈູດ ແລະ ອານາໃມໃຫ້ສະອາດດີ. ຊຸດຊຸມຂະຫນາດ10x10cm, ໄລຍະຫ່າງລະຫວ່າງຊຸມຕໍ່ຊຸມແມ່ນປະມານ3-4m ການປູກແມ່ນປູກໃນເດືອນມິຖຸນາ ຫາ ເດືອນກໍລະກົດ, ອຸປະກອນທີ່ນຳໃຊ້ມີ: ຈິກ, ຊ້ວນ, ຂວານ, ສຽມ...

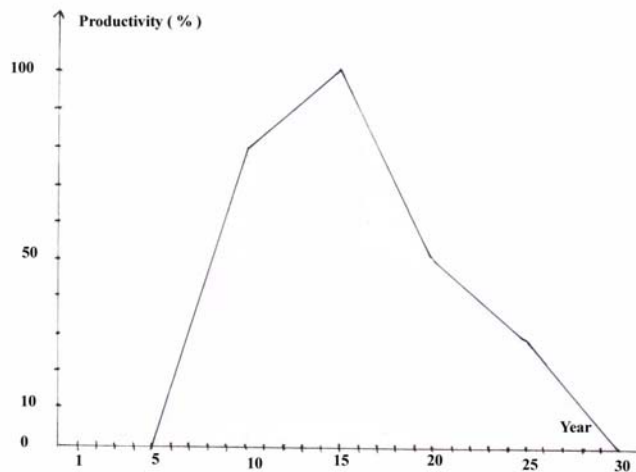
3. ການປົວລະບັດຮັກສາ

ເມື່ອປູກແລ້ວແມ່ນບໍ່ໄດ້ຫົດນ້ຳເນື່ອງຈາກຢູ່ໃນລະດູຝົນ, ການໃສ່ຜຸ່ນແມ່ນບໍ່ຖືກປະຕິບັດປົກກະຕິເນື່ອງຈາກຊາວກະສິກອນມີຂອດຈຳກັດທາງດ້ານແຮງງານ, ດັ່ງນັ້ນເຂົາເຈົ້າຈະເສຍຫຍ້າປະມານ 2-3ຄັ້ງ/ປີ ເຊິ່ງມັກປະຕິບັດໃນເດືອນກຸມພາ, ເດືອນພຶດສະພາ ແລະ ເດືອນພະຈິກ, ແຕ່ລະຄັ້ງໃຊ້ແຮງງານປະມານ 40ວັນງານ/ha.

4. ການເກັບກ່ຽວ

ເມື່ອໄດ້ອາຍຸ6ປີແລ້ວເລີ້ມໃຫ້ຜົນຜະລິດ ແລະ ຈະຢຸດໃຫ້ຜົນຜະລິດເມື່ອໄດ້ອາຍຸປະມານ 30ປີ ການເກັບກ່ຽວແມ່ນເກັບດ້ວຍມືເຊິ່ງປົກກະຕິຊາວກະສິກອນມັກຈ້າງຄົນມາຊ່ວຍເກັບ ແລະ

ຂົນສົ່ງຕະຫລາດ ແລະ ນອກນັ້ນຍັງມີພໍ້ຄ້າແມ່ຄ້າມາເກັບຊື້ໂດຍມາເກັບເອົາເອງໂລດ. ລາຄາແມ່ນປະມານ 150-250 ກີບ/ຫນ່ວຍ. ເລີ່ມເກັບຕັ້ງແຕ່ເດືອນກັນຍາຈົນເຖິງເດືອນທັນວາ.

ຮູບ.3. ຜົນຜະລິດການປູກຫມາກກ້ຽງ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

5. ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ.

* ລວມວັນງານການປູກຫມາກກ້ຽງ 1 ເຮັກຕ້າ : $3,202 \text{ ວັນງານ} / 31 \text{ ປີ} = 103 \text{ ວັນງານ/ປີ}$.

- ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການເສຍຫຍ້າ

- ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.

- ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການເສຍຫຍ້າ 35 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.

* ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ $= 28/35 = 0.8 \text{ ha}$

♫ ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງການເຮັດສວນຫມາກກ້ຽງ.

ຖ້າຫາກວ່າບໍ່ໄດ້ຈ້າງແຮງງານ ແລະ ອັດຕາການຕາຍ = 0%, ລາຄາຫມາກກ້ຽງສະເລ່ຍ 150 ກີບ/ຫນ່ວຍ. ສະນັ້ນໃນ 1 ປີ ຈະສາມາດສະເລ່ຍມູນຄ່າຜົນຜະລິດໄດ້ ດັ່ງນີ້:

ຜົນຜະລິດສະເລ່ຍ/ປີ ແມ່ນເທົ່າກັບຜົນຜະລິດທີ່ໄດ້ຕັ້ງແຕ່ປີທີ 0 ຈົນຮອດປີທີ 30 ແລ້ວຫານໃຫ້ 31 ປີ

$$GP = 1,232,812,500 \text{ ກີບ} / 31 \text{ ປີ}$$

$$GP/ປີ = 39,768,145 \text{ ກີບ}$$

ຕາຕະລາງ.13. ເສດຖະກິດການປູກຫມາກກ້ຽງ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

ຜະລິດຕະພາບ/ha ໂດຍສະເລ່ຍ	625 ຕົ້ນ/ha
GP/ha	39,700,000
IC/ha	0
Fcc/ປີ	50,000
AV/ha	39,650,000
Area/Act	0.8ha
WD	103
AV/WD	385,000

$$Y \text{ ຫມາກກ້ຽງ} = 39,700,000 \times - 50,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດສວນໄມ້ສັກໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງນ = 39,700,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.8 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ = 50,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດໄຮ່ໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.8 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດ ສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 31,720,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.0014 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

1.6.5. ສົມທຽບລະບົບການປູກພືດ

ຕາຕະລາງ.14. ສົມທຽບລະບົບການປູກພືດ, ເມືອງນ້ຳບາກ. (x10.000ກີບ/ha/ປີ)

	ນາປີ		ນາແຊງ		ໄມ້ສັກ	ຫມາກກ້ຽງ	ໄຮ່
	ໃຊ້ຄວາຍ	ໃຊ້ລົດໄຖ	ໃຊ້ຄວາຍ	ໃຊ້ລົດໄຖ			
GP	276	276	240	240	1250	3970	160
IC	10.5	41	17.4	53	-	-	3.7
Fcc/ປີ	8	105	8	105	2	50	2.8
AV	257.5	130	214.6	82	1248	3965	153.5
AV/Act	85.8	43.3	71.5	27.3	416	1321	51
AV/WD	1.7	1	1.3	0.6	44.5	38.5	0.5

ມູນຄ່າສ່ວນເກີນສູງສຸດ/ເນື້ອທີ່ແມ່ນລະບົບການປູກຫມາກກ້ຽງ ຍ້ອນວ່າຫມາກກ້ຽງມີ ມູນຄ່າຜົນຜະລິດສູງກ່ວາ ໃນຂະນະທີ່ ລະບົບການປູກໄມ້ສັກ ແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນ/ວັນງານຫລາຍທີ່ສຸດ, ຍ້ອນວ່ານຳໃຊ້ແຮງງານໜ້ອຍກ່ວາການເຮັດສວນຫມາກກ້ຽງ. ສ່ວນລະບົບການເຮັດໄຮ່ແມ່ນສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນ/ວັນງານ ໜ້ອຍ ທີ່ສຸດຍ້ອນວ່ານຳໃຊ້ແຮງງານຫລາຍກ່ວາຫມູ່ ແຕ່ລະບົບການເຮັດນາແຊງໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ ແມ່ນມີມູນຄ່າສ່ວນເກີນ/ເນື້ອທີ່ໜ້ອຍກ່ວາຫມູ່ເນື່ອງຈາກວ່າມູນຄ່າສິ່ງນຳເຂົ້າ ແລະຄ່າຫລັຍທຸ່ນສູງ.

1.7. ລະບົບການລ້ຽງສັດ

ໂດຍລວມແລ້ວການລ້ຽງສັດແມ່ນກິດຈະກຳສຳຮອງຖັດຈາກການປູກພືດ, ຊາວກະສິກອນລ້ຽງສັດເພື່ອນຳໃຊ້ບໍລິໂພກພາຍໃນຄອບຄົວ, ລ້ຽງເພື່ອນຳໃຊ້ແຮງງານ ແລະລ້ຽງເພື່ອສະສົມເປັນທຶນຮອນໃນຍາມຈຳເປັນ. ຊາວກະສິກອນນິຍົມລ້ຽງຄວາຍ, ງົວ, ຫມູ, ສັດປີກ(ເປັດ, ໄກ່, ໄກ່ງວງ) ເປັນຕົ້ນຕໍ, ບາງຄອບຄົວລ້ຽງແບ້ ແລະລ້ຽງປາພ້ອມ.

ລະບົບການລ້ຽງສັດສ່ວນຫລາຍແມ່ນລະບົບແບບປະປ່ອຍ ແລະ ເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍບໍ່ວ່າຈະແມ່ນການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ ຫລື ສັດປີກກໍຕາມ ແລະ ມີສ່ວນໜ້ອຍທີ່ລ້ຽງແບບຂັງ. ການໃຫ້ອາຫານແມ່ນອີງໃສ່ຜົນຜະລິດຈາກລະບົບການປູກພືດເປັນສ່ວນໃຫຍ່, ແລະ ອີງໃສ່ອາຫານໃນທຳມະຊາດເປັນຫລັກ, ການຊື້ອາຫານເຂົ້າໃນລະບົບແມ່ນມີໜ້ອຍທີ່ສຸດ, ຊາວກະສິກອນຍັງລ້ຽງສັດແບບດັ້ງເດີມ ເຊັ່ນດຽວກັນການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດໃຫ້ແກ່ສັດແມ່ນຍັງບໍ່ທັນໄດ້ເປັນທີ່ນິຍົມຂອງຊາວກະສິກອນ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ສັດລ້ຽງ ຈະເລີນເຕີບໂຕຊ້າ ແລະມີອັດຕາການຕາຍສູງ.

ອາຫານສັດ ແມ່ນມີການພົວພັນກັບການປູກພືດໂດຍກົງໂດຍສະເພາະ ແມ່ນການລ້ຽງຫມູ ແລະ ລ້ຽງສັດປີກ ເຊັ່ນ: ຮຳ ແລະ ເຂົ້າປຽນ, ອາຫານສັດຍັງມາຈາກທຳມະຊາດ ເຊັ່ນ: ບອນ, ປ່າສາ ແລະ ອື່ນໆ. ການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ແມ່ນອີງໃສ່ທັງຫຍ້າທຳມະຊາດເປັນຫລັກເຊັ່ນ: ຕາມປ່າເລົ່າ, ປ່າແຄມບ້ານ, ແຄມນາ, ໃນລະດູແລ້ງແມ່ນມັກປ່ອຍສັດໄຫ່ຍຕາມໄຮ່ນາເພື່ອນຳໃຊ້ເສດພືດທີ່ເຫລືອຈາກການເກັບກ່ຽວ.

ບັນຫາຕົ້ນຕໍໃນການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ແມ່ນ ການທີ່ບໍ່ສາມາດສະໜອງອາຫານໃຫ້ແກ່ສັດໄດ້ຢ່າງພຽງພໍໃນລະດູຝົນ ແລະການຈຳກັດຂອງເນື້ອທີ່ປ່ອຍສັດ ແລະການລຸດລົງຂອງທັງຫຍ້າທຳມະຊາດ. ຊາວກະສິກອນຍັງຄາດຄວາມຮູ້ດ້ານການເກັບຮັກສາເສດພືດມາເປັນອາຫານສັດ ແລະ ການປັບປຸງທັງຫຍ້າອາຫານສັດ.

1.7.1. ລະບົບການລ້ຽງສັດໃຫຍ່(ງົວ ແລະຄວາຍ)

* ຂັ້ນຕອນທາງເຕັກນິກ

ປະຈຸບັນຊາວກະສິກອນລ້ຽງສັດໃຫຍ່ໂດຍລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ. ໃນລະດູແລ້ງພາຍຫລັງການເກັບກ່ຽວແມ່ນຈະປ່ອຍສັດໃຫ້ກິນຫຍ້າຕາມທົ່ງນາ ແລະ ປ່ອຍຕາມປ່າເລົ່າ ແລະ ໄຮ່ເກົ່າ ເຊິ່ງມັນແມ່ນການສະໜອງຜຸ່ນສັດໃຫ້ແກ່ລະບົບການປູກພືດເນື່ອງຈາກວ່າຜຸ່ນຈະໄຫລໄປ

ຕາມນ້ຳລົງສູ່ບ່ອນຕ່ຳກ່ວາທີ່ເປັນເນື້ອທີ່ນາ ແລະ ສວນ., ສ່ວນໃນຍາມຝົນແມ່ນຈຳຕ້ອງ ຮັກສາດຍການມັດ ແລະ ເບິ່ງແຍງໃກ້ຊິດເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ສັດຕິນໄປທຳລາຍພືດຜົນຂອງຄົນອື່ນ. ດັ່ງນັ້ນ ໃນຍາມຝົນຈຶ່ງເກີດມີຂອດຈຳກັດການນຳໃຊ້ພື້ນທີ່ເພື່ອລ້ຽງສັດເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຕ້ອງໃຊ້ເວລາຫລາຍຂຶ້ນເພື່ອເບິ່ງແຍງສັດຕິນເອງ.

ທັງຫຍ້າລ້ຽງສັດແມ່ນທັງຫຍ້າທຳມະຊາດທີ່ຢູ່ຕາມຫົວໄຮ່ປາຍນາ, ຕາມປ່າເລົ່າ ແລະ ບ່ອນອື່ນໆທີ່ສາມາດປ່ອຍສັດໄດ້ເຊິ່ງໂດຍລວມແລ້ວແມ່ນບໍ່ທັນສະໜອງອາຫານພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງສັດລ້ຽງ, ການເກັບສະສົມອາຫານໃຫ້ສັດແມ່ນບໍ່ທັນໄດ້ຖືກປະຕິບັດ ສະແດງອອກຄື: ບໍ່ມີການເກັບເຟືອງ, ເຮັດເຟືອງຫນັກ ແລະ ອື່ນໆ.

ສັດແມ່ນມີພະຍາດເກີດຂຶ້ນ ເຖິງແມ່ນວ່າຈະມີການສັກຢາເປັນປະຈຳທຸກໆປີ ພະຍາດທີ່ມັກເກີດຂຶ້ນແມ່ນມີ: ພະຍາດເຕົ້າໂຮມເລືອດ, ພະຍາດປາກເປື້ອຍລົງເລັບ ແລະ ພະຍາດກຸ່ງວັກບລຳໃສ້.

ການນຳໃຊ້ແຮງງານໃນລະດູຝົນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 2 ຊົ່ວໂມງ/ວັນ/ໂຕ, ສະນັ້ນ 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 60 ຊົ່ວໂມງ ຫລື ເທົ່າກັບ $60/8 = 7.5$ ວັນງານ. ຖອນໄດ້ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍໃນລະດູຝົນ = $28/7.5 = 4$ ໂຕ.

ການນຳໃຊ້ແຮງງານໃນລະດູແລ້ງແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 30 ນາທີ/ວັນ/ໂຕ, ສະນັ້ນ 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 15 ຊົ່ວໂມງ ຫລື ເທົ່າກັບ $15/8 = 2$ ວັນງານ. ຖອນໄດ້ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍໃນລະດູຝົນ = $28/2 = 14$ ໂຕ

ລວມວັນງານໃນລະດູຝົນ = $7.5 \text{ ວັນງານ} \times 6 = 45$ ວັນງານ ແລະ ໃນລະດູແລ້ງ = $2 \times 6 = 12$ ວັນງານ. ສະນັ້ນຕ້ອງການແຮງງານທັງໝົດປະມານ 57 ວັນງານ.

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດຂອງການລ້ຽງສັດໄຫຍ່.

ຕາຕະລາງ.15. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການລ້ຽງສັດໄຫຍ່, ເມືອງນ້ຳບາກ.

	ງົວ	ຄວາຍ
GP/ແມ່ພັນ	1,205,000	838,000
IC/ແມ່ພັນ	20.000	25.000
Fcc/ປີ	-	-
AV/ແມ່ພັນ	1,185,000	813,000
ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	4 ໂຕ ໃນລະດູຝົນ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງ	4 ໂຕ ໃນລະດູຝົນ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງ
WD	57	57
AV/WD	21,000	14,000

1. ຕົວແບບການລ້ຽງງົວ.

$$Y_{\text{ງົວ}} = 1,185,000 x - 0$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງງົວ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼຸດຢູ່ = 1,185,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 14 ໂຕ ໃນລະດູແລ້ງ
4 ໂຕໃນລະດູຝົນ
- ຄ່າຫຼຸດຢູ່ຂອງອຸປະກອນ = 0 ກີບ/ປີ ເນື່ອງຈາກລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງງົວສູງສຸດ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 16,590,000 ກີບ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງງົວສູງສຸດ 4 ໂຕໃນລະດູຝົນແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 4,740,000 ກີບ.

2. ຕົວແບບການລ້ຽງຄວາຍ.

$$Y_{\text{ຄວາຍ}} = 813,000 x - 0$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງຄວາຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼຸດຢູ່ = 813,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 14 ໂຕ ໃນລະດູແລ້ງ
4 ໂຕໃນລະດູຝົນ
- ຄ່າຫຼຸດຢູ່ຂອງອຸປະກອນ = 0 ກີບ/ປີ ເນື່ອງຈາກລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງຄວາຍສູງສຸດ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 11,381,000 ກີບ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງຄວາຍສູງສຸດ 4 ໂຕໃນລະດູຝົນແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 3,252,000 ກີບ.

1.7.2. ລະບົບການລ້ຽງສັດປີກ

* ຂັ້ນຕອນທາງເຕັກນິກ

ສັດປີກເປັນຕົ້ນແມ່ນໄກ່ ແລະ ເປັດແມ່ນເປັນສັດລ້ຽງທີ່ຊາວກະສິກອນນິຍົມລ້ຽງທີ່ສຸດເພາະລ້ຽງງ່າຍ, ຂະຫຍາຍໄວ ແລະ ກິນອາຫານໜ້ອຍເຊັ່ນດຽວກັນຊາວກະສິກອນລ້ຽງແບບປະປ່ອຍ

ເຊິ່ງຈະເອົາເຂົ້າຄອກໃນຍາມກາງຄືນເພື່ອປ້ອງກັນການເສຍຫາຍ. ຊາວກະສິກອນນິຍົມລ້ຽງສັດປີກຕາມເຮືອນຊານ ແລະ ດຽງໄຮ່ດຽງນາ ເຊິ່ງມີຈຸດປະສົງລ້ຽງເພື່ອບໍລິໂພກເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະ ເພື່ອຂາຍໃນຍາມທີ່ຈຳເປັນບາງຄັ້ງຄາວ.

ການໃຫ້ອາຫານແມ່ນໃຫ້ບໍ່ພຽງພໍເຊິ່ງໃຫ້ອາຫານຕາມຄວາມສາມາດທີ່ຕົນມີ ຫມາຍເຖິງຄວາມສາມາດໃນການຊອກຫາອາຫານຕາມທຳມະຊາດ, ຜົນຜະລິດທີ່ໄດ້ຈາກການປູກພືດເຊັ່ນ: ເຂົ້າປຽນ ແລະ ຮຳ, ນອກນັ້ນຍັງນຳເອົາເຂົ້າເປືອກມາເປັນອາຫານສັດໃນບາງຄັ້ງຄາວທີ່ຈຳເປັນ.

ເຖິງແມ່ນວ່າການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດຂອງສັດຈະໄດ້ຮັບການໂຄສະນາ ແລະ ສົ່ງເສີມໄປແລ້ວກໍ່ຕາມແຕ່ຊາວກະສິກອນຍັງບໍ່ທັນເອົາໃຈໃສ່ປະຕິບັດເທື່ອເນື່ອງຈາກວ່າສັດປີກເປັນສັດນ້ອຍທີ່ມີມູນຄ່າບໍ່ສູງ, ຖ້າເກີດການຕາຍຊາວກະສິກອນຍັງຄົງຍອມຮັບໄດ້ຢູ່ ແລະ ເນື່ອງຈາກວ່າເຖິງແມ່ນຊາວກະສິກອນໄດ້ສັກຢາວັກຊີນໃຫ້ແກ່ສັດ (ປ້ອງກັນນິວຄັດເຊັ່ນ+ອະຫິວາສັດປີກ)ໄປແລ້ວສັດຍັງເກີດການຕາຍເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເສຍຄວາມເຊື່ອຫມັ້ນ.

ການທີ່ສັກຢາແລ້ວສັດຍັງຕາຍແມ່ນອາດມີສາເຫດຍ້ອນວ່າບໍ່ໄດ້ສັກຢາກັນພະຍາດຖືກ ກັບພະຍາດທີ່ສັດເປັນ, ສັກບໍ່ເປັນກະຕິຖືກຕາມກຳນົດ ແລະ ຢາແມ່ນຊອກຊື້ໄດ້ແຕ່ນຕົວເມືອງເທົ່ານັ້ນ.

ການຄິດໄລ່ແຮງງານແມ່ນ ສະເລ່ຍເອົາໂດຍປະເມີນວ່າ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການແຮງງານເພື່ອເກືອໄກ່ປະມານ 10 ນາທີ/ວັນ/ໂຕ. 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 5 ຊົ່ວໂມງ ຫລື ເທົ່າກັບ $5 \text{ ຊົ່ວໂມງ} / 8 = 0.62$ ວັນງານ. ສະນັ້ນຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28 / 0.62 = 45$ ໂຕ

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.16. ເສດຖະກິດການລ້ຽງສັດປີກ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

	ໄກ່	ເປັດ
GP/ແມ່ພັນ	290.000	220.000
IC/ແມ່ພັນ	73.000	36.000
Fcc/ປີ	50,000	50,000
AV/ແມ່ພັນ	167,000	134,000
ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	45	45
WD	7	7
AV/WD	31.000	26.000

1. ຕົວແບບການລ້ຽງໄກ່.

$$Y \text{ ໄກ່} = 217,000 \times - 50,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງໄກ່ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 167,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 45 ໂຕ
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 50,000 ກີບ/ປີ (ຄອກ ແລະອຸປະກອນ)
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງໄກ່ສູງສຸດ 45 ໂຕ ເຊິ່ງສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 7,515,000 ກີບ.

2. ຕົວແບບການລ້ຽງເປັດ.

$Y \text{ ເປັດ} = 134,000 x - 50,000$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງເປັດ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 134,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 45 ໂຕ
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 50,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງເປັດສູງສຸດ 45 ໂຕໃນລະດູແລ້ງແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 6,030,000 ກີບ.

1.7.3. ລະບົບການລ້ຽງຫູ

* ຂັ້ນຕອນທາງດ້ານເຕັກນິກ

ໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນມີ 2ລະບົບໃຫຍ່ຄື: ແບບປະປ່ອຍ ແລະແບບຂັງ.ການລ້ຽງແບບປະປ່ອຍ ຍັງຄົງເປັນທີ່ນິຍົມຢູ່ໂດຍສະເພາະຫຸ່ງບ້ານຊົນເຜົ່າທີ່ເຄີຍປະຕິບັດມາແຕ່ດົນນານແລ້ວ, ລະບົບການລ້ຽງແບບປ່ອຍແມ່ນມັກປ່ອຍສັດຕາມທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະ ຈະເກືອອາຫານເພີ່ມເຕີມປະມານ 1-2ຄັ້ງ/ວັນ.

ຊາວກະສິກອນຈຳນວນໜຶ່ງລ້ຽງແບບຂັງໂດຍສ້າງຄອກໄວ້ໃກ້ກັບເຮືອນຕົນເອງເພື່ອສະດວກໃນການເບິ່ງແຍງຮັກສາ, ເຊັ່ນດຽວກັນຈະເກືອສັດ02ຄັ້ງ/ວັນ.ຈຸດປະສົງຂອງການລ້ຽງແມ່ນມີຢູ່ 3 ຈຸດປະສົງຕົ້ນຕໍຄື:

- ລ້ຽງຫູນ້ອຍໃຫ້ໃຫຍ່ແລ້ວຂາຍ.
- ລ້ຽງຫູແມ່ພັນເພື່ອເພາະຂາຍລູກ.
- ລ້ຽງຫູແມ່ພັນເພື່ອເອົາລູກມາລ້ຽງຝັກໄຫຍ່ ແລ້ວຂາຍອອກ.

ໃນ 3ຈຸດປະສົງນີ້ ເຫັນໄດ້ວ່າສ່ວນຫລາຍຊາວກະສິກອນແມ່ນນິຍົມຊື້ຫູນ້ອຍອາຍຸ3-4 ເດືອນ (ຫູປະນົມໃຫມ່) ມາລ້ຽງປະມານ1ປີແລ້ວຂາຍອອກ. ເຊິ່ງມັກນຳມາລ້ຽງໃນໄລຍະຫລັງການເກັບກ່ຽວເພາະວ່າໄລຍະນີ້ມີຮຸ່ນຫລາຍ.

* ອາຫານ.

ອາຫານທູ ແມ່ນນຳໃຊ້ຮຳເປັນອາຫານຫລັກ, ນອກນັ້ນຍັງປະສົມເຂົ້າປຽນ, ເສດພິດຈາກຄົວເຮືອນ, ພືດທຳມະຊາດ ແລະ ອື່ນໆມາປະສົມບາງຄັ້ງຄາວ, ນອກນັ້ນບາງຄອບຄົວຍັງຊື້ຫົວອາຫານມາປະສົມສຳລັບທູນ້ອຍດ້ວຍ. ການໃຫ້ອາຫານຢ່າງພຽງພໍແມ່ນຍັງປະຕິບັດບໍ່ໄດ້ເຮັດໃຫ້ທູຈະເລີນເຕີບໂຕຊ້າ ແລະ ບໍ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນເທົ່າທີ່ຄວນ.

* ແນວພັນ.

ສ່ວນຫລາຍແມ່ນນິຍົມລ້ຽງທູລາດເນື່ອງຈາກມີຄວາມຕ້ານທານສູງ ແລະ ບໍ່ເລືອກກິນອາຫານ ແລະ ບາງຄອບຄົວແມ່ນລ້ຽງທູພັນປະສົມດ້ວຍ.

* ພະຍາດ.

ສ່ວນຫລາຍຊາວກະສິກອນໃຫ້ຄວາມສຳຄັນໃນການສັກຢາປ້ອງກັນໃຫ້ທູເນື່ອງຈາກທູມີລາຄາແພງ ແລະ ມີການລົງທຶນສູງໂດຍປົກກະຕິຈະສັກກັນພະຍາດອະຫິວາທູໃນທຸກໆ06ເດືອນໂດຍແມ່ນສັດຕະວະແພດບ້ານມາສັກໃຫ້. ສະນັ້ນເຫັນໄດ້ວ່າອັດຕາການຕາຍຂອງທູແມ່ນມີໜ້ອຍ.

ການຄິດໄລ່ແຮງງານແມ່ນ ສະເລັຍເອົາໂດຍປະເມີນວ່າ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການແຮງງານເພື່ອເກືອທູປະມານ 1ຊົ່ວໂມງ/ວັນ/ໂຕ. 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 30 ຊົ່ວໂມງ ຫລື ເທົ່າກັບ $30 \text{ ຊົ່ວໂມງ} / 8 = 3.7$ ວັນງານ. ສະນັ້ນຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28 / 3.7 = 7$ ໂຕ.

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.17. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການລ້ຽງທູ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

GP	470,000
IC	236,000
Fcc/ປີ	30,000
AV	204,000
ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	7
WD	44
AV/WD	5,000

3. ຕົວແບບການລ້ຽງໝູ.

Y ໝູ	=	234,000 x - 30,000
------	---	--------------------

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງໝູເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 234,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 7 ໂຕ
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 30,000 ກີບ/ປີ (ຄອກ ແລະອຸປະກອນ)
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງໝູສູງສຸດ 7 ໂຕ ເຊິ່ງສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 1,428,000 ກີບ.

1.8. ລະບົບການຜະລິດ.

ລະບົບການຜະລິດແມ່ນການປະສົມປະສານກັນລະຫວ່າງການນຳໃຊ້ດິນ, ທຶນ ແລະແຮງງານຂອງຊາວກະສິກອນຕາມສະພາບເງື່ອນໄຂທາງດ້ານນິເວດກະສິກຳ ແລະເສດຖະກິດສັງຄົມທີ່ເຂົາເຈົ້າມີ ເຊິ່ງສ້າງໃຫ້ມີລະບົບການປູກພືດ ແລະລ້ຽງສັດປະສົມປະສານນັ້ນຢ່າງກົມກຽວ. ການປະສົມປະສານກັນລະຫວ່າງລະບົບການປູກພືດ ແລະລະບົບການລ້ຽງສັດໃນຂົງເຂດທີ່ໄດ້ສຶກສາໃນ ເມືອງນ້ຳບາກມີດັ່ງນີ້:

- ນາປີ 1-2 ha + ນາແຊງ 0.5 -1ha + ສວນໝາກກ້ຽງ 1 ha + ສວນໄມ້ສັກ 1-2 ha + ສັດໄຫຍ່ 5-10 ໂຕ + ສັດປີກ ຫລາຍກ່ວາ 10 ໂຕ + ໝູ 5-8 ໂຕ.

- ນາປີ 0.5 - 1 ha + ສວນໝາກກ້ຽງ 0.4-0.8 ha + ສັດໄຫຍ່ 2-5 ໂຕ + ສັດປີກ 10-20 ໂຕ+ໝູ 2-3 ໂຕ.

- ນາປີ 0.5 - 1 ha + ໄຮ່ 0.3 - 1 ha + ສັດໄຫຍ່ 1-2 ໂຕ+ສັດປີກ 10-20 ໂຕ + ໝູ 1-2 ໂຕ.

- ໄຮ່ 0.8 - 1.5 ha + ສັດປີກ 5-10 ໂຕ+ ໝູ 1-2 ໂຕ.

- ໄຮ່ 0.3 - 0.8 ha + ສັດປີກ 3-5 ໂຕ.

- ໄຮ່ 0.3 - 0.5 ha + ສັດປີກ 1-2 ໂຕ.

ຊາວກະສິກອນແມ່ນແບ່ງອອກເປັນ 4 ປະເພດ ໂດຍອີງຕາມລະບົບການປູກພືດ ແລະລະບົບການລ້ຽງສັດເປັນຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງພົວພັນກັບການນຳໃຊ້ແຮງງານ, ທຶນ ແລະລາຍຮັບຈາກການກະສິກຳ.

ຕາຕະລາງ.18. ປະເພດລະບົບການຜະລິດ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

ປະເພດ	ການນຳໃຊ້ ແຮງງານ	ທຶນແລະ ອຸປະກອນ	ລະບົບ ການປູກພືດ	ລະບົບ ການລ້ຽງສັດ	ສັດສ່ວນ
1	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ແຮງງານແລກປ່ຽນ - ແຮງງານຈ້າງ	ມີທຶນ ແລະອຸປະກອນ ຫລາຍ	- ນາສອງລະດູ - ສວນຫມາກ ກຸ້ງ, ໄມ້ສັກ	ສັດໄຫຍ່ > 2 ແມ່, ຫມູ ແລະສັດປີກຫລາຍ	18 %
2	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ແຮງງານແລກປ່ຽນ - ແຮງງານຈ້າງ	ມີທຶນ ແລະອຸປະກອນ ປານກາງ	- ນາປີ - ສວນຫມາກ ກຸ້ງ, ໄມ້ສັກ	ສັດໄຫຍ່ 1 - 3 ແມ່, ຫມູ ປະມານ 2 ແມ່ ແລະ ສັດ ປີກ > 10 ແມ່	13%
3	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ແຮງງານແລກປ່ຽນ	ມີທຶນ ແລະອຸປະກອນ ຫນ້ອຍ	- ນາປີຫນ້ອຍ - ໄຮ່	ສັດໄຫຍ່ 1 - 2 ແມ່, ສັດປີກ 3 - 5 ແມ່. ຫມູ 1 - 2	32%
4	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ແຮງງານແລກປ່ຽນ - ຮັບຈ້າງ	ມີທຶນ ແລະອຸປະກອນ ຫນ້ອຍ	ໄຮ່	ສັດປີກ 3 - 5 ແມ່	37 %

ປະເພດທີ 1 :

ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນມີເນື້ອທີ່ປູກຝັງປະມານ 0.5 - 0.8 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍເຊິ່ງເປັນພື້ນທີ່ທີ່ດີ, ຊາວກະສິກອນເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍເຊິ່ງສາມາດເຮັດໄດ້ໃນລະດູຝົນ ນອກນັ້ນຍັງມີສວນໄມ້ໃຫ້ຫມາກ ເປັນຕົ້ນແມ່ນຫມາກກຸ້ງ(1ha) ແລະປູກໄມ້ສັກ(1ha)ດ້ວຍ. ການລ້ຽງສັດ ແມ່ນລ້ຽງຄວາຍ, ງົວ ໄວ້ສຳລັບໃຊ້ງານ ແລະ ເປັນການສະສົມທຶນຮອນ, ມີການລ້ຽງຫມູ ແລະ ລ້ຽງສັດປີກຫລາຍ(ສັດປີກ 10-20 ໂຕ). ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ມີທຶນຫລາຍເຊິ່ງໄດ້ມາຈາກການຂາຍໄມ້ໃຫ້ຫມາກ ແລະສັດໄຫຍ່. ສະນັ້ນເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງປະກອບອາຊີບອື່ນໆອີກເຊັ່ນ: ຄ້າ ຂາຍ, ແລ່ນລົດ ແລະສີເຂົ້າ, ອຸປະກອນແມ່ນມີລົດໂຖນານ້ອຍ, ຈັກປັ່ນເຂົ້າແບບຢຽບ, ຈັກສີເຂົ້າເປັນຕົ້ນ. ລາຍຮັບທີ່ໄດ້ຈາກການກະສິກຳໃນປີຫນຶ່ງແມ່ນປະມານ 11 - 12 ລ້ານກີບ ຕໍ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ .ລາຍຮັບແມ່ນໄດ້ມາຈາກການລະບົບການປູກຫມາກກຸ້ງ, ໄມ້ສັກ ແລະສັດໄຫຍ່ເປັນຕົ້ນຕໍ. ບັນຫາທີ່ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ແມ່ນການຂາດການຕັ້ງເບົ້າຫມາຍໃນການຂະຫຍາຍການຜະລິດ ເນື່ອງຈາກວ່າພວກເຂົາສາມາດຜະລິດກຸ່ມກິນແລ້ວຈຶ່ງມີເບົ້າຫມາຍໃນການຊອກຫາອາຊີບອື່ນເຮັດ ທີ່ໄດ້ລາຍຮັບສູງກ່ວາ. ການສະໜອງຂໍ້ມູນໃນການເຮັດທຸລະກິດກະສິກຳແມ່ນທ່າແຮງເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຂະຫຍາຍການຜະລິດກະສິກຳໄດ້ ເພາະວ່າຊາວກະສິກອນ ກຸ່ມນີ້ມີເງື່ອນໄຂການຜະລິດທີ່ດີ.

ປະເພດທີ 2 :

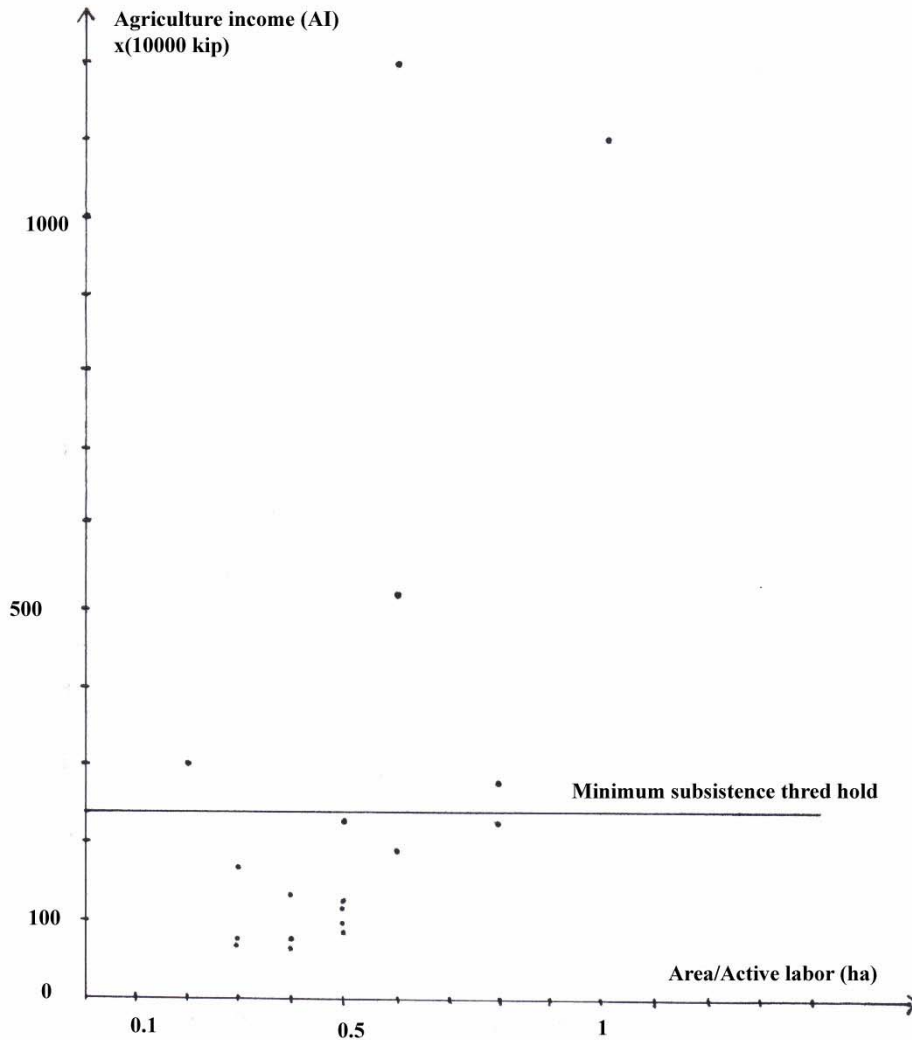
ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ຜະລິດປະມານ 0.3 - 0.7 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງສາມາດເຮັດນາໄດ້ລະດູດຽວ. ເຂົາເຈົ້າມີເນື້ອທີ່ຈຳນວນໜຶ່ງເຊິ່ງສາມາດປູກຫມາກກ້ຽງ ແລະ ໄມ້ສັກໄດ້ປະມານ 0.2 - 0.4 ha/ຄອບຄົວ. ການລ້ຽງສັດແມ່ນລ້ຽງເພື່ອສະສົມທຶນຮອນເປັນຕົ້ນຕໍ ໂດຍສະເພາະສັດປີກ ແລະ ຫມູ, ການລ້ຽງສັດໄຫຍ່ແມ່ນປະມານ 2-5 ໂຕເຊິ່ງມີຄວາມສຳຄັນ ເພາະນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການເຮັດນາ. ລາຍຮັບຈາກການກະສິກຳແມ່ນປະມານ 3 - 5 ລ້ານ ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ລາຍຮັບໜ້ອຍກ່ວາກຸ່ມທີ 1 ຍ້ອນວ່າເຂົາເຈົ້າບໍ່ສາມາດເຮັດນາສອງລະດູ, ປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກ ແລະ ລ້ຽງສັດໄຍໜ້ອຍກ່ວາ. ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ແມ່ນມີບັນຫາການ ຈຳກັດຂອງເນື້ອທີ່ດິນ ແລະ ການຈຳກັດຂອງແຮງງານ ແລະ ທຶນ. ສະນັ້ນພວກເຂົາເຈົ້າຍັງຢ້ານທີ່ຈະຂະຫຍາຍການຜະລິດທີ່ມີຢູ່ແລ້ວຫລືຜະລິດໃນສິ່ງທີ່ໃໝ່ເນື່ອງຈາກເຂົາເຈົ້າມີ ຄວາມສ່ຽງໃນການສູນເສຍລາຍຮັບໃນກໍລະນີເກີດແຫ້ງແລ້ງ, ໂລກລະບາດ ແລະ ອື່ນໆ. ການຮັບປະກັນລາຄາຜົນຜະລິດ ແລະ ສິ່ງຄວາມຮູ້ທາງດ້ານເຕັກນິກການຜະລິດທີ່ເໝາະສົມແມ່ນສາມາດຫລຸດຄວາມສ່ຽງໃນການຜະລິດສຳລັບຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ໄດ້.

ປະເພດທີ 3:

ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ນາປີຫນ້ອຍ 0.2 - 0.4 ha/Act ຫລື ກຸ່ມ ທີ່ເຮັດໄຮ່ເປັນຕົ້ນຕໍເທົ່ານັ້ນ. ສະເລ່ຍເນື້ອທີ່/ແຮງງານຕົ້ນຕໍແມ່ນປະມານ 0.3 - 0.6 ha/Act ເຊິ່ງ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກຳໃນປີໜຶ່ງປະມານ 1,200,000 - 2,000,000 ກີບ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ລາຍຮັບສ່ວນຫລາຍແມ່ນໄດ້ມາຈາກການເຮັດນາ, ເຮັດໄຮ່ ແລະ ລ້ຽງໄກ່. ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ແມ່ນບໍ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການ (ອີງໃສ່ເສັ້ນຄອງຊີບ) ສະນັ້ນເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງຕ້ອງປະກອບອາຊີບອື່ນເພື່ອສ້າງລາຍຮັບເພີ່ມເຊັ່ນ: ຫາເຄື່ອງປ່າຂອງດົງມາ ຂາຍ , ຫາປາ ແລະ ຊອກຮັບຈ້າງ. ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ຄວນໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫລືອ ຈາກຫລາຍໆ ພາກສ່ວນເປັນຕົ້ນການສະໜອງທຶນຮອນໃນການປູກພືດເປັນສິນຄ້າ, ການລ້ຽງສັດ, ການຮັບປະກັນການຕະຫລາດ ແລະ ສຳຄັນທີ່ສຸດການສະໜອງເຕັກນິກການຜະລິດທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ໃຫ້ປະສິດທິຜົນສູງກ່ວາ.

ປະເພດທີ 4:

ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ການຜະລິດກະສິກຳບໍ່ສາມາດກຸ້ມກິນໄດ້. ເຂົາເຈົ້າເຮັດໄຮ່ເປັນຕົ້ນຕໍໃນເນື້ອທີ່ລະຫວ່າງ 0.2 - 0.5 ha/Act ເຊິ່ງສ້າງລາຍຮັບໄດ້ປະມານ 700,000 - 1,000,000 ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງເປັນມູນຄ່າທີ່ບໍ່ສາມາດສະໜອງລາຍຮັບໃຫ້ພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການໄດ້. ເນື່ອງຈາກລາຍຮັບບໍ່ເໝາະສົມດັ່ງນັ້ນເຂົາເຈົ້າຕ້ອງໄປຮັບຈ້າງຂາຍແຮງງານ, ຊອກຫາເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ເພື່ອເພີ່ມເຕີມໃສ່ໃຫ້ກຸ້ມກິນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ບໍ່ມີເວລາໃສ່ ການຜະລິດກະສິກຳຫລາຍ ໂດຍສະເພາະຂັ້ນຕອນປົວລະບັດຮັກສາພືດທີ່ປູກ ເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດຕ່ຳລົງໄປອີກ.

ຮູບ.7. ຕົວແບບລະບົບການຜະລິດ, ເມືອງນ້ຳບາກ.

1.9. ການວິເຄາະບັນຫາ

ຜ່ານການສຶກສາລະບົບການປູກພືດ, ລະບົບການລ້ຽງສັດແລະລະບົບການຜະລິດຂ້າງເທິງນັ້ນ ສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າມີ 4 ບັນຫາຕົ້ນຕໍໃນເມືອງນ້ຳບາກ:

1. ພື້ນທີ່ການຜະລິດສ່ວນຫລາຍແມ່ນເຂດສູງຊັນ.

ນີ້ແມ່ນບັນຫາທີ່ຍາກທີ່ຈະແກ້ໄຂເນື່ອງຈາກຂອດຈຳກັດການທາງດ້ານສະພາບພື້ນທີ່, ດັ່ງນັ້ນເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການຂົນສົ່ງ, ນຳໃຊ້ກົນຈັກ, ຕິດຕັ້ງລະບົບນ້ຳ ແລະ ປ້ອງກັນ

ສັດຕູພຶດ ແລະ ໂຊກບໍ່ດີທີ່ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍແມ່ນເຮັດການຜະລິດກະສິກຳໃນພື້ນທີ່ສູງ ດັ່ງນັ້ນເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງພົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກການຜະລິດ ແລະ ໄດ້ຮັບຜົນຜະລິດໜ້ອຍ.

2. ການສະໜອງນ້ຳບໍ່ພຽງພໍ

ການສະໜອງນ້ຳແມ່ນປັດໃຈຈຳກັດຕໍ່ການຜະລິດກະສິກຳໂດຍສະເພາະການປູກພືດ, ສະນັ້ນເຮັດໃຫ້ການປູກພືດແມ່ນປູກໄດ້ໃນລະດູຝົນເທົ່ານັ້ນ ເຖິງວ່າຈະຢູ່ໃນລະດູຝົນກໍຕາມພືດຫລາຍຊະນິດກໍບໍ່ສາມາດງອກງາມໄດ້ເນື່ອງຈາກບໍ່ສາມາດສະໜອງນ້ຳເປັນປົກກະຕິເຊັ່ນ: ປະລິມານນ້ຳຝົນຕໍ່ຄັ້ງໜ້ອຍ ຫລື ຫລາຍໂພດ ແລະ ອື່ນໆ.

ການຊົນລະປະທານແມ່ນມີໜ້ອຍເຖິງແມ່ນວ່າເນື້ອທີ່ການຜະລິດກະສິກຳຫລາຍປ່ອນໃກ້ກັບແມ່ນ້ຳກໍຕາມເນື່ອງຈາກຂາດງົບປະມານໃນການຕິດຕັ້ງລະບົບຊົນລະປະທານ.

3. ຂາດຄວາມຮູ້ທາງດ້ານເຕັກນິກການປູກພືດ ແລະ ລ້ຽງສັດທີ່ເໝາະສົມ.

ນີ້ແມ່ນຂອດສຳຄັນຫລາຍ, ເນື່ອງຈາກຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍຍັງນຳໃຊ້ເຕັກນິກແບບເກົ່າທີ່ຫລາຍຢ່າງຍັງບໍ່ທັນແທດເໝາະເຊັ່ນ: ໃຊ້ແນວພັນທີ່ບໍ່ເໝາະສົມ, ບໍ່ມີການຕັດແຕ່ງກິ່ງງ່າ, ການປັບປຸງດິນ, ປາບສັດຕູພຶດ, ການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດສັດ, ຈັດການອາຫານສັດ ແລະ ອື່ນໆ.

4. ບໍ່ມີການຈັດການການຕະຫລາດທີ່ດີ.

ຊາວກະສິກອນຂາດຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການຕະຫລາດອັນໄດ້ແກ່: ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫລາດ, ລາຄາຜົນຜະລິດ, ຂາດການບັນທຶກ ແລະ ຄິດໄລ່ເສດຖະກິດຂອງການຜະລິດກະສິກຳ, ຂາດພະຫະນະຂົນສົ່ງ, ສິ່ງເຫລົ່ານີ້ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນບໍ່ກ້າທີ່ຈະຂະຫຍາຍການຜະລິດ ແລະ ຜະລິດເພື່ອຕະຫລາດ.

1.10. ຂໍ້ແນະນຳ

1. ສະໜອງຂໍ້ມູນທາງດ້ານເຕັກນິກທີ່ເໝາະສົມກັບລັກສະນະພິເສດຂອງລະບົບການຜະລິດໃນເຂດນັ້ນ ເປັນຕົ້ນ:

1.1 ການປູກພືດ

ເນື່ອງຈາກວ່າຊາວກະສິກອນບໍ່ມີຄວາມເຂົ້າໃຈເຖິງຄຸນປະໂຫຍດຂອງການນຳໃຊ້ຝຸ່ນທຳມະຊາດເທົ່າທີ່ຄວນເປັນຕົ້ນແມ່ນຝຸ່ນຄອກ ແລະ ອີງໃສ່ສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກ ການປູກພືດທີ່ມີຢ່າງຫລວງຫລາຍ. ສະນັ້ນການສະໜອງຂໍ້ມູນການເຮັດຝຸ່ນທຳມະຊາດແບບໃຫມ່ເຊັ່ນ: ຝຸ່ນຊີວະພາບ, ຝຸ່ນບົມ, ຝຸ່ນຊຽວ ແລະ ຝຸ່ນຄອກແມ່ນຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການເພື່ອສ້າງ ທາງເລືອກໃຫມ່ໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນໃນການເພີ່ມຄວາມອຸດົມສົມບູນໃຫ້ແກ່ດິນໂດຍບໍ່ອີງ ໃສ່ຝຸ່ນວິທະຍາສາດພຽງຢ່າງດຽວ.

ການປຸກພືດປະສົມປະສານແມ່ນມີທ່າແຮງສູງເນື່ອງຈາກຊາວກະສິກອນມີມູນເຊື້ອການຜະລິດໃນຮູບແບບນີ້ມາກ່ອນແລ້ວ. ສະນັ້ນຖ້າມີການສົ່ງເສີມການປຸກພືດປະສົມປະສານ ຢ່າງເປັນລະບົບແມ່ນຈະສາມາດຍົກສູງສະມັດຕະພາບການຜະລິດໂດຍສະເພາະການເຮັດໄຮ່ໄດ້, ພ້ອມກັບຫຼຸດຜ່ອນຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການຖືກທຳລາຍໂດຍສັດຕູພືດດ້ວຍ.

ຄວາມຮູ້ການຕັດຕອນກ່ຽວກັບແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ສະໜອງເນື່ອງ ຈາກຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກໂດຍນຳໃຊ້ແກ່ນ ແລະ ບໍ່ມີການຕັດແຕ່ງເຮັດໃຫ້ຜົນຜະລິດທີ່ໄດ້ບໍ່ໄດ້ຄຸນນະພາບ ແລະ ໃຊ້ເວລາຍາວນານ.

ການຄັດເລືອກແນວພັນ ແລະ ນຳໃຊ້ແນວພັນອື່ນທີ່ເໝາະສົມແມ່ນຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ສົ່ງເສີມເຊັ່ນດຽວກັນເພື່ອຮັບປະກັນຜົນຜະລິດໃຫ້ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ມີສະມັດຕະພາບສູງ.

2. ການລ້ຽງສັດ.

ສຳລັບສັດໃຫຍ່ຄວນເນັ້ນໜັກການເກັບຮັກສາເສດພືດມາເປັນອາຫານສັດເຊັ່ນ: ການເຮັດເພືອງແຫ້ງ, ເພືອງໜັກ ແລະ ການປຸກພືດອາຫານສັດເຊັ່ນ: ຫຍ້າ ແລະ ພືດຕະກູນຖົ່ວ. ເນື່ອງຈາກຊາວກະສິກອນມີບັນຫາການນຳໃຊ້ເນື້ອທີ່ລ້ຽງສັດໃນລະດູຝົນ, ການເກັບຮັກສາພືດອາຫານສັດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນເພືອງເຂົ້າທີ່ເຫຼືອຈາກການເກັບກ່ຽວແມ່ນສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາ ດັ່ງກ່າວໄດ້. ນອກຈາກການສ້າງທັງຫຍ້າອາຫານສັດໃນພື້ນທີ່ປ່າເລົ່າ ແມ່ນສາມາດສະໜອງອາຫານທີ່ມີຄຸນນະພາບໃຫ້ແກ່ສັດໃຫຍ່ດ້ວຍ.

3. ການສົ່ງຄວາມຮູ້ໃນການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດ ແລະ ຈັດການການຕະຫຼາດ.

- ຄວນມີການສົ່ງເສີມການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ.

ເປັນຕົ້ນການຄິດໄລ່ເຖິງຜົນກຳໄລແທ້ຈິງທີ່ໄດ້ຈາກການຜະລິດເພື່ອທີ່ຈະສາມາດອະທິບາຍໄດ້ເຖິງປະສິດທິພາບຂອງການຜະລິດຂອງເຂົາເຈົ້າ, ນອກນັ້ນການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດຍັງສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນສາມາດປຽບທຽບຜົນໄດ້ຮັບຂອງລະບົບການຜະລິດໜຶ່ງ ກັບລະບົບການຜະລິດອື່ນໆຂອງຕົນເອງ ແລະ ສົມທຽບກັບຜູ້ອື່ນໄດ້.

ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຈາກການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດຈະຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນ ສາມາດຕັດສິນໃຈໄດ້ຢ່າງມີປະສິດທິຜົນໃນການທີ່ຈະຂະຫຍາຍ ຫລື ປ່ຽນຮູບແບບການຜະລິດ.

- ການຈັດການການຕະຫຼາດ.

ຄວນມີການຮັບປະກັນທັງທາງດ້ານປະລິມານ ແລະ ລາຄາຂອງຜົນຜະລິດທີ່ຕະຫຼາດສາມາດຮັບຊື້ໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ, ນອກນັ້ນຄວນສະໜອງຂໍ້ມູນທາງດ້ານລາຄາ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນເປັນປະຈຳດ້ວຍ ເພື່ອຫຼຸດຊ່ອງຫວ່າງໃຫ້ພໍ້ຄ້າແມ່ຄ້າມີສອງສວຍໂອກາດທາງຜົນກຳໄລ.

4. ການສ້າງກອງທຶນບ້ານ.

ເນື່ອງຈາກຊາວກະສິກອນຫລວງຫລາຍແມ່ນຂາດທຶນຮອນທີ່ຈະເລີ້ມຕົ້ນ ເຮັດການຜະລິດ ແບບໃຫມ່, ສະນັ້ນການສ້າງກອງທຶນບ້ານແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນໃນການສະໜອງທຶນຮອນໃຫ້ແກ່ ຊາວກະສິກອນເຫລົ່ານັ້ນ, ການສ້າງກອງທຶນຄວນພິຈາລະນາເປັນພິເສດໂດຍມີເປົ້າໝາຍໃຫ້ ເກີດຄວາມຍືນຍົງ, ມີຄວາມເປັນທຳ ແລະ ເພື່ອຜົນປະໂຫຍດຂອງຊາວກະສິກອນທີ່ຂາດເຂີນ.

5. ການຄົ້ນຄ້ວາ, ທົດລອງ ແລະ ສຶກສາລົງເລິກ.

- ສຶກສາລົງເລິກແນວພັນພືດທີ່ທຶນທານຕໍ່ຄວາມແຫ້ງແລ້ງ.
- ສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການສ້າງລະບົບນໍ້າແບບຢຶດຈາກແຫລ່ງນໍ້າທຳມະຊາດ ແລະ ຕິດຕັ້ງ ຈັກດູດນໍ້າຂະ ຫນາດນ້ອຍແບບຄອບຄົວທີ່ຕົ້ນທຶນບໍ່ສູງ.
- ເຮັດແປງສາທິດການປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກແບບທັນສະໄຫມເພື່ອເປັນຕົວຢ່າງໃຫ້ແກ່ຊາວກະ ສິກອນ.
- ເຮັດການທົດລອງກ່ຽວກັບຝຸ່ນທຳມະຊາດ.
- ສຶກສາແນວທາງການປະກອບອາຊີບອື່ນທີ່ບໍ່ແມ່ນການຜະລິດກະສິກຳເຊັ່ນ: ງານສີມື, ການແປຮູບ ຜະລິດຕະພັນ, ການລ້ຽງສັດເປັນອາຊີບ ແລະ ອື່ນໆ.

6. ວຽກງານສົ່ງເສີມ.

ຂອດສຳຄັນໃນການສົ່ງຄວາມຮູ້ແມ່ນ ຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການໃຫ້ມີນັກສົ່ງເສີມລົງໄປໃກ້ຊິດຕິດ ແທດກັບຊາວກະສິກອນເພື່ອສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານໃຫ້ທັນເວລາ ແລະ ທົ່ວເຖິງ. ເນື່ອງຈາກ ຊາວກະສິກອນຈຳນວນຫລວງຫລາຍແມ່ນບໍ່ໄດ້ຮັບການສຶກສາສູງ ດັ່ງນັ້ນການສົ່ງຄວາມຮູ້ໂດຍ ຜ່ານຂະບວນການສົ່ງເສີມເຊັ່ນ: ການເຝິກອົບຮົມ, ສາທິດ ແລະ ການປຶກສາຫາລື ແມ່ນມີປະສິດ ທິຜົນດີກ່ວາ.

2. ເມືອງປາກອູ, ແຂວງຫລວງພະບາງ.

2.1. ສະພາບພູມມີສາດ

ເມືອງປາກອູແມ່ນເມືອງໜຶ່ງໃນ 11 ເມືອງໃນຫລວງພະບາງເຊິ່ງທິດເໜືອຕິດກັບ ເມືອງ ນ້ຳບາກ ແລະ ເມືອງງອຍ, ທິດໃຕ້ຕິດກັບເມືອງຫລວງພະບາງ ແລະ ເມືອງຈອມເພັດ, ທິດຕາເວັນ ອອກຕິດກັບແຂວງອຸດົມໄຊ ແລະ ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບເມືອງປາກແຊງ.

ອຸນຫະພູມສະເລ່ຍທົດປະມານ 25 ອົງສາເຊລຊິສ, ເຊິ່ງຕ່ຳສຸດສະເລ່ຍແມ່ນປະມານ 20 ອົງສາເຊລຊິສ (ເດືອນທັນວາ ແລະ ເດືອນມັງກອນ), ອຸນຫະພູມສູງສຸດສະເລ່ຍໄດ້ປະມານ 31 ອົງສາເຊລຊິສ (ເດືອນເມສາ ແລະ ເດືອນພຶດສະພາ).

2.2. ສະພາບເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ

ເມືອງປາກອູແມ່ນເມືອງໜຶ່ງທີ່ມີເສັ້ນທາງໃຫຍ່ຕັດຜ່ານແຕ່ເໜືອເຖິງໃຕ້(ເສັ້ນທາງເລກທີ13 ເຊິ່ງອຳນວຍຄວາມສະດວກໃນການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ, ພາຍໃນເມືອງແມ່ນຖືກແບ່ງອອກເປັນ5ເຂດໃຫຍ່ລວມມີ65ໜ່ວຍບ້ານ, ມີ202ຄອບຄົວ, ພົນລະເມືອງທັງໝົດປະມານ22,757ຄົນ ເປັນຍິງ11,337ຄົນ ໃນນັ້ນບ້ານລາວລຸ່ມມີ11ບ້ານ, ລາວເທິງ15ບ້ານ, ລາວສູງ12ບ້ານ ແລະ ບ້ານປະສົມ27ບ້ານ.

ທົ່ວເມືອງມີໂຮງຮຽນປະຖົມ55ແຫ່ງ ແລະ ມັດທະຍົມ2ແຫ່ງ, ໂຮງໝໍ1ແຫ່ງ, ສຸກສາລາ1ແຫ່ງ. ສ່ວນລະບົບນໍ້າລືນແມ່ນມີ34ບ້ານທີ່ນໍ້າໃຊ້ໄດ້, ວັດຖ່າຍມີ29ບ້ານ, ຫໍສະໝຸດ3ແຫ່ງ ແລະ ວັດ29ແຫ່ງ.

2.3. ສະພາບການກະສິກໍາ

ລວມເນື້ອທີ່ກະສິກໍາທົ່ວເມືອງແມ່ນມີປະມານ 4,882ha, ເຊິ່ງໃນນັ້ນນໍາໃຊ້ເຮັດນາປະມານ940.5ha, ເນື້ອທີ່ໄຮ່ປະມານ1,900ha, ເນື້ອທີ່ນາແຊງ144haໃນ17ບ້ານ, ນອກນັ້ນຍັງມີເນື້ອທີ່ປູກສາລີ150ha, ເຜືອກມັນຕ່າງໆ112ha, ຫມາກເດືອຍ105ha, ຫມາກງາ100ha, ຫມາກນັດ47ha, ຫມາກນາວ30ha ແລະ ຫມາກໄມ້ອື່ນໆປະມານ110ha.

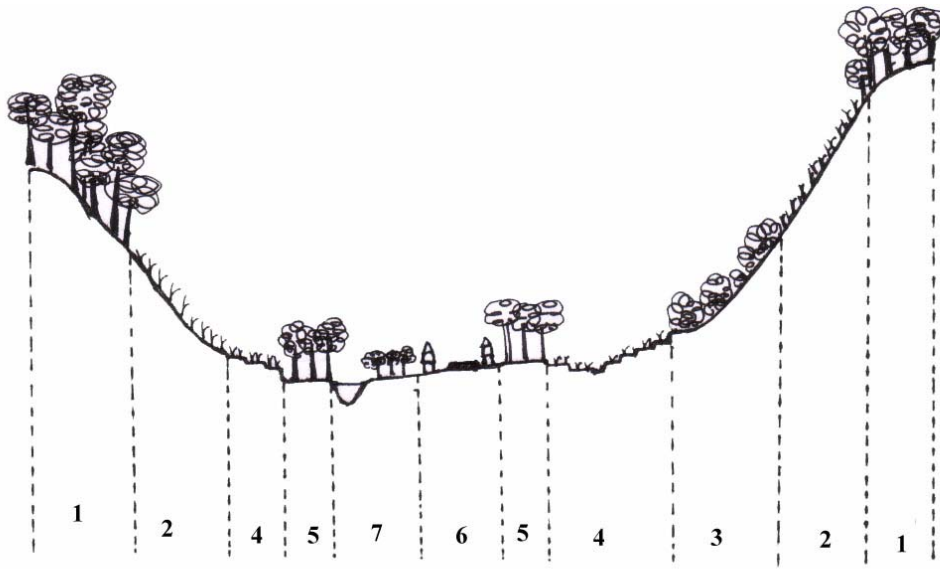
ສ່ວນການລ້ຽງສັດມີຄື: ຄວາຍ3,800ໂຕ, ງົວ3,600ໂຕ, ຫມູ7,400ໂຕ, ມ້າ570ໂຕ, ແບ້1,200ໂຕ, ສັດປີກປະມານ38,000ໂຕ ແລະ ຫນອງປາ370ຫນອງ.

ກ່ຽວກັບແນວທາງກ່ຽວກັບການຜະລິດກະສິກໍາໃນເມືອງແມ່ນສຸມໃສ່ເຮັດໃຫ້ການຜະລິດກະສິກໍາຂະຫຍາຍຕົວຕໍ່ເນື່ອງໃຫ້ສາມາດຕອບສະຫນອງສະບຽງອາຫານໃຫ້ແກ່ສັງຄົມ ພາຍໃນເປັນພື້ນຖານ ແລະ ເປັນສິນຄ້າສົ່ງອອກ.

ສຸມໃສ່ຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ນາຕື່ມໃຫ້ໄດ້150haໃນ15ໜ່ວຍບ້ານໃນປີ2005 ແລະ ເອົາໃຈໃສ່ປູກພືດອື່ນໆເປັນສິນຄ້າເຊັ່ນ: ສາລີ, ຫມາກເດືອຍ, ຫມາກງາ, ຖົ່ວດິນ, ຜັກປົວ ແລະ ພືດອື່ນໆ ສ່ວນວຽກງານການລ້ຽງສັດແມ່ນມີແຜນການຮັບປະກັນການລະບາດຂອງພະຍາດສັດໂດຍ ການຈັດເຝິກອົບ ຮົມ.

ນອກຈາກນັ້ນຍັງມີແຜນການຍຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ໂດຍວາງເປົ້າຫມາຍ ຍຸດຕິການເຮັດໄຮ່ລົງ70% ໃນຈຳນວນ9ບ້ານ ແລະ ອີກ15ບ້ານທີ່ເຮັດໄຮ່ຫລາຍກ່ວາ50haຂຶ້ນໄປ.

2.4. ລະບົບນິເວດທາງກະສິກຳໃນປະຈຸບັນ

ຮູບ.5. ຮູບໜ້າຕັດນິເວດວິທະຍາ ເມືອງປາກອູ, ແຂວງຫລວງພະບາງ.

ຫມາຍເຫດ: ການກຳນົດເຂດນິເວດກະສິກຳແມ່ນດຳເນີນບົນພື້ນຖານຄວາມຫລາກຫລາຍທາງດ້ານນິເວດກະສິກຳ ແລະເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງຂົງເຂດທີ່ໄດ້ເຮັດການສຶກສາຄື: ບ້ານຫາດຄໍ້, ບ້ານຫາດຍາ, ບ້ານໂພນໂຮມ ແລະບ້ານໂພນສະຫວ່າງ.

ເຂດທີ 1: ປ່າ

ແມ່ນເຂດທີ່ມີຄວາມຄ້ອຍຊັນສູງ ແລະຢູ່ໄກຈາກທີ່ພັກອາໄສ. ເປັນເຂດທີ່ບໍ່ເໝາະສົມຕໍ່ການປູກພືດເນື່ອງຈາກມີຊັ້ນດິນຕ່ຳ ແລະມີຫີນຫລາຍ. ພືດທີ່ເກີດໃນເຂດນີ້ໄດ້ແກ່ ໄມ້ໄຜ່ ແລະ, ໄມ້ຍືນຕົ້ນຂະໜາດໃຫຍ່. ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ເຂດນີ້ເປັນແຫລ່ງສະໜອງສະບຽງອາຫານເປັນຕົ້ນແມ່ນ ໜໍ່ໄມ້ ແລະເຫັດ. ແລະເຄື່ອງຮັບໃຊ້ໃນຄົວເຮືອນເຊັ່ນ: ໄມ້ໄຜ່, ພືນ ແລະອື່ນໆ ນອກນັ້ນຍັງເປັນບ່ອນລ້ຽງສັດເປັນຕົ້ນແມ່ນ ງົວ ແລະຄວາຍ.

ເຂດທີ 2 : ໄຮ່

ການເຮັດໄຮ່ແມ່ນອາຊີບຕົ້ນຕໍຂອງຊາວກະສິກອນໃນເມືອງປາກອູ ເນື່ອງຈາກການຂາດແຄນພື້ນທີ່ຕ່ຳ ແລະຍ້ອນມູນເຊື້ອການຜະລິດແຕ່ດັ່ງເດີມ. ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ເຂດນີ້ໃນການປູກເຂົ້າເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະເຊັ່ນດຽວກັນກໍປູກພືດຊະນິດອື່ນປະສົມປະສານເຊັ່ນ: ຫມາກງາ, ຫມາກເດືອຍ, ສາລີ, ຫມາກກ້ວຍ, ຫມາກຫຸ່ງ, ຫມາກເພັດ, ຫມາກເຂືອ, ຫມາກແຕງ ແລະອື່ນໆ. ດິນເຂດນີ້ ມີລັກສະນະເປັນດິນໜຽວທີ່ຂາດຄວາມອຸດົມສົມບູນ, ມີຊັ້ນດິນຕ່ຳ ແລະມີສ່ວນປະ

ກອບຂອງຫີນຫລາຍ ເຊິ່ງບໍ່ເໝາະສົມຕໍ່ການປູກພືດ. ນອກຈາກນັ້ນຍັງເກີດມີບັນຫາວັດຊະພືດ ແລະ ສັດຕູພືດດ້ວຍ.

ເຂດທີ 3 : ປ່າເລົ່າ

ເຂດນີ້ແມ່ນເຂດທີ່ມີຄວາມຄ້ອຍຊັນສູງ, ດິນແມ່ນດິນ ຫນຽວມີສີຂ້ອນຂ້າງເຂັ້ມເນື່ອງ ຈາກ ສານອິນຊີທີ່ໄດ້ຈາກການເນົ່າເປ້ອຍຂອງເສດພືດ. ພືດທີ່ເກີດ ສ່ວນຫລາຍແມ່ນຫຍ້າ ແລະໄມ້ພຸ່ມ ທີ່ມີຄວາມສູງແຕ່ 1 ເຖິງ 3 ແມັດອີງຕາມອາຍຸຂອງປ່າເລົ່າດັ່ງກ່າວ. ປ່າເລົ່າບາງບ່ອນທີ່ເຄີຍ ຖືກ ນຳໃຊ້ເພື່ອເຮັດໄຮ່ ແຕ່ພາຍຫລັງເກັບກ່ຽວຜົນຜະລິດແລ້ວ ແມ່ນຖືກປະປ່ອຍໄວ້ໃຫ້ດິນຟື້ນຟູ ຄວາມອຸດົມສົມບູນປະມານ 2 - 3 ປີ ຈຶ່ງກັບຄືນມາເຮັດການຜະລິດອີກເອີ້ນວ່າເຮັດໄຮ່ປ່າເລົ່າ 3 ປີ. ຊາວກະສິກອນແມ່ນນຳໃຊ້ພື້ນທີ່ນີ້ເພື່ອລ້ຽງສັດໄຫຍ່ເປັນຕົ້ນຕໍ

ເຂດທີ 4 : ນາຂົ້ນໄດ.

ແມ່ນເຂດທີ່ມີຄວາມຄ້ອຍຊັນຕ່ຳ ແລະມີລັກສະນະຮາບພຽງ ເຊິ່ງຊາວກະສິກອນໄດ້ອອກ ເທື່ອເທຣ່ຽງຢ່າງຫລວງຫລາຍເພື່ອສັບຊ່າວເຮັດເປັນນາ. ນາແມ່ນເປັນລັກສະນະນາຂົ້ນໄດເຊິ່ງ ແຕ່ລະຂົ້ນມີຂະໜາດນ້ອຍໃຫຍ່ຕາມລັກສະນະຄວາມຄ້ອຍຊັນຂອງພື້ນທີ່. ດິນແມ່ນດິນຕົມ, ດິນຫນຽວແກມຕົມທີ່ມີສ່ວນປະກອບຂອງຫີນຂ້ອນຂ້າງສູງ ມີຊັ້ນດິນຕັ້ງແຕ່ 10 - 40 cm. ການ ນຳໃຊ້ນີ້ເພື່ອເຮັດນາແມ່ນອີງໃສ່ການເຮັດເຫມືອງຝາຍແບບປະຖົມປະຖານໂດຍນຳໃຊ້ຫວຍນ້ຳ ເປັນຕົ້ນຕໍຈາກທີ່ສູງລົງຫາທີ່ຕ່ຳ. ນາໃນບາງເຂດທີ່ໄກກັບຫວຍໃຫຍ່ແມ່ນສາມາດເຮັດການຜະລິດ ໃນລະດູແລ້ງໄດ້ ແຕ່ສ່ວນຫລາຍຊາວກະສິກອນບໍ່ຜະລິດ. ເນື່ອງຈາກດິນຍັງມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ຢູ່ດັ່ງນັ້ນຊາວກະສິກອນໃນເຂດນີ້ແມ່ນບໍ່ນຳໃຊ້ຜຸ່ນເຂົ້າໃນການຜະລິດຫລາຍ.

ເຂດທີ 5 : ສວນໄມ້ສັກ.

ແມ່ນເຂດທີ່ຄ້ອຍຊັນຕ່ຳ ແລະຮາບພຽງ ເຊິ່ງຢູ່ໃກ້ກັບທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະແຫລ່ງນ້ຳ ເນື່ອງຈາກ ງ່າຍຕໍ່ການບົວລະບັດຮັກສາ ແລະເກັບກ່ຽວ. ດິນແມ່ນດິນຫນຽວປົນຕົມທີ່ມີຄວາມສຸ່ມຊື່ນ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນສູງ. ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ເຂດນີ້ຕົ້ນຕໍເພື່ອປູກໄມ້ສັກ ແລະຍັງເປັນບ່ອນປ່ອຍ ສັດໄຫຍ່ດ້ວຍ.

ເຂດທີ 6: ບ້ານ

ແມ່ນເຂດຮາບພຽງ ຫລືຄ້ອຍຊັນຫນ້ອຍ. ຊາວກະສິກອນນິຍົມສ້າງທີ່ຢູ່ອາໄສໃກ້ກັບແມ່ນ້ຳ ແລະຫີນທາງເພື່ອຄວາມສະດວກສະບາຍ ໃນການນຳໃຊ້ນ້ຳ ແລະການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ. ເຂດດັ່ງກ່າວແມ່ນຖືກນຳໃຊ້ເປັນບ່ອນເກັບ ຮັກສາຜົນຜະລິດ, ປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກ, ພືດສວນຄົວ ແລະລ້ຽງສັດ.

ເຂດທີ 7 : ສວນແຄມນ້ຳ.

ແມ່ນເຂດແຄມນ້ຳເປັນຕົ້ນຕໍ, ເຂດນີ້ແມ່ນປະກອບດ້ວຍດິນຫນຽວແກມຕົມທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນສູງ ນອກຈາກນັ້ນຍັງມີຄວາມຊຸ່ມຊື່ນດີດ້ວຍ. ຊາວກະສິກອນປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກໃສ່ ເປັນຕົ້ນຕໍໂດຍສະເພາະປູກຫມາກນາວ. ນອກນັ້ນຍັງປູກຫມາກກ້ວຍ, ຫມາກຫຸ່ງດ້ວຍ. ໃນເຂດນີ້ຍັງເປັນເຂດປູກພືດຜັກໃນລະດູແລ້ງເນື່ອງຈາກໄກ້ກັບແຫລ່ງນ້ຳ. ການສ້າງຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນແມ່ນໄດ້ມາຈາກການທັບຖິມຂອງອີຊີວັດຖຸໃນເວລານ້ຳລົງ.

2.5. ປະຫວັດຄວາມເປັນມາທາງການກະສິກຳ

-ບ້ານດັ່ງເດີມແມ່ນມີຄວາມເປັນມາຍາວນານເຊິ່ງບໍ່ສາມາດເກັບກຳໄດ້ ຍ້ອນວ່າຂາດການບັນທຶກທີ່ແນ່ນອນ.

-ປີ1975 ພາຍຫລັງປະກາດເອກະລາດແມ່ນມີການຍົກຍ້າຍກັບຖິ່ນຖານບ້ານເກີດ ແລະ ມີການຈັດສັນຫົວຫນ່ວຍຄຸ້ມຄອງບ້ານຄືນໃໝ່.

-ເຕົ້າໂຮມບ້ານນ້ອຍເຂົ້າກັນ ແລະ ຍົກຍ້າຍບ້ານທີ່ຢູ່ຫ່າງໄກລົງມາຢູ່ແຄມທາງແມ່ນ້ຳແຕ່ ປີ1990 ເປັນຕົ້ນມາ.

-ພາຍຫລັງການຈັດຕັ້ງຫົວຫນ່ວຍບ້ານແມ່ນໄດ້ມີການຈັດແບ່ງດິນດອນພາຍໃນບ້ານເພື່ອຄຸ້ມຄອງ ແລະນຳໃຊ້ໂດຍແມ່ນຄະນະຈັດຕັ້ງຂັ້ນເມືອງເປັນຜູ້ປະຕິບັດ.

-ນັບແຕ່ປີ1990 ເປັນຕົ້ນມາແມ່ນມີການຈຳກັດການເຮັດໄຮ່ເນື່ອງຈາກການແບ່ງດິນແບ່ງປ່າ ຄື: ປະຊາຊົນ 1 ຄອບຄົວສາມາດເຮັດໄຮ່ໄດ້ 2-3 ຕອນ, ລ້ຽງສັດແມ່ນຕ້ອງໄດ້ຮັກສາບໍ່ໃຫ້ ສັດຕົນໄປທຳລາຍພືດຜົນຂອງຜູ້ອື່ນ. ຜະລິດຕະພັນຂອງໄຮ່ລຸດລົງຈາກ3.6-1.2T/ha.

-ນັບແຕ່ປີ1980 ແມ່ນທຶນທາງມີການປັບປຸງຫລາຍຂຶ້ນ, ການສັນຈອນສະດວກສະບາຍເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດມີການແລກປ່ຽນສິນຄ້າກ້ວາງຂວາງອອກ, ຊາວກະສິກອນເລີ້ມຜະລິດເປັນສິນຄ້າເຊັ່ນ: ເຂົ້າ, ຫມາກງາ, ຫມາກເດືອຍ ແລະ ພືດບາງຊະນິດຖືກປ່ອຍປະເນື່ອງຈາກສິນຄ້າຈາກພາຍນອກເຊັ່ນ: ຝ້າຍ ແລະ ຢາສູບ.

-ປີ2000 ຊາວກະສິກອນປູກຫມາກເດືອຍຫລາຍເນື່ອງຈາກມີການສົ່ງເສີມປູກຫມາກເດືອຍເປັນສິນຄ້າ ແຕ່ມີບັນຫາການຕະຫລາດ ເນື່ອງຈາກຜົນຜະລິດມີປະລິມານຫລາຍ ແລະບໍ່ມີຄຸນນະພາບ (ຫມາກລົບ ແລະບໍ່ ແຫ້ງດີເຮັດໃຫ້ປະເທດໄທບໍ່ຮັບຊື້ສິນຄ້າຈາກບໍລິສັດຮັບຊື້ ເຊິ່ງເປັນຜົນກະທົບໃຫ້ບໍລິສັດບໍ່ສາມາດເກັບຊື້ນຳຊາວກະສິກອນໄດ້.

-ໄຟຟ້າແມ່ນເລີ່ມນຳໃຊ້ປີ 2003 (ບາງເຂດ) ໂດຍແມ່ນທາງແຂວງເປັນຜູ້ຕິດຕັ້ງ ເຊິ່ງມີຢູ່ຕາມເຂດທີ່ຢູ່ແຄມທາງເລກທີ 13. ມີຜົນດີຫລາຍຢ່າງຕໍ່ການຜະລິດກະສິກຳ ຄື: ມີການນຳໃຊ້ເຄື່ອງສີເຂົ້າໄຟຟ້າ, ຈັກດູດນ້ຳໄຟຟ້າ. ການຮັບຮູ້ຂໍ້ມູນຂ່າວສານກໍ່ກ້ວາງຂວາງກ່ວາເກົ່າ ໂດຍສາມາດເບິ່ງໂທລະພາບ, ວິທະຍຸ.

-ນ້ຳລືນແມ່ນສ້າງນັບແຕ່ປີ1994ໂດຍອົງການກາແດງລາວ ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນມີນ້ຳໃຊ້ສະດວກສະບາຍ ແລະສະອາດ.

2.6. ລະບົບການປູກພືດ

2.6.1. ການເຮັດໄຮ່

ການເຮັດໄຮ່ແມ່ນກິດຈະກຳຫຼັກຂອງການຜະລິດກະສິກຳໃນເມືອງປາກອູ ເນື່ອງຈາກວ່າ ສະພາບພື້ນທີ່ສ່ວນຫລາຍແມ່ນເປັນເຂດພູສູງ. ການເຮັດໄຮ່ແມ່ນເປັນລະບົບໄຮ່ທຸມນວງໃນ ຮອບ 2 - 3 ປີ, ເຊິ່ງຊາວກະສິກອນນິຍົມປູກແບບປະສົມປະສານ ໂດຍປູກເຂົ້າເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະ ປູກພືດອື່ນໆ ສະຫລັບໃສ່ເປັນຕົ້ນແມ່ນ: ສາລີ, ອ້ອຍຝ້າງ, ຫມາກງາ, ຫມາກເດືອຍ ແລະ ພືດສວນ ຄົວອື່ນໆ. ອຸປະກອນທີ່ນຳໃຊ້ແມ່ນແບບປະຖົມປະຖານ, ປະກອບມີ: ພ້າ, ຂວານ, ແວກ, ກຸ້ວ, ກະບູງ, ກະຕ່າເປັນຕົ້ນ.

ບັນຫາຕົ້ນຕໍໃນການເຮັດໄຮ່ແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານຫລາຍ ສະເລັຍແມ່ນຕ້ອງການແຮງ ງານປະມານ 270 ວັນງານ/ha. ຜົນຜະລິດແມ່ນຫນ້ອຍຫລາຍເນື່ອງຈາກວ່າດິນຂາດສານອາຫານ ແລະ ການສະໜອງນ້ຳແມ່ນບໍ່ພຽງພໍ ໂດຍສະເລັຍຜະລິດຕະພາບແມ່ນປະມານ 1.5 T/ha

* ຂັ້ນຕອນທາງດ້ານເຕັກນິກ

ຕາຕະລາງ.19. ປະຕິທິນວັນງານການເຮັດໄຮ່, ເມືອງປາກອູ.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ຖາງ	25-40											
ຈູດ/ຮ້າ				22-40								
ປູກ				5-10	25-30							
ເສຍຫຍ້າ 1						40						
ເສຍຫຍ້າ 2							40					
ເສຍຫຍ້າ 3								32				
ເກັບກຸ້ວ										40-50		15-20

ຫມາຍເຫດ: ເຂົ້າ = _____
ພືດອື່ນໆ = ...

1. ການກຽມພື້ນທີ່

ລັກສະນະທາງດ້ານເຕັກນິກໃນການເຮັດໄຮ່ໃນເມືອງປາກອູແມ່ນມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນກັບລັກສະນະທາງດ້ານເຕັກນິກໃນການເຮັດໄຮ່ໃນເມືອງນ້ຳບາກ. ການຜະລິດແມ່ນເລີ່ມຈາກການຖາກຖາງພື້ນທີ່ທີ່ຈະເຮັດການຜະລິດ ເຊິ່ງໃຊ້ແຮງງານປະມານ 40 ວັນງານ/ha.

2. ການຈູດ ແລະອານາໄມ

ເມື່ອສັງເກດເຫັນວ່າເສດພືດແຫ້ງດີແລ້ວຈຶ່ງຈູດເພື່ອອານາໄມພື້ນທີ່ຮອບທີ່ 1 ພາຍຫລັງຈູດແລ້ວແມ່ນເກັບມ້ຽນອານາໄມໂດຍນຳເອົາໄມ້ທີ່ບໍ່ທັນໄຫມ້ດີມາເຮັດພື້ນ ແລະນຳໄປ ລ້ອມຮົ່ວ, ເຮັດຖຽງນາ ແລະເກັບກວດເອົາເສດພືດອື່ນໆທີ່ບໍ່ທັນໄຫມ້ດີມາຈູດ ຄືນອີກຄັ້ງໜຶ່ງ. ຂັ້ນຕອນນີ້ແມ່ນໃຊ້ແຮງງານປະມານ 28 ວັນງານ/ha.

3. ການປູກ.

ພາຍຫລັງກຽມພື້ນທີ່ຮຽບຮ້ອຍແລ້ວແມ່ນເລີ່ມປູກໂດຍການສັກລົງດິນໂດຍກົງ ເຊິ່ງປົກກະຕິແມ່ນເຮັດແລ້ວພາຍໃນ 2-3 ວັນ. ສະນັ້ນຊາວກະສິກອນຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ແລກປ່ຽນແຮງງານ ກັນເຊິ່ງໂດຍສະເລ່ຍແລ້ວແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 25 ວັນງານ/ha.

4. ການບົວລະບັດຮັກສາ.

ພາຍຫລັງປູກແມ່ນຂັ້ນຕອນທີ່ສຳຄັນ ຄືການບົວລະບັດຮັກສາ, ໃນຂັ້ນຕອນນີ້ຊາວ ກະສິກອນຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເປັນພິເສດໃນການເສຍຫຍ້າໂດຍຈະເສຍຫຍ້າຢ່າງໜ້ອຍ 3 ຮອບ. ເຊິ່ງແຕ່ ລະຮອບແມ່ນໃຊ້ແຮງງານບໍ່ຕ່ຳກ່ວາ 30 ວັນງານ/ha. ສະເລ່ຍແລ້ວແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານເຖິງ 115 ວັນງານ/ha.

5. ການເກັບກ່ຽວ.

ຂັ້ນຕອນ ສຸດທ້າຍແມ່ນການເກັບກ່ຽວເຊິ່ງໃນຂັ້ນຕອນດັ່ງກ່າວແມ່ນປະກອບມີ: ການກ່ຽວ, ຕາກ, ມັດ, ຟາດ ແລະ ຂົນຂົນເລົ້າ. ໂດຍສະເລ່ຍແມ່ນສາມາດປະເມີນການນຳໃຊ້ແຮງງານປະມານ 60 ວັນງານ/ha.

6. ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ

* ລວມວັນງານການເຮັດໄຮ່ 1 ເຮັກຕ້າ : 244-302 ວັນງານ.

- ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການເສຍຫຍ້າ

- ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.

- ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການເສຍຫຍ້າ 40 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.

* ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28/40 = 0.7$ ha.

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການເຮັດໄຮ່.

ຕາຕະລາງ.20. ເສດຖະກິດການເຮັດໄຮ່, ເມືອງປາກອູ.

ຜະລິດຕະພາບ/ha ໂດຍສະເລ່ຍ(ເຂົ້າ)	1.5 T
GP/ha	2,180,000
IC/ha	60,000
Fcc/ປີ	40,000
AV/ha	2,080,000
Area/Act	0.7 ha
WD	273
AV/WD	7,500

$$Y \text{ ໄຮ່} = 2,120,000 x - 40,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດໄຮ່ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທຸ່ນ = 2,120,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.7 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທຸ່ນຂອງອຸປະກອນ = 40,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດໄຮ່ໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.7 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 1,456,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.02 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທຸ່ນຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

1.6.2. ການເຮັດນາ

* ຂັ້ນຕອນທາງເຕັກນິກ

ຕາຕະລາງ.21. ປະຕິທິນວັນງານການເຮັດນາ, ເມືອງປາກອູ.

ກິດຈະກຳ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ກຽມກ້າ					4-10							3-10
ໄຖຮູດ					5-20							
ໄຖຄົ້ນ	10-30					7-20						
ປັກດຳ	45-50						40-45					
ບົວລະບັດ			35-40						20-35			
ເກັບກຸ່ວ					45-60						40-50	

ຫມາຍເຫດ: ນາແຊງ = ...

ນາປີ = ...

1. ການຕົກກ້າ.

ເຕັກນິກການເຮັດນາ ແມ່ນເລີ້ມຈາກການກຽມກ້າ ໂດຍນິຍົມເຮັດ 2 ແບບ ຄືແບບກ້າແຫ້ງ ແລະແບບກ້າປຽກ. ກ້າແຫ້ງແມ່ນການກ້າແກ່ນໃນພື້ນທີ່ຄ້ອຍຊັນ ຫລືຮາບພຽງທີ່ບໍ່ມີນ້ຳ ດ້ວຍການສັກແກ່ນໂດຍກົງ ແລະການກ້າປຽກແມ່ນການກ້າແກ່ນໂດຍຫ່ວານລົງໃສ່ ຕາກ້າທີ່ກຽມໄວ້, ໂດຍປົກກະຕິໃຊ້ເວລາປະມານ 8 ວັນງານ/ha. ກ້າແຫ້ງແມ່ນປະຕິບັດ ເພື່ອທີ່ຈະສາມາດປັກດຳ ທັນກັບລະດູການໃນເຂດທີ່ບໍ່ມີນ້ຳພຽງພໍ.

2. ການກຽມດິນ.

ການໄຖດິນແມ່ນມີ 2 ໄລຍະຄືການໄຖຮູດ ແລະການໄຖຄົ້ນ ເຊິ່ງລວມແລ້ວແມ່ນໃຊ້ແຮງງານປະມານ 32 ວັນງານ/ha (ໃຊ້ຄວາຍ) ແລະ 15 ວັນງານ/ ha (ໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ).

3. ການປັກດຳ.

ການປັກດຳແມ່ນຂອດຈຳກັດການນຳໃຊ້ແຮງງານເພາະຕ້ອງດຳໃຫ້ໄວໃຫ້ທັນກັບລະດູການສະນັ້ນຈຶ່ງຈຳເປັນຕ້ອງໃຊ້ແຮງງານຫລາຍໃນການປັກດຳ ເຊິ່ງປົກກະຕິຈະສຳເລັດ ພາຍໃນ 20 ວັນ ໂດຍໃຊ້ແຮງງານປະມານ 44 ວັນງານ/ha. ການປັກດຳແມ່ນດຳໃນໄລຍະ 20-30 cm, ເລິກ2-3 cm ເຊິ່ງແຕ່ລະຊຸມໃສ່ປະມານ 3-5 ກີບກ້າ.

4. ການບົວລະບັດຮັກສາ.

ການບົວລະບັດຮັກສາແມ່ນ ການເບິ່ງແຍງຄອບຄຸມລະດັບນ້ຳ, ການເສຍຫຍ້າຮັ່ນນາ, ຫລືກ ຫຍ້າໃນນາ, ການໃສ່ຝຸ່ນ ແລະການກຳຈັດສັດຕູພືດຕ່າງໆ ເຊິ່ງນຳ ໃຊ້ແຮງ ງານປະມານ 20 - 30 ວັນງານ/ha.

5. ການເກັບກ່ຽວ.

ການເກັບກ່ຽວແມ່ນມີ ການກ່ຽວ (ປະມານ 33 ວັນງານ), ການມັດ, ຂົນ, ຟາດ ແລະ ເອົາ ຂົ້ນເລົ່າ(ປະມານ 37 ວັນງານ)ລວມແລ້ວຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 70 ວັນງານ/ha. ຊາວ ກະສິກອນແມ່ນນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືປະຖົມປະຖານໃນການເກັບກ່ຽວ ເນື່ອງຈາກມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນ ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງກົນຈັກພາຍພື້ນທີ່ສູງຊັ້ນ. ອຸປະກອນແມ່ນປະກອບມີ: ກ່ຽວ, ກະບຸງ, ກະຕ່າ, ໄມ້ ຟາດເຂົ້າ ແລະອື່ນໆ.

ການເຮັດນາແຊງແມ່ນເຮັດໄດ້ຫນ້ອຍເນື່ອງຈາກລະດັບນ້ຳໃນຫ້ວຍຕ່ຳ ບໍ່ສາມາດສະໜອງ ນ້ຳພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງທຸກຄົນ. ສະນັ້ນຊາວກະສິກອນໃດທີ່ມີດິນໃກ້ກັບປາກຝາຍ ແມ່ນສາມາດເຮັດນາແຊງໄດ້. ການເຮັດນາແຊງແມ່ນມີການນຳໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດເພີ່ມເຕີມເລັກ ນ້ອຍ. ຜົນຜະລິດຈະລຸດນາປີ ເນື່ອງຈາກບໍ່ສາມາດສະໜອງນ້ຳໄດ້ພຽງພໍ.

6. ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ.

* ລວມວັນງານນາປີ : 116-180 ວັນງານ

- ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການດຳນາ

- ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.

- ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການປັກດຳ 45 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.

ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28/45 = 0.62$ ha.

* ລວມວັນງານນາແຊງ: 138-190 ວັນງານ

- ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການດຳນາ

- ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.

- ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການປັກດຳ 50 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.

ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28/50 = 0.56$ ha.

* ປະເມີນຜົນທາງເສດຖະກິດ.

ຕາຕະລາງ.22. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການເຮັດນາປີ ແລະນາແຊງເມືອງປາກອູ.

	ນາປີ		ນາແຊງ	
	ໃຊ້ຄວາຍ	ໃຊ້ລົດໄຖ	ໃຊ້ຄວາຍ	ໃຊ້ລົດໄຖ
ຜະລິດຕະພາບ/ha ໂດຍສະເລ່ຍ	2.9 T	2.9 T	2.6 T	2.6 T
GP/ha	3,480,000	3,480,000	3,120,000	3,120,000
IC/ha	168,000	425,000	482,000	625,000
Fcc/ປີ	100,000	1,100,000	100,000	1,100,000
AV/ha	3,212,000	1,955,000	2,538,000	1,587,000
Area/Act	0.62 ha	0.62 ha	0.56 ha	0.56 ha
WD	160	140	174	150
AV/WD	20,000	14,000	14,000	10,000

1. ຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ຄວາຍ, ເມືອງປາກອູ.

$$Y \text{ ນາປີ(ຄວາຍ)} = 3,312,000 \times - 100,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ຄວາຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 3,312,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.62 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 100,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.62 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 1,935,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.03 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

2. ຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ລົດໄຖ, ເມືອງປາກອູ.

$$Y \text{ ນາປີ(ລົດໄຖ)} = 3,055,000 \times - 1,100,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງນ = 3,055,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.62 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ = 1,100,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.62 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 1,212,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.38 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງ ອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

3. ການເຮັດນາແຊງໂດຍໃຊ້ຄວາຍ

$$Y \text{ ນາແຊງ(ຄວາຍ)} = 2,638,000 x - 100,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາແຊງໂດຍໃຊ້ຄວາຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງນ = 2,638,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.56 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ = 100,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.56 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 1,421,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.04 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

4. ການເຮັດນາແຊງໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ.

$$Y \text{ ນາແຊງ(ລົດໄຖ)} = 2,687,000 x - 1,100,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາແຊງໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງນ = 2,687,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.56 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ = 1,100,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.56 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 887,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.42 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

1.6.3. ການປູກຫມາກນາວ

ຫມາກນາວແມ່ນໄມ້ໃຫ້ຫມາກຊະນິດໜຶ່ງທີ່ນິຍົມປູກຫລາຍໃນເມືອງປາກອູ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດແຄມນ້ຳເຊືອງ ເຊິ່ງໂດຍປົກກະຕິແມ່ນເລີ່ມໃຫ້ຜົນຜະລິດ ໃນ ປີທີ 2 ຂອງການປູກ ຈົນຮອດ ປີທີ 9 ແລະມັກໃຫ້ຜົນຜະລິດຫລາຍຕັ້ງແຕ່ເດືອນເມສາ ເຖິງເດືອນກັນຍາ

* ຂັ້ນຕອນທາງດ້ານເຕັກນິກ

1. ການກະກຽມແນວພັນ

ແນວພັນແມ່ນນຳໃຊ້ແນວພັນພື້ນເມືອງທີ່ມີມາກ່ອນແລ້ວ ໂດຍນຳໃຊ້ເຕັກນິກການຕອນ ງ່າ ໂດຍຄັດເລືອກເອົາງ່າທີ່ແກ່ພໍດີ (ເສັ້ນຜ່າກາງປະມານ 1 cm). ເມື່ອເລືອກງ່າໄດ້ແລ້ວແມ່ນໃຊ້ມີດທີ່ຄົມດີປາກເປືອກອອກປະມານ 2.5 cm ໃຫ້ອ້ອມງ່າ ແລ້ວເສັດນ້ຳເມືອກອອກໃຫ້ຫມົດ. ສຸດທ້າຍແມ່ນເອົາດິນດີທີ່ປົນກາບພ້າວມາຫໍ່ຫຸ້ມ ແລະເອົາຖົງຢາງມາມັດຮອບໃຫ້ແຈບດີອີກຄັ້ງໜຶ່ງ. ການກ້າເບ້ຍດ້ວຍເມັດແມ່ນບໍ່ປະຕິບັດຫລາຍ ເນື່ອງຈາກວ່າໃຊ້ເວລາດົນໃນການກ້າເບ້ຍ ແລະໃຫ້ຜົນຜະລິດຊ້າ. ໃຊ້ເວລາປະມານ 7 ວັນງານ/ha(625ຕົ້ນ).

2. ການປູກ

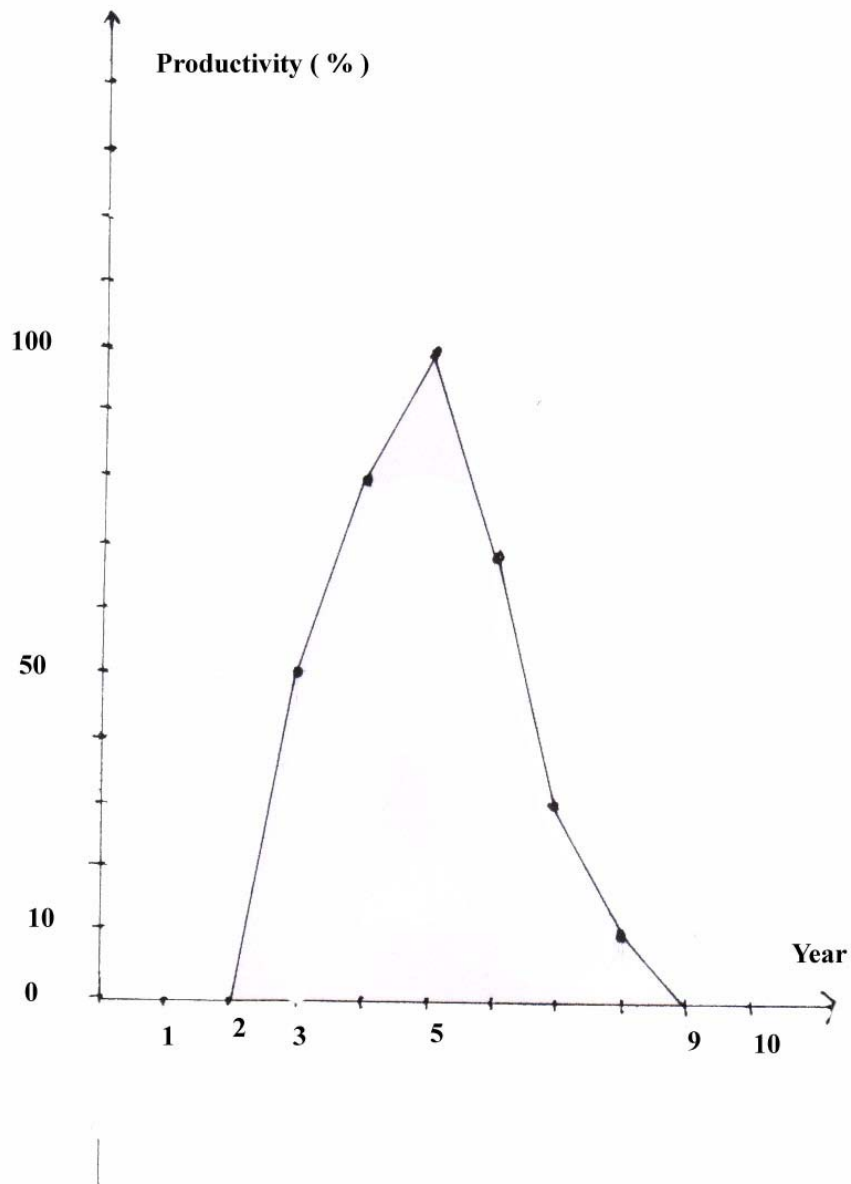
ພາຍຫລັງເບ້ຍມີອາຍຸປະມານ 1 ເດືອນ ຫລືເມື່ອສັງເກດເຫັນວ່າຮາກມີສີເຫຼືອງອ່ອນແລ້ວ ແມ່ນໃຫ້ຕັດອອກມາປູກໄດ້ໂດຍ ປູກໃນໄລຍະ 4x4 m, ເລິກປະມານ 30 cm, ຂະໜາດຂອງຊຸມປະມານ 15x15 cm. ເມື່ອປູກແລ້ວຕ້ອງຫົດນ້ຳໃຫ້ປູກດີ ເຊິ່ງສ່ວນຫລາຍແມ່ນມັກປູກໃນຕົ້ນເດືອນ ພຶດສະພາຫາເດືອນມິຖຸນາ ໂດຍໃຊ້ແຮງງານ ປະມານ 30 ວັນງານ/ha.

3. ການບົວລະບັດຮັກສາ

ແມ່ນມີການເສຍຫຍ້າປະມານ 1 ຮອບ/ເດືອນໃນລະດູຝົນ ແລະປະມານ 2 - 3 ຄັ້ງໃນລະດູແລ້ງ. ໃຊ້ແຮງງານປະມານ 40 ວັນງານ/ha ເພື່ອເສຍຫຍ້າ ໜຶ່ງຮອບ. ການຕັດແຕ່ງກິ່ງງ່າແມ່ນບໍ່ເປັນທີ່ນິຍົມເນື່ອງຈາກວ່າຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ກິ່ງງ່າເພື່ອເຮັດແນວພັນ ແລະ ມີຄວາມເຊື່ອວ່າຖ້າຕັດງ່າມັນຫລາຍຈະລຸດຜ່ອນຜົນຜະລິດລົງ. ໂດຍສະເລັດແລ້ວແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານໃນການເສຍຫຍ້າປະມານ 300 ວັນງານ/ha/ປີ. ເສຍຫຍ້າແມ່ນເສຍທຸກໆປີ.

4. ການເກັບກ່ຽວຜົນຜະລິດ

ຫມາກນາວຈະໃຫ້ຜົນຜະລິດຫລາຍໃນເດືອນ 4 - 9 ແລະຈະອອກດອກຕະຫລອດເວລາ. ເມື່ອປູກ ໄດ້ 3 ປີ ແມ່ນຈະເລີ່ມໃຫ້ຜົນຜະລິດ, ຈະໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງສຸດໃນປີທີ 5 ແລະຈະຢຸດໃຫ້ຜົນຜະລິດໃນປີທີ 9 ລວມຜົນຜະລິດ ປະມານ 26 T/ha/ຮອບວຽນ.

ຮູບ.10. ຜົນຜະລິດຂອງໝາກນາວໃນຮອບວຽນຊີວິດໜຶ່ງ.

5. ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ.

* ລວມວັນງານສວນໝາກນາວ : 300 ວັນງານ/ປີ/ha

- ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການເສຍຫຍ້າ
- ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.
- ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການເສຍຫຍ້າ 35 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.

$$\text{ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ} = 28/35 = 0.8 \text{ ha.}$$

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດສວນຫມາກນາວ.

ຕາຕະລາງ.23. ເສດຖະກິດການປູກຫມາກນາວ, ເມືອງປາກອູ.

ຜະລິດຕະພາບ/ha	3 T
GP/ha	4,360,000
IC/ha	20,000
Fcc/ປີ	50,000
AV/ha	4,290,000
Area/Act	0.8 ha
WD	300
AV/WD	14,000

$$Y \text{ ສວນຫມາກນາວ} = 4,340,000 \times - 50,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດສວນຫມາກນາວ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທຽນ = 4,340,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.8 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທຽນຂອງອຸປະກອນ = 50,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດສວນຫມາກນາວໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.8 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນ ເກີນໄດ້ປະມານ 3,432,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.012 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທຽນຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

2.7. ລະບົບການລ້ຽງສັດ

ການລ້ຽງສັດແມ່ນກິດຈະກຳສຳຮອງຖັດຈາກການປູກພືດ, ຊາວກະສິກອນ ລ້ຽງສັດເພື່ອນຳໃຊ້ບໍລິໂພກພາຍໃນຄອບຄົວ, ລ້ຽງເພື່ອນຳໃຊ້ແຮງງານ ແລະລ້ຽງເພື່ອສະສົມເປັນທຶນຮອນໃນຍາມຈຳເປັນ. ຊາວກະສິກອນນິຍົມລ້ຽງຄວາຍ, ງົວ, ຫມູ, ສັດປີກ(ເປັດ, ໄກ່, ໄກ່ງວງ) ເປັນຕົ້ນຕໍ, ບາງຄອບຄົວລ້ຽງແບ້ ແລະລ້ຽງປາພ້ອມ.

ລະບົບການລ້ຽງສັດສ່ວນຫລາຍແມ່ນລະບົບແບບປະປ່ອຍ ແລະເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ ບໍ່ວ່າ ຈະແມ່ນການລ້ຽງສັດໄຫຍ່ ຫລືສັດປີກກໍຕາມ ແລະມີສ່ວນຫນ້ອຍທີ່ລ້ຽງແບບຂັງ. ການໃຫ້ອາຫານ

ແມ່ນອີງໃສ່ຜົນຜະລິດຈາກລະບົບການປູກພືດເປັນສ່ວນໄຫຍ່, ແລະອີງໃສ່ອາຫານໃນທຳມະຊາດ ເປັນຫລັກ, ການຊື້ອາຫານເຊັ່ນ: ຫົວອາຫານ, ຮຳ ແລະເຂົ້າປຽນເຂົ້າໃນລະບົບແມ່ນມີໜ້ອຍ. ຊາວກະສິກອນຍັງລ້ຽງສັດແບບດັ້ງເດີມ ເຊັ່ນດຽວກັນການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດໃຫ້ແກ່ສັດແມ່ນ ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ເປັນທີ່ນິຍົມຂອງຊາວກະສິກອນ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ສັດລ້ຽງບໍ່ແຂງແຮງເທົ່າທີ່ຄວນ, ຈະ ເລີນເຕີບໂຕຊ້າ ແລະມີອັດຕາການຕາຍສູງ.

2.7.1. ການລ້ຽງສັດໄຫຍ່

* ການຈັດການຝູງສັດ.

ການລ້ຽງສັດໄຫຍ່ແມ່ນນິຍົມຄວາຍຫລາຍເນື່ອງຈາກສາມາດນຳໃຊ້ໄຖນາໄດ້, ການລ້ຽງສັດ ໄຫຍ່ໃນປະຈຸບັນແມ່ນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກກວ່າແຕ່ກ່ອນຫລາຍ ເນື່ອງຈາກບໍ່ສາມາດປ່ອຍ 100 % ໄດ້ເພາະວ່າສັດມັກໄປທຳລາຍພືດຜົນ ແລະມັກເກີດເສຍຫາຍດ້ວຍ ໂດຍສະເພາະໃນໄລຍະເຮັດ ການຜະລິດກະສິກຳແມ່ນຕ້ອງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເບິ່ງແຍງຮັກສາເປັນພິເສດ, ສ່ວນໄລຍະລະດູແລ້ງ ແມ່ນສາມາດປ່ອຍສັດຕາມປ່າເລົ່າ, ໄຮ່ເກົ່າ ແລະຕາມທົ່ງນາໄດ້ ແຕ່ກໍຕ້ອງຮັກສາບາງຄັ້ງຄາວ.

ການນຳໃຊ້ແຮງງານໃນລະດູແລ້ງແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 30 ນາທີ/ວັນ/ໂຕ, ສະ ນັ້ນ 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 15 ຊົ່ວໂມງ ຫລື ເທົ່າກັບ $15/8 = 2$ ວັນງານ. ຖອນໄດ້ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍໃນລະດູຝົນ = $28/2 = 14$ ໂຕ

ລວມວັນງານໃນລະດູຝົນ = $7.5 \text{ ວັນງານ} \times 6 = 45$ ວັນງານ ແລະໃນລະດູແລ້ງ = $2 \times 6 = 12$ ວັນງານ. ສະນັ້ນຕ້ອງການແຮງງານທັງໝົດປະມານ 57ວັນງານ/ປີ.

* ການປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.24. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການລ້ຽງສັດໄຫຍ່, ເມືອງປາກອູ.

	ງົວ	ຄວາຍ
GP	1,315,000	1,234,000
IC	50,000	50,000
Fcc/ປີ	0	0
AV	1,265,000	1,184,000
ຈຳນວນສັດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	4 ໂຕ ໃນລະດູຝົນ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງ	4 ໂຕ ໃນລະດູຝົນ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງ
WD	57	57
AV/WD	22,000	20,000

ຕົວແບບການລ້ຽງງົວ.

$$Y_{\text{ງົວ}} = 1,265,000 x - 0$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງງົວ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 1,185,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 14 ໂຕ ໃນລະດູແລ້ງ
4 ໂຕໃນລະດູຝົນ
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 0 ກີບ/ປີ ເນື່ອງຈາກລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງງົວສູງສຸດ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 17,710,000 ກີບ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງງົວສູງສຸດ 4 ໂຕໃນລະດູຝົນແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 5,060,000 ກີບ.

ຕົວແບບການລ້ຽງຄວາຍ.

$$Y_{\text{ຄວາຍ}} = 1,184,000 x - 0$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງຄວາຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 1,184,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 14 ໂຕ ໃນລະດູແລ້ງ
4 ໂຕໃນລະດູຝົນ
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 0 ກີບ/ປີ ເນື່ອງຈາກລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງຄວາຍສູງສຸດ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 16,576,000 ກີບ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງຄວາຍສູງສຸດ 4 ໂຕໃນລະດູຝົນແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 4,763,000 ກີບ.

2.7.2. ການລ້ຽງໝູ.

* ການຈັດການຝູງສັດ.

ການລ້ຽງໝູແມ່ນລ້ຽງແບບຂັງ ແລະ ເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ. ອາຫານແມ່ນນຳໃຊ້ອາຫານຈາກລະບົບການປູກພືດຂອງຄອບຄົວຕົນເອງເປັນຕົ້ນຕໍເຊັ່ນ: ຮຳ, ແກບ, ແລະເຂົ້າປຸງ, ນອກຈາກນັ້ນຍັງນຳໃຊ້ພືດອື່ນໆຕາມທຳມະຊາດເຊັ່ນ: ບອນ, ຕົ້ນກ້ວຍ ແລະໃບສາ, ເຊັ່ນດຽວກັນການນຳ

ໃຊ້ສໍາເຫລັກກໍ່ເປັນທີ່ນິຍົມ. ການລ້ຽງຫມູແມ່ນມີການສັກຢາບໍ່ເປັນປົກກະຕິ, ສ່ວນຫລາຍມັກສັກສະເພາະຫມູແມ່ພັນທີ່ມີມູນຄ່າສູງ

ການຄິດໄລ່ແຮງງານແມ່ນ ສະເລັຍເອົາໂດຍປະເມີນວ່າ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການແຮງງານເພື່ອເກືອຫມູປະມານ 1ຊົ່ວໂມງ/ວັນ/ໂຕ. 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 30 ຊົ່ວໂມງ ຫລື ເທົ່າກັບ $30 \text{ ຊົ່ວໂມງ} / 8 = 3.7$ ວັນງານ. ສະນັ້ນຈໍານວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28 / 3.7 = 7$ ໂຕ. ຕ້ອງການແຮງງານປະມານ $3.7 \times 12 = 44$ ວັນງານ/ປີ

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.25. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການລ້ຽງຫມູ, ເມືອງນໍ້າບາກ.

GP	688,000
IC	318,000
Fcc/ປີ	20,000
AV	350,000
ຈໍານວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	7
WD	44
AV/WD	8,000

ຕົວແບບການລ້ຽງຫມູ.

$$Y \text{ ຫມູ} = 370,000 \times - 20,000$$

ສໍາລັບຕົວແບບການລ້ຽງຫມູເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫລັຍທັງນ = 370,000 ກີບ.
- ຈໍານວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 7 ໂຕ
- ຄ່າຫລັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ = 20,000 ກີບ/ປີ (ຄອກ ແລະອຸປະກອນ)
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງຫມູສູງສຸດ 7 ໂຕ ເຊິ່ງສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 2,450,000 ກີບ.

2.7.3. ການລ້ຽງສັດໄກ່.

* ການຈັດການຝູງສັດ.

ການລ້ຽງສັດປົກແມ່ນລ້ຽງແບບທຳມະຊາດ, ຕາມເຮືອນຊານ ແລະຕາມແຄມໄຮ່ແຄມນາ. ການໃຫ້ອາຫານແມ່ນເກືອເປັນປົກກະຕິແຕ່ບໍ່ພຽງພໍ ສະນັ້ນສັດສ່ວນໄຫຍ່ແມ່ນຫາກິນຕາມທຳມະ

ຊາດ. ສັດປີກມີອັດຕາການຕາຍສູງໂດຍສະເພາະ ສັດເກີດໃໝ່, ເກີດມີພະຍາດລະບາດໃນຊ່ວງ
ຕໍ່ຂອງ 2 ລະດູ ເຊິ່ງສ່ວນຫລາຍເປັນພະຍາດນິວຣ໌ດເຊັ້ນ ແລະອະຫິວາສັດປີກ

ການຄິດໄລ່ແຮງງານແມ່ນ ສະເລັຍເອົາໂດຍປະເມີນວ່າ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການແຮງງານ
ເພື່ອເກືອໄກ່ປະມານ 10 ນາທີ/ວັນ/ໂຕ. 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 5 ຊົ່ວໂມງ ຫລື
ເທົ່າກັບ $5 \text{ ຊົ່ວໂມງ} / 8 = 0.62$ ວັນງານ. ສະນັ້ນຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28 / 0.62 =$
45 ໂຕ. ຕ້ອງການແຮງງານປະມານ $0.62 \times 12 = 7$ ວັນງານ.

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.26. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການລ້ຽງໄກ່.

	ໄກ່
GP/ແມ່ພັນ	223,000
IC/ແມ່ພັນ	100,000
Fcc/ປີ	20,000
AV/ແມ່ພັນ	113,000
ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	45
WD	7
AV/WD	16,000

ຕົວແບບການລ້ຽງໄກ່.

$$Y \text{ ໄກ່} = 123,000 \times - 20,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງໄກ່ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫລຸ້ຍທັງ = 123,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 45 ໂຕ
- ຄ່າຫລຸ້ຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 20,000 ກີບ/ປີ (ຄອກ ແລະອຸປະກອນ)
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງໄກ່ສູງສຸດ 45 ໂຕ ເຊິ່ງສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້
ປະມານ 5,535,000 ກີບ.

2.8. ລະບົບການຜະລິດ

ລະບົບການຜະລິດແມ່ນການປະສົມປະສານກັນລະຫວ່າງການນຳໃຊ້ດິນ, ທຶນ ແລະ ແຮງງານຂອງຊາວກະສິກອນຕາມສະພາບເງື່ອນໄຂທາງດ້ານນິເວດກະສິກຳ ແລະ ເສດຖະກິດສັງຄົມທີ່ເຂົາເຈົ້າມີ ເຊິ່ງສ້າງໃຫ້ມີລະບົບການປູກພືດ ແລະ ລ້ຽງສັດປະສົມປະສານນັ້ນຢ່າງກົມກຽວ. ການປະສົມປະສານກັນລະຫວ່າງລະບົບການປູກພືດ ແລະ ລະບົບການລ້ຽງສັດໃນຂົງເຂດທີ່ໄດ້ສຶກສາໃນ ເມືອງປາກອູມີດັ່ງນີ້:

- ນາປີ 1 ha + ນາແຂງ 0.5 - 1ha + ສວນໝາກນາວ 0.5 - 0.8 ha + ສວນໄມ້ສັກ 1-2 ha + ສັດໄຫຍ່ 5-10 ໂຕ + ສັດປີກ ຫລາຍກ່ວາ 20-30 ໂຕ + ຫມູ 5-8 ໂຕ.
- ນາປີ 0.5 - 1 ha + ສວນໝາກນາວ 0.2-0.6 ha + ສັດໄຫຍ່ 2-5 ໂຕ + ສັດປີກ 10-20 ໂຕ + ຫມູ 2-3 ໂຕ.
- ນາປີ 0.5 - 1 ha + ໄຮ່ 0.3 - 0.5 ha + ສັດໄຫຍ່ 1-2 ໂຕ + ສັດປີກ 10-20 ໂຕ + ຫມູ 1-2 ໂຕ.
- ໄຮ່ 1 - 1.5 ha + ສັດປີກ 5-10 ໂຕ + ຫມູ 1-2 ໂຕ.
- ໄຮ່ 0.3 - 0.5 ha + ສັດປີກ 1-2 ໂຕ.

ຕາຕະລາງ.27. ປະເພດລະບົບການຜະລິດ, ເມືອງປາກອູ, ແຂວງຫລວງພະບາງ.

ປະເພດ	ການນຳໃຊ້ ແຮງງານ	ທຶນແລະ ອຸປະກອນ	ລະບົບ ການປູກພືດ	ລະບົບ ການລ້ຽງສັດ	ສັດສ່ວນ
1	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ແຮງງານແລກປ່ຽນ - ແຮງງານຈ້າງ	ມີທຶນ ແລະອຸປະກອນ ຫລາຍ	- ນາສອງລະດູ - ສວນໝາກ ນາວ, ໄມ້ສັກ	ສັດໄຫຍ່ 3 - 5 ແມ່, ຫມູ 2-6 ແລະສັດປີກ >10	9 %
2	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ແຮງງານແລກປ່ຽນ - ແຮງງານຈ້າງ	ມີທຶນ ແລະອຸປະກອນ ປານກາງ	- ນາປີ - ໄຮ່ຫນ້ອຍ	ສັດໄຫຍ່ 2 - 3 ແມ່, ຫມູ ປະມານ 2 ແມ່ ແລະ ສັດ ປີກ 5 - 10 ແມ່	27%
3	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ແຮງງານແລກປ່ຽນ	ມີທຶນ ແລະອຸປະກອນ ຫນ້ອຍ	- ໄຮ່	ສັດໄຫຍ່ 1 - 2 ແມ່, ສັດປີກ 3 - 5 ແມ່. ຫມູ 1 - 2	36%
4	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ແຮງງານແລກປ່ຽນ - ຮັບຈ້າງ	ມີທຶນ ແລະອຸປະກອນ ຫນ້ອຍ	- ໄຮ່	ສັດປີກ 1 - 3 ແມ່	28%

ປະເພດທີ 1 :

ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ການຜະລິດປະມານ 0.7ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ແລະ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກຳໄດ້ປະມານ 7,000,000 - 9,000,000 ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ແມ່ນເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍເຊິ່ງສ່ວນຫລາຍແມ່ນສາມາດເຮັດນາໄດ້ທັງສອງລະດູ, ມີການປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກໂດຍສະເພາະຫມາກນາວ ແລະຫມາກກ້ວຍ ໃນເນື້ອທີ່ 0.5-0.8 ha. ການລ້ຽງສັດແມ່ນມີສັດໄຫຍ່ 3-5 ແມ່/ຄອບຄົວ, ລ້ຽງໝູ 2 - 6 ໂຕ/ຄອບຄົວ ແລະລ້ຽງສັດປີກຫລາຍກ່ວາ 10 ແມ່/ຄອບຄົວ. ນອກຈາກການຜະລິດກະສິກຳແລ້ວເຂົາເຈົ້າ ຍັງປະກອບອາຊີບອື່ນໆອີກເຊັ່ນ: ແລ່ນລົດ, ຕັ້ມ ເຫລົ້າ, ຄ້າຂາຍ, ໂຮງສີ ແລະສາຍໜັງ ເຊິ່ງໄດ້ມາຈາກການສະສົມທຶນຮອນຈາກການຂາຍຫມາກນາວ, ເຮັດນາ ແລະຂາຍສັດໄຫຍ່.

ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ແມ່ນມີທ່າແຮງໃນການຜະລິດພືດເປັນສິນຄ້າເນື່ອງຈາກວ່າມີເງື່ອນໄຂການຜະລິດທີ່ດີ ແຕ່ຍ້ອນຂາດຄວາມຮູ້ທີ່ແທດເຫມາະ, ການຈັດການແຮງງານ ແລະຂາດການຮັບປະກັນການຕະຫລາດ ດັ່ງນັ້ນການຂະຫຍາຍການຜະລິດຈຶ່ງຖືກຈຳກັດ.

ປະເພດທີ 2 :

ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ການຜະລິດປະມານ 0.3 - 0.6 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ແລະ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກຳໄດ້ປະມານ 3,500,000 -5,100,000 ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ການຜະລິດແມ່ນການປະສົມປະສານກັນລະຫວ່າງການເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະ ການເຮັດໄຮ່ເສັ້ມ. ການລ້ຽງສັດໃນຄອບຄົວແມ່ນມີສັດໄຫຍ່ 2 - 3 ແມ່, ລ້ຽງໝູ 1 - 3 ໂຕ ແລະ ລ້ຽງສັດປີກຫລາຍກ່ວາ 5-10 ແມ່. ບາງຄອບຄົວແມ່ນປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກໃນເນື້ອທີ່ໜ້ອຍ ປະມານ 0.1 - 0.2 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ກິດຈະກຳຫລັກແມ່ນການເຮັດນາ ແລະປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກ ແລະ ຈະເຮັດໄຮ່ເສັ້ມໃນກໍລະນີບໍ່ກຸ້ມກິນ.

ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ແມ່ນມີທ່າແຮງໃນການຜະລິດກະສິກຳ ແຕ່ຍ້ອນມີທຶນຮອນໜ້ອຍ ດັ່ງນັ້ນເຂົາເຈົ້າຍັງຢ້ານທີ່ຈະປ່ຽນແປງຮູບແບບການຜະລິດ ແລະຂະຫຍາຍການຜະລິດ.

ປະເພດທີ 3 :

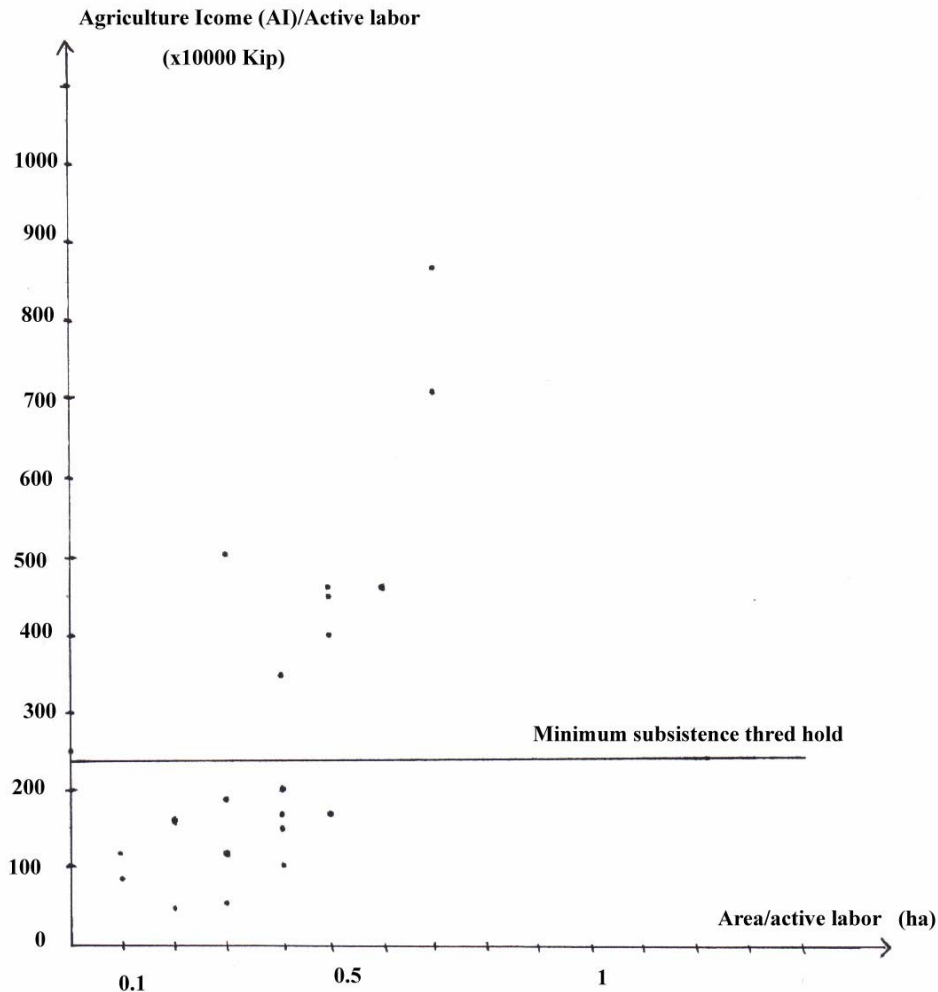
ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ການຜະລິດປະມານ 0.3 - 0.5 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ແລະ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກຳໄດ້ປະມານ 1,100,000 - 1,900,000ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ການຜະລິດແມ່ນການເຮັດໄຮ່ເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະມີການລ້ຽງ ສັດປີກ 3 - 5 ແມ່. ເຂົາເຈົ້ານຳໃຊ້ແຮງງານຄອບຄົວເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະມີການແລກປ່ຽນແຮງງານ ໃນເວລາທີ່ຈຳເປັນ.

ໂດຍລວມແລ້ວຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ແມ່ນບໍ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການໃນການດຳລົງຊີວິດໄດ້ ດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງຕ້ອງປະກອບອາຊີບອື່ນເສີມເຊັ່ນ: ການຫາປາ, ຫາເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ຮັບຈ້າງທົ່ວໄປ. ບັນຫາໃນການຜະລິດແມ່ນຂາດເນື້ອການຜະລິດ ແລະບໍ່ມີແຮງງານພຽງພໍໃນການຜະລິດກະສິກຳ, ພວກເຂົາຂາດທຶນຮອນໃນການລ້ຽງສັດ.

ປະເພດທີ 4 :

ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ການຜະລິດປະມານ 0.1 - 0.4 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ແລະ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກຳໄດ້ປະມານ 520,000 -1,000,000 ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ການຜະລິດແມ່ນການເຮັດໄຮ່ເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະມີການລ້ຽງ ສັດປີກ 1 - 3 ແມ່. ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ແຮງງານຄອບຄົວເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະມີການແລກປ່ຽນແຮງງານ. ກຸ່ມນີ້ຕ່າງຈາກກຸ່ມ ທີ 3 ບ່ອນວ່າເຂົາເຈົ້າຈະເຮັດໄຮ່ໃນເນື້ອທີ່ທີ່ໜ້ອຍກ່ວາ, ລ້ຽງສັດປີກໜ້ອຍກ່ວາ ແລະ ຂາຍແຮງງານເປັນຫລັກ.

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາໃນຂັ້ງເທິງນັ້ນວ່າລາຍຮັບຈາກການກະສິກຳ ທີ່ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ສ້າງແມ່ນມີໜ້ອຍ ແລະ ບໍ່ພຽງພໍ. ດັ່ງນັ້ນພວກເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງໄດ້ໃຊ້ເວລາສ່ວນຫລາຍເຂົ້າໃນການປະກອບອາຊີບອື່ນເພື່ອລ້ຽງຊີບປະຈຳວັນ ເຊັ່ນ: ຮັບຈ້າງເສຍຫຍ້າ, ເຮັດຄັນນາ, ຫລີກຫຍ້າ, ເຮັດຮົ່ວ, ເລື້ອຍໄມ້, ດຳນາ, ກຸ່ງເຂົ້າ ແລະ ອື່ນໆ. ພວກເຂົາເຈົ້າມີຄວາມໄກ້ຊິດກັບປ່າດົງ ເພາະການຫາເຄື່ອງປ່າຂອງດົງແມ່ນກິດຈະວັດປະຈຳວັນໃນການດຳລົງຊີວິດ ແລະສ້າງລາຍຮັບເພີ່ມ.

ຮູບທີ.11. ຕົວແບບລະບົບການຜະລິດ, ເມືອງປາກອູ, ແຂວງຫລວງພະບາງ.

2.9. ການວິເຄາະບັນຫາ

ຜ່ານການສຶກສາລະບົບການປູກພືດ, ລະບົບການລ້ຽງສັດແລະລະບົບການຜະລິດຂ້າງເທິງນັ້ນ ສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າມີ 4 ບັນຫາຕົ້ນຕໍໃນເມືອງປາກອູ:

1. ຂາດຂໍ້ມູນທາງດ້ານເຕັກນິກທີ່ເໝາະສົມ

ການປູກພືດຍັງຜະລິດໂດຍໃຊ້ເຕັກນິກແບບດັ້ງເດີມເຊັ່ນ: ເຕັກນິກການລ້ຽງສັດໂດຍບໍ່ສ້າງຄອກ, ການສະໜອງອາຫານທີ່ພຽງພໍ ແລະມີຄຸນນະພາບລວມເຖິງການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດ, ບໍ່ມີການປັບປຸງດິນທີ່ຍືນຍົງ, ການນຳໃຊ້ແນວພັນພື້ນເມືອງທີ່ໃຫ້ຜົນຜະລິດຕ່ຳ ແລະບໍ່ຖືກຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫລາດ. ການນຳໃຊ້ເຕັກນິກແບບໃໝ່ໃນການປູກໄມ້ໃຫ້ໝາກແມ່ນ ຍັງບໍ່ທັນເປັນທີ່ຮູ້ຈັກລະອຽດເທື່ອ ເຊັ່ນ: ການຕັດແຕ່ງກ່ຽງ, ການທາບກິ່ງ, ຕິດຕາ, ຕໍ່ຍອດ ແລະອື່ນໆ

ການລ້ຽງສັດແມ່ນລ້ຽງແບບອາໄສທຳມະຊາດ ໝາຍເຖິງບໍ່ມີການສ້າງຄອກທີ່ດີ, ການຄັດເລືອກແນວພັນສັດ, ການປະສົມພັນສັດ, ການປ້ອງກັນພະຍາດ/ການປິ່ນປົວ, ການໃຫ້ອາຫານທີ່ດີ ແລະພຽງພໍ, ການຮັກສາສັດເກີດ ໃໝ່ ແລະການຜະລິດ ແລະສະສົມອາຫານສັດ.

2. ການສະໜອງນ້ຳບໍ່ພຽງພໍ

ເນື້ອທີ່ຊົນລະປະທານແມ່ນມີໜ້ອຍ ເຊິ່ງເປັນສາເຫດໃນການຈຳກັດການຜະລິດກະສິກຳທັງໃນລະດູຝົນ ແລະລະດູແລ້ງ. ຜົນຜະລິດຖືກເສຍຫາຍ ແລະການຜະລິດເກີດການຊັກຊ້າໄດ້ເພາະການຜະລິດອີງໃສ່ແຕ່ປະລິມານນ້ຳຝົນເປັນຕົ້ນຕໍ.

3. ບໍ່ມີການຈັດການການຕະຫລາດທີ່ດີ.

ຊາວກະສິກອນຂາດຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການຕະຫລາດອັນໄດ້ແກ່: ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫລາດ, ລາຄາຜົນຜະລິດ, ຂາດການບັນທຶກ ແລະ ຄິດໄລ່ເສດຖະກິດຂອງການຜະລິດກະສິກຳ, ຂາດພະຫະນະຂົນສົ່ງ, ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນບໍ່ກ້າທີ່ຈະຂະຫຍາຍການຜະລິດ ແລະຜະລິດສິ່ງໃໝ່ ແລະ ການຕະຫລາດແມ່ນຖືກດຳເນີນໂດຍແມ່ນຄ້າຄົນກາງເປັນຕົ້ນຕໍ.

4. ພື້ນທີ່ການຜະລິດສ່ວນຫລາຍແມ່ນເຂດສູງຊັນ.

ນີ້ແມ່ນບັນຫາທີ່ຍາກທີ່ຈະແກ້ໄຂເນື່ອງຈາກຂອດຈຳກັດການທາງດ້ານສະພາບພື້ນທີ່, ດັ່ງນັ້ນເຮັດໃຫ້ມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການຂົນສົ່ງ, ນຳໃຊ້ກົນຈັກ, ຕິດຕັ້ງລະບົບນ້ຳ ແລະ ປ້ອງກັນສັດຕູພືດ ແລະ ໂຊກບໍ່ດີທີ່ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍແມ່ນເຮັດການຜະລິດກະສິກຳໃນພື້ນທີ່ສູງດັ່ງນັ້ນເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງພົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກການຜະລິດ ແລະ ໄດ້ຮັບຜົນຜະລິດໜ້ອຍ.

2.10. ຂໍ້ສະເໜີ

1. ສະຫນອງຂໍ້ມູນທາງດ້ານເຕັກນິກທີ່ເໝາະສົມກັບລັກສະນະພິເສດຂອງລະບົບການ ຜະລິດໃນເຂດນັ້ນ ເປັນຕົ້ນ:

- ການເຮັດ ແລະນຳໃຊ້ຝຸ່ນທຳມະຊາດ : ການເຮັດຝຸ່ນຫມັກ, ຝຸ່ນຊີວະພາບ, ຝຸ່ນຄອກ, ຝຸ່ນຂຽວ ແລະການປູກພືດຕະກູນຖົ່ວ.
- ການປູກພືດປະສົມປະສານ
- ການກຳຈັດສັດຕູພືດແບບປະສົມປະສານ
- ການປູກພືດປອດສານເຄມີເປັນສິນຄ້າ
- ການຕັດຕອນກ່ຽງ/ການຕັດແຕ່ງພູມໄມ້
- ການຄັດເລືອກແນວພັນ ເພື່ອໃຫ້ແນວພັນມີລັກສະນະດີຂຶ້ນກ່ວາເກົ່າ.
- ການເກັບຮັກສາ/ຜະລິດອາຫານສັດ ໂດຍສະເພາະການເກັບຮັກສາເພື່ອງ ໂດຍເຮັດເພື່ອງແຫ້ງ ແລະເພື່ອງຫມັກ. ນອກນັ້ນສາມາດປັບປຸງທັງຫຍ້າທຳມະຊາດໃຫ້ດີຂຶ້ນ ໂດຍການຊື້ແນວ ພັນຫຍ້າ ແລະພືດຕະກູນຖົ່ວປູກໃສ່ກ
- ການປ້ອງກັນພະຍາດສັດ/ປີນປົວສັດ ໂດຍການຈັດເຝິກອົບຮົມສັດຕະວະແພດບ້ານ ແລະມີການສະຫນອງຢາປ້ອງກັນພະຍາດຢ່າງທົ່ວເຖິງ.

2. ໄລ່ລຽງເສດຖະກິດ ແລະຈັດການການຕະຫລາດ.

- ຄວນມີການສົ່ງເສີມການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນ.
- ການຈັດການການຕະຫລາດ.

ຄວນມີການຮັບປະກັນທັງທາງດ້ານປະລິມານ ແລະ ລາຄາຂອງຜົນຜະລິດທີ່ຕະຫລາດສາມາດຮັບຊື້ໄດ້ຢ່າງສັດເຈນ, ນອກນັ້ນຄວນສະຫນອງຂໍ້ມູນທາງດ້ານລາຄາ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫລາດໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນເປັນປະຈຳດ້ວຍ ເພື່ອລຸດຊ່ອງຫວ່າງໃຫ້ພໍ້ຄ້າແມ່ຄ້າມີສອງສວຍໂອກາດຫາຜົນກຳໄລ.

3. ການສະຫນອງທຶນ

ແມ່ນການຄົ້ນຄ້ວາໃນການສະຫນອງສິນເຊື້ອໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນທີ່ຂາດເຂີນ ແລະບໍ່ມີຫລັກປະກັນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມຄວນມີການຈັດຕັ້ງບໍລິຫານກອງທຶນເປັນພິເສດ ໂດຍໃຫ້ທາງການຈັດຕັ້ງບ້ານຮັບຮອງ ແລະຈັດການ. ການປ່ອຍທຶນຄວນເປັນຮູບແບບກຸ່ມຊາວກະສິກອນຫລາຍກ່ວາເປັນແບບສ່ວນຕົວເພື່ອສ້າງໂອກາດໃນການເຂົ້າສູ່ສິນເຊື້ອສຳລັບຊາວກະສິກອນ ຍາກຈົນທີ່ຂາດຫລັກປະກັນ.

4. ການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງ

- ສຶກສາລົງເລິກແນວພັນພືດທີ່ທົນທານຕໍ່ຄວາມແຫ້ງແລ້ງ.
- ສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການສ້າງລະບົບນໍ້າແບບຍຶດ ແລະ ຕິດຕັ້ງຈັກດູດນໍ້າຂະໜາດນ້ອຍແບບຄອບຄົວ.
- ສຶກສາແນວທາງການປະກອບອາຊີບອື່ນທີ່ບໍ່ແມ່ນການຜະລິດກະສິກໍາເຊັ່ນ: ງານສີມື, ການແປຮູບຜະລິດຕະພັນ, ການລ້ຽງສັດເປັນອາຊີບ ແລະ ອື່ນໆ.

5. ວຽກງານສົ່ງເສີມ.

ຂອດສໍາຄັນໃນການສົ່ງຄວາມຮູ້ແມ່ນຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການໃຫ້ມີນັກສົ່ງເສີມລົງໄປໃກ້ຊິດຕິດແທດກັບຊາວກະສິກອນເພື່ອສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ຕິດຕາມເບິ່ງບັນຫາທີ່ຊາວກະສິກອນພົບພໍ້. ເພື່ອນໍາເອົາບັນຫາເຫລົ່ານັ້ນໄປເຮັດການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງ ເພື່ອຫາວິທີແກ້ໄຂ.

6. ການພັດທະນາປັບປຸງລະບົບໂຄງລ່າງ

ເນັ້ນໜັກການສ້າງຊົນລະປະທານ ແລະ ຖະໜົນທົນທາງ .

3. ເມືອງນະຄອນເພັງ, ແຂວງສາລາວັນ

3.1. ສະພາບພູມມີສາດ

ເມືອງນະຄອນເພັງແມ່ນເມືອງໜຶ່ງຂອງແຂວງສາລາວັນ ເຊິ່ງມີເສັ້ນທາງເລກທີ13 ຕັດຜ່ານແຕ່ເໜືອເຖິງໃຕ້.

- ທິດເໜືອ ຕິດກັບແຂວງສະຫວັນນະເຂດ.
- ທິດໃຕ້ ຕິດກັບເມືອງເຊໂດນ, ແຂວງສາລາວັນ.
- ທິດຕາເວັນອອກ ຕິດກັບເມືອງວາປີ, ແຂວງສາລາວັນ.
- ທິດຕາເວັນຕົກ ຕິດກັບປະເທດໄທ.

ປະລິມານ ນໍ້າຝົນສະເລ່ຍໜີ້ປະມານ1,430mm/ປີ

3.2. ສັງລວມເງື່ອນໄຂດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ

ເມືອງນະຄອນເພັງແບ່ງອອກເປັນ3ເຂດໃຫຍ່ລວມ92ໝູ່ບ້ານ, ພົນລະເມືອງທົ່ວເມືອງມີປະມານ139,400ຄົນ ເຊິ່ງມີອາຊີບເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍໂດຍອີງໃສ່ນໍ້າຝົນເປັນຫຼັກ, ເນື້ອທີ່ທົ່ວເມືອງມີປະມານ139,000haໃນນັ້ນເນື້ອ ທີ່ກະສິກໍາມີປະມານ9,027ha ສ່ວນເຫຼືອແມ່ນເນື້ອທີ່ປ່າສະຫງວນ34,788ha ປ່າຊົມໃຊ້ 687ha, ເນື້ອທີ່ອາໄສ ແລະ ດິນອື່ນໆ.

3.3. ສັງລວມສະພາບການກະສິກຳ

ຊາວກະສິກອນແມ່ນເຮັດນາເປັນອາຊີບຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງສາມາດເຮັດໄດ້ພຽງແຕ່ລະດູຝົນເທົ່ານັ້ນ, ໃນເນື້ອທີ່ທົ່ວເມືອງແມ່ນສາມາດເຮັດນາໄດ້ປະມານ 8,600ha, ເນື່ອງຈາກວ່າຂາດນ້ຳສະນັ້ນຈຶ່ງບໍ່ສາມາດປູກພືດອື່ນໆໃນລະດູແລ້ງໄດ້ ນອກຈາກວ່າເນື້ອທີ່ດັ່ງກ່າວຢູ່ໃກ້ອ່າງເກັບນ້ຳຂະຫນາດນ້ອຍເຊັ່ນ: ຫນອງ, ເຫມືອງ, ຝາຍ...

ເຊິ່ງສາມາດປູກພືດອື່ນໆໄດ້ເຊັ່ນ:

- ຝ້າຍ = 50ha
- ຢາສູບ = 40ha
- ສາລີ = 175ha
- ກ້ວຍ = 15ha
- ຫມາກແຕງ = 25ha
- ມັນດ້າງ = 37ha
- ພືດອື່ນໆອີກ = 85ha

ການນຳໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດໃນການເຮັດນາແມ່ນມີປະມານ 2,627T/ປີ, ມີການນຳໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍເຂົ້າຊ່ວຍລວມມີ 703ຄັນ.

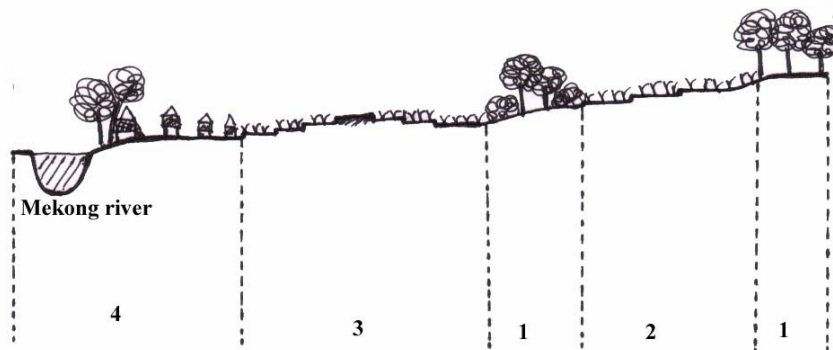
ການລ້ຽງສັດແມ່ນແບບສຳຮອງໂດຍມີຈຳນວນດັ່ງນີ້:

- ຄວາຍ = 11,980ໂຕ.
- ງົວ = 15,540ໂຕ.
- ຫມູ = 11,510ໂຕ.
- ແບ້ = 550ໂຕ.
- ສັດປີກ = 146,710ໂຕ.

ການຊົນລະປະທານແມ່ນຂະຫນາດຄອບຄົວ, ເຊິ່ງບໍ່ສາມາດເກັບນ້ຳໄດ້ໃນຍາມແລ້ງເຊິ່ງລວມມີຝາຍດິນ 571ຫນ່ວຍ, ຫນອງ 453ຫນ່ວຍ, ອ່າງເກັບນ້ຳມີ 10ແຫ່ງ.

ແຜນການລວມໃນການກະສິກຳແມ່ນກໍ່ສ້າງຊົນລະປະທານມີເພື່ອຂະຫຍາຍການຜະລິດເຂົ້າ ແລະ ພືດອື່ນໆໃນລະດູແລ້ງ, ນອກນັ້ນແມ່ນສຸມໃສ່ພັດທະນາ, ຍົກລະດັບຄວາມສາມາດໃຫ້ພະນັກງານໂດຍສະເພາະຫນ່ວຍງານອຸຕຸ, ຊົນລະປະທານ, ປູກຝັງ, ລ້ຽງສັດ ແລະ ປ່າໄມ້.

3.4. ລະບົບນິເວດກະສິກຳໃນປະຈຸບັນ

ຮູບ.8. ຮູບໜ້າຕັດນິເວດວິທະຍາ, ເມືອງນະຄອນເພັງ, ແຂວງສາລາວັນ.

ຫມາຍເຫດ: ການກຳນົດເຂດນິເວດກະສິກຳແມ່ນດຳເນີນບົນພື້ນຖານຄວາມຫລາກຫລາຍທາງດ້ານນິເວດກະສິກຳ ແລະເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງຂົງເຂດທີ່ໄດ້ເຮັດການສຶກສາຄື: ບ້ານຕາພານກາງ, ບ້ານໂຮງສາຍທອງ, ບ້ານນະຄອນເພັງໄຫຍ່ ແລະນະຄອນສີໂຕ້.

ເຂດທີ 1 : ປ່າໄມ້

ປ່າສ່ວນຫລາຍແມ່ນ ປ່າປະສົມທີ່ມີໄມ້ຍືນຕົ້ນຫລາຍໆຊະນິດປະສົມກັນກັບໄມ້ພຸ່ມເຊັ່ນ: ໄມ້ໄຜ່. ປ່າແມ່ນປ່ອນສະໜອງແຫລ່ງເຊື້ອເພີງ ແລະເຄື່ອງນຳໃຊ້ໃນການດຳລົງຊີວິດຂອງຊາວກະສິກອນ ແຕ່ເຫັນໄດ້ວ່າຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດເລົ່ານັ້ນແມ່ນລຸດຫນ້ອຍຖອຍລົງ ແລະບໍ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຄືແຕ່ກ່ອນສະແດງອອກເຊັ່ນ ການສູນຫາຍຂອງເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະສັດປ່າ. ປ່າປະຈຸບັນແມ່ນຖືກຄຸ້ມຄອງ ແລະນຳໃຊ້ໂດຍບ້ານເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ. ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວໃນການລ້ຽງສັດເຊັ່ນ: ງົວ, ຄວາຍ ແລະແບ້ ນອກນັ້ນຍັງເຮັດເປັນປ່າສັກສິດດ້ວຍ.

ເຂດທີ 2 : ເຂດນາໂຄກ

ເຂດນາໂຄກແມ່ນເຂດນາທີ່ຢູ່ສູງຂຶ້ນໄປ ແລະໄກຈາກທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະເສັ້ນທາງ. ດິນແມ່ນດິນຊາຍແກນຕົມທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແລະຄວາມຊຸ່ມຊື່ນຕ່ຳ ແລະມັກພົບພື້ນຫາຄວາມແຫ້ງແລ້ງເລື້ອຍໆ. ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ ຜົນຜະລິດສູງແມ່ນຈະຕ້ອງໄດ້ນຳໃຊ້ຜຸ່ນສູງເພື່ອຍາກໃຫ້ດິນມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ. ສະມັດຕະພາບໃນການປູກພືດໃນເຂດນີ້ແມ່ນບໍ່ສູງ ແລະມີຄວາມສ່ຽງສູງອັນເນື່ອງມາຈາກການ ສະໜອງນ້ຳບໍ່ພຽງພໍ. ເຊັ່ນດຽວກັນພື້ນທີ່ເຂດນີ້ກໍ່ຖືກນຳໃຊ້ເພື່ອລ້ຽງສັດໄຫຍ່ ເຊິ່ງສາມາດຮັບປະກັນຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງດິນໄດ້ສ່ວນໜຶ່ງ.

ເຂດທີ 3 : ນາທາມ

ແມ່ນເຂດນາທີ່ຮາບພຽງ ແລະຢູ່ໃນພື້ນທີ່ຕ່ຳເຊິ່ງມີຄວາມຊຸ່ມຊື່ນດີ. ນາເຂດນີ້ແມ່ນດິນຊາຍ ແກມຕິມທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນດີ ແຕ່ມີລັກສະນະເປັນກົດ.ນາທາມສ່ວນຫລາຍຍັງຢູ່ ໃກ້ກັບທີ່ຢູ່ ອາໄສ ແລະເສັ້ນທາງ ແລະຖືກນໍ້າຖ້ວມ. ໃນເຂດນີ້ແມ່ນບໍ່ສາມາດປູກພືດໃນລະດູແລ້ງໄດ້ເນື່ອງ ຈາກບໍ່ມີ ຂົນລະປະມານ ແຕ່ພິເສດໃນເຂດທີ່ມີໜອງນໍ້າ ຊາວກະສິກອນແມ່ນນໍາໃຊ້ເນື້ອທີ່ ແຄມໜອງ ເພື່ອປູກພືດສວນຄົວເພື່ອຮັບໃຊ້ໃນຄອບຄົວເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະສ້າງລາຍຮັບເພີ່ມຈາກ ນວນໜຶ່ງ. ນອກຈາກນັ້ນຊາວກະສິກອນແມ່ນນໍາໃຊ້ພື້ນທີ່ນີ້ໃນການລ້ຽງງົວ ແລະຄວາຍ ເຊິ່ງສາມາດສະໜອງຝຸ່ນເພື່ອປັບປຸງດິນ.

ເຂດທີ 4 : ບ້ານ

ແມ່ນເຂດຮາບພຽງທີ່ຢູ່ສູງກ່ວາລະດັບນາ, ຊາວກະສິກອນນິຍົມສ້າງທີ່ຢູ່ອາໄສໃກ້ກັບແມ່ນໍ້າ ແລະທົນທາງເພື່ອຄວາມສະດວກສະບາຍ ໃນການນໍາໃຊ້ນໍ້າ ແລະການຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ. ເຂດ ດັ່ງກ່າວແມ່ນຖືກນໍາໃຊ້ເປັນບ່ອນເກັບ ຮັກສາຜົນຜະລິດ, ປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກ, ພືດສວນຄົວ ແລະລ້ຽງສັດເປັນຕົ້ນ: ຫມູ, ເປັດ, ໄກ່ ແລະເປັນບ່ອນລ່າມງົວ ແລະຄວາຍ ເຊິ່ງອະທິບາຍໃຫ້ເຫັນ ວ່າເວລາຝົນຕົກມູນສັດຈະຖືກເຊາະລ້າງລົງສູ່ເຂດທີ່ຕ່ຳກ່ວາ ກໍຄືເນື້ອທີ່ການເຮັດນານັ້ນເອງ.

3.5. ສັງລວມປະຫວັດຄວາມເປັນມາ

- ບັນພະບູລຸດແມ່ນມາຈາກປະເທດໄທເປັນສ່ວນຫລາຍເຊິ່ງຍົກຍ້າຍມາຢູ່ແຕ່ຊຸມປີ1800 ເປັນ ຕົ້ນມາ ເຊິ່ງມີອາຊີບເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍ.
- ພາຍຫລັງປີ1975, ພາຍຫລັງການປະກາດເອກະລາດ ປະຊາຊົນທີ່ໄດ້ອົບພະຍົບເນື່ອງຈາກ ສົງຄາມດັກຄືນສູ່ບ້ານເກີດເມືອງນອນຂອງຕົນຕາມແນວທາງຂອງພັກ ແລະລັດ ໂດຍການຈັດ ຕັ້ງຄຸ້ມຄອງຫົວໜ່ວຍຂັ້ນບ້ານຂຶ້ນ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງເລີ້ມມີການສັບຊ້າວເນື້ອທີ່ຢູ່ອາໄສ ແລະເນື້ອທີ່ການ ຜະລິດຄືນໃໝ່. ເຊິ່ງໃນໄລຍະນັ້ນແມ່ນ ເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍໂດຍເຮັດແບບປະຖົມປະຖານ ແລະບໍ່ກວາງຂວາງຄືເຮັດໜ້ອຍ ຍ້ອນວ່າເນື້ອທີ່ຍັງບໍ່ທັນຖືກສັບຊ້າວຫລາຍ ແລະມີແຮງງານ ໜ້ອຍ, ນໍາໃຊ້ສັດເປັນຕົ້ນຕໍໃນການລາກແກ່. ການລ້ຽງສັດແມ່ນລ້ຽງແບບທໍາມະຊາດ.
- ກໍາມະສິດການນໍາໃຊ້ດິນແມ່ນມີການຄອບຄອງແຕ່ກ່ອນໜ້າການປົດປ່ອຍ ແລະພາຍຫລັງ ການປົດປ່ອຍປະເທດຊາດແມ່ນມີການຂາຍກໍາມະສິດທີ່ດິນໃຫ້ກັນຫລາຍ ເນື່ອງຈາກມີປະຊາ ກອນຍົກຍ້າຍເຂົ້າມາເພີ່ມ.
- ນັບແຕ່ປີ1990 ແມ່ນມີການຫັນປ່ຽນເຕີກນິກການຜະລິດໂດຍນໍາໃຊ້ແນວພັນໃໝ່, ຝຸ່ນວິທະ ຍາສາດ, ກົນຈັກ ໂດຍໄດ້ມາຈາກການສະສົມທຶນຮອນຈາກການຂາຍເຂົ້າ ແລະສັດໄຫຍ່. ນອກ ນັ້ນຍັງມີການສັກຢາກັນພະຍາດໃຫ້ສັດ ໂດຍແມ່ນທາງກະສິກໍາເມືອງນໍາພາ.
- ປີ1995ແມ່ນມີການສົ່ງເສີມການນໍາໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດໂດຍທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກໍາ

ລວມວັນງານປະມານ 134-185 ໃນເນື້ອທີ່ 1 ha.

1. ການຕົກກ້າ.

ການຕົກກ້າແມ່ນເລີ່ມຈາກການເຮັດຕາກ້າ ໂດຍການໄຖດິນໃຫ້ລະອຽດ ແລ້ວເອົານ້ຳເຂົ້າ. ຈາກນັ້ນເອົາແນວພັນທີ່ກຽມໄວ້ (ແສ່ນ້ຳ 2 ມື້ ແລະຫມັກ 3 ມື້). ແນວພັນທີ່ໃຊ້ແມ່ນແນວພັນປັບປຸງ ທີ່ມີອາຍຸປະມານ 120 ວັນ. ການຕົກກ້າແມ່ນນຳໃຊ້ແຮງງານປະມານ 4-10 ວັນງານ.

2. ການກຽມດິນ.

ການກຽມດິນແມ່ນປະຕິບັດໃນໄລຍະຕົ້ນລະດູຝົນ ໂດຍເລີ່ມຈາກການໄຖຮູດຄັ້ງທຳອິດ ເຊິ່ງແມ່ນການປັ້ນດິນຮອບທີ 1, ພາຍຫລັງປັ້ນດິນແລ້ວແມ່ນປະໄວ້ປະມານ 20-30 ວັນເພື່ອໃຫ້ເສດພືດເປື້ອຍດີ ແລ້ວ ແລະເມື່ອສັງເກດເຫັນວ່າມີນ້ຳພຽງພໍໃນການປັກດຳຈຶ່ງລົງມື ໄຖດິນອີກຄັ້ງໂດຍປົກກະຕິຈະໄຖຄືນ 1 ຮອບ ແລະຄາດລະອຽດ 2 ຮອບ. ການກຽມດິນ(ໄຖຮູດ ແລະໄຖຄືນ) ແມ່ນໃຊ້ ແຮງງານປະມານ 30 ວັນງານ/ha (ໂດຍໃຊ້ຄວາຍໄຖ) ແລະປະມານ 15 ວັນງານ/ha (ໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ).

3. ການປັກດຳ.

ການປັກດຳ ແມ່ນຂອດຈຳກັດທີ່ສຸດທາງດ້ານການນຳໃຊ້ແຮງງານເນື່ອງຈາກວ່າຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ແຮງງານຫລາຍ ແລະຕ້ອງໄດ້ເຮັດໃຫ້ທັນເວລາດ້ວຍເຊິ່ງຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 45 - 50 ວັນງານ/ha. ໄລຍະຫ່າງຂອງການປັກດຳແມ່ນ 20 - 30 cm, ເລິກປະມານ 2-3 cm ແລະໃສ່ປະມານ 3- 5 ກີບກ້າ/ຊຸມ.

4. ການບົວລະບັດຮັກສາ.

ແມ່ນປະກອບມີການຮັກສາລະດັບນ້ຳ, ການໃສ່ຝຸ່ນ, ການເສຍຫຍ້າ ແລະການກຳຈັດສັດຕູພືດ. ສະເລ່ຍແລ້ວຂັ້ນຕອນການບົວລະບັດຮັກສາແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 30-35 ວັນງານ/ha.

5. ການເກັບກ່ຽວ.

ເມື່ອສັງເກດເຫັນວ່າເຂົ້າສຸກເຫລືອງດີແລ້ວຊາວກະສິກອນແມ່ນເລີ່ມລົງມືເກັບກ່ຽວ ເຊິ່ງປົກກະຕິແມ່ນເລີ່ມເກັບກ່ຽວໃນເດືອນພະຈິກ. ພາຍຫລັງກ່ຽວແລ້ວແມ່ນມັກ ແລະຕາກແດດໄວ້ປະມານ 2-3 ວັນ, ຈາກນັ້ນຈຶ່ງນຳມາກອງ ແລ້ວຟາດດ້ວຍຈັກຟາດເຂົ້າ. ຈາກນັ້ນແມ່ນບັນຈຸໃສ່ກະສອບ ແລ້ວນຳຂຶ້ນເລົ້າ. ການເກັບກ່ຽວແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 45-55 ວັນງານ/ha.

6. ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ.

- * ລວມວັນງານນາປີ: 124-185 ວັນງານ
  - ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການດຳນາ
  - ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.
  - ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການປັກດຳ 50 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.
- ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28/50 = 0.56$ ha.

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.29. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການເຮັດນາ, ເມືອງນະຄອນເພັງ.

	ໃຊ້ຄວາຍ	ໃຊ້ລົດໄຖ
ຜະລິດຕະພາບ/ha ໂດຍສະເລ່ຍ	2 T	2 T
GP/ha	2,400,000	2,400,000
IC/ha	632,000	850,000
Fcc/ປີ	86,000	1,080,000
AV/ha	1,682,000	470,000
Area/Act	0.56 ha	0.56 ha
WD	164	140
AV/WD	10,000	3,000

ຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ຄວາຍ, ເມືອງນະຄອນເພັງ.

$$Y \text{ ນາປີ(ຄວາຍ)} = 1,768,000 \times - 86,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ຄວາຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງນ = 1,768,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.56 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ = 100,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.56 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 934,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.06 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

ຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ລົດໄຖ, ເມືອງນະຄອນເພັງ.

$$Y \text{ ນາປີ(ລົດໄຖ)} = 1,550,000 \times - 1,080,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງນ = 1,550,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.56 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ = 1,080,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.56 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 263,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.7 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງນຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

3.7. ລະບົບການລ້ຽງສັດ

3.7.1. ການລ້ຽງສັດໄຫຍ່

* ການຈັດການຝູງສັດ.

ການລ້ຽງສັດໄຫຍ່ໂດຍສະເພາະແມ່ນງົວ ແລະຄວາຍແມ່ນລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ ເຊິ່ງວ່າຈະຂັງສັດໃນລະດູຝົນ ເພື່ອປ້ອງກັນການທຳລາຍພືດຜົນ, ການຂັງຫມາຍເຖິງການມັດສັດລ້ຽງໃນຂອບເຂດທີ່ຈຳກັດ ແລະຕ້ອງໄດ້ຍ້າຍໄປປ່ອນໃຫມ່ເລື້ອຍໆ. ສ່ວນການປ່ອຍແມ່ນມັກປ່ອຍສັດຕັ້ງແຕ່ພາຍຫຼັງເກັບກ່ຽວຜົນຜະລິດນາປີຈົນຮອດລະດູການຜະລິດໃຫມ່ອີກ. ການລ້ຽງສັດໄຫຍ່ແມ່ນມີຂອດຈຳກັດທາງດ້ານທີ່ຫຍ້າອາຫານສັດໃນລະດູຝົນ. ສັດມີການສັກຢາປົກກະຕິ ເຊິ່ງສ່ວນຫລາຍແມ່ນສັກວັກຊີນປ້ອງກັນພະຍາດເຕົ້າໂຮມເລືອດງົວ-ຄວາຍ. ການລ້ຽງສັດໄຫຍ່ຍັງບໍ່ມີການເກັບຮັກສາອາຫານສັດເທື່ອເຊັ່ນ: ການເຮັດເພືອງແຫ້ງ ແລະເພືອງຫມັກ, ນອກນັ້ນການປັບປຸງ ຫລືສ້າງທີ່ຫຍ້າອາຫານສັດເຊັ່ນ: ການປູກຫຍ້າ ແລະພືດຕະກູນຖົ່ວແມ່ນຍັງບໍ່ເປັນທີ່ຮູ້ຈັກຈາກຊາວກະສິກອນເທື່ອ.

ການນຳໃຊ້ແຮງງານໃນລະດູແລ້ງແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 30ນາທີ/ວັນ/ໂຕ, ສະນັ້ນ 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 15 ຊົ່ວໂມງ ຫລື ເທົ່າກັບ $15/8 = 2$ ວັນງານ. ຖອນໄດ້ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍໃນລະດູຝົນ = $28/2 = 14$ ໂຕ

ລວມວັນງານໃນລະດູຝົນ = $7.5 \text{ ວັນງານ} \times 6 = 45$ ວັນງານ ແລະໃນລະດູແລ້ງ = $2 \times 6 = 12$ ວັນງານ. ສະນັ້ນຕ້ອງການແຮງງານທັງຫມົດປະມານ 57ວັນງານ/ປີ.

* ການປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.30. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການລ້ຽງສັດໄຫຍ່, ເມືອງນະຄອນເພັງ.

	ງົວ	ຄວາຍ
GP	1,470,000	1,600,000
IC	50,000	50,000
Fcc/ປີ	0	0
AV	1,420,000	1,550,000
ຈຳນວນສັດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	4 ໂຕ ໃນລະດູຝົນ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງ	4 ໂຕ ໃນລະດູຝົນ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງ
WD	57	57
AV/WD	24,000	27,000

ຕົວແບບການລ້ຽງງົວ.

$$Y_{\text{ງົວ}} = 1,420,000 \times 0$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງງົວ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 1,420,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 14 ໂຕ ໃນລະດູແລ້ງ
4 ໂຕໃນລະດູຝົນ
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 0 ກີບ/ປີ ເນື່ອງຈາກລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງງົວສູງສຸດ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 19,880,000 ກີບ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງງົວສູງສຸດ 4 ໂຕໃນລະດູຝົນແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 5,680,000 ກີບ.

ຕົວແບບການລ້ຽງຄວາຍ.

$$Y \text{ ຄວາຍ} = 1,550,000 x - 0$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງງົວ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 1,550,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 14 ໂຕ ໃນລະດູແລ້ງ
4 ໂຕໃນລະດູຝົນ
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 0 ກີບ/ປີ ເນື່ອງຈາກລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງຄວາຍສູງສຸດ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນ ເກີນໄດ້ປະມານ 21,700,000 ກີບ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງຄວາຍສູງສຸດ 4 ໂຕໃນລະດູຝົນແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນ ເກີນໄດ້ປະມານ 6,200,000 ກີບ.

3.7.2. ການລ້ຽງຫມູ.

* ການຈັດການຝູງສັດ.

ການລ້ຽງຫມູແມ່ນລ້ຽງແບບຂັງ. ອາຫານແມ່ນນຳໃຊ້ອາຫານຈາກ ລະບົບການປູກພືດຂອງ ຄອບຄົວຕົນເອງເປັນຕົ້ນຕໍເຊັ່ນ: ຮຳ, ແກບ, ແລະເຂົ້າປຽນ, ນອກຈາກນັ້ນຍັງນຳໃຊ້ບອນ, ຕົ້ນ ກ້ວຍ, ເສດອາຫານຈາກຄົວເຮືອນ ແລະຫົວອາຫານໃຫ້ແກ່ຫມູນ້ອຍບາງຄັ້ງຄາວ. ການລ້ຽງຫມູ ແມ່ນມີການສັກຢາເປັນປົກກະຕິດີ ໂດຍສະເພາະກັນພະຍາດອະຫິວາຫມູ.

ການລ້ຽງຫມູແມ່ນກິດຈະກຳຂອງຜູ້ທີ່ມີໂຮງສີຫລາຍກ່ວາເນື່ອງຈາກວ່າເຂົາເຈົ້າມີຮຳຫລາຍ, ສ່ວນຊາວກະສິກອນທີ່ບໍ່ມີໂຮງສີແມ່ນລ້ຽງຫລາຍສະເພາະໃນຍາມທີ່ມີຮຳຫລາຍຄືໃນໄລຍະພາຍ ຫລັງການເກັບກ່ຽວນັ້ນເອງ ສະນັ້ນໃນລະດູຝົນທີ່ກຳລັງເຮັດການຜະລິດ ຊາວກະສິກອນສ່ວນ ຫລາຍແມ່ນບໍ່ລ້ຽງຫມູເພາະວ່າຕົນເອງບໍ່ມີຮຳ ແລະລາຄາຂອງຮຳໃນໄລຍະນັ້ນສູງ.

ການຄິດໄລ່ແຮງງານແມ່ນ ສະເລັຍເອົາໂດຍປະເມີນວ່າ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການແຮງງານ ເພື່ອເກືອຫມູປະມານ 1ຊົ່ວໂມງ/ວັນ/ໂຕ. 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 30 ຊົ່ວໂມງ ຫລື ເທົ່າກັບ $30 \text{ ຊົ່ວໂມງ} / 8 = 3.7$ ວັນງານ. ສະນັ້ນຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28 / 3.7 = 7$ ໂຕ. ຕ້ອງການແຮງງານປະມານ $3.7 \times 12 = 44$ ວັນງານ/ປີ

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.31. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການລ້ຽງໝູ, ເມືອງນະຄອນເພັງ.

GP	800,000
IC	439,000
Fcc/ປີ	40,000
AV	321,000
ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	7
WD	44
AV/WD	7,000

ຕົວແບບການລ້ຽງໝູ.

$Y \text{ ໝູ} = 361,000 \times - 40,000$
--

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງໝູເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 361,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 7 ໂຕ
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 40,000 ກີບ/ປີ (ຄອກ ແລະອຸປະກອນ)
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງໝູສູງສຸດ 7 ໂຕ ເຊິ່ງສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 2,247,000 ກີບ.

3.7.3. ການລ້ຽງສັດໄກ່.

* ການຈັດການຝູງສັດ.

ການລ້ຽງສັດປີກແມ່ນລ້ຽງເພື່ອບໍລິໂພກເປັນຕົ້ນຕໍ ໂດຍລ້ຽງແບບປະປ່ອຍຕາມບ້ານເຮືອນ ແລະຈະຂັງໃນຍາມແລງເພື່ອປ້ອງກັນການເສຍຫາຍ. ການໃຫ້ອາຫານແມ່ນໃຫ້ 2 ເທື່ອໂດຍນຳໃຊ້ ຮຳ ແລະເຂົ້າປຸງເປັນຕົ້ນຕໍ. ການໃຫ້ອາຫານແມ່ນໃຫ້ບໍ່ພຽງພໍ ແລະມີຄຸນນະພາບພຽງພໍເທື່ອເຊິ່ງ ເປັນສາເຫດພາໃຫ້ສັດໄຫຍ່ຊ້າ ແລະຂະຫຍາຍໜ້ອຍ.

ການຄິດໄລ່ແຮງງານແມ່ນ ສະເລ່ຍເອົາໂດຍປະເມີນວ່າ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການແຮງງານ ເພື່ອເກືອໄກ່ປະມານ 10 ນາທີ/ວັນ/ໂຕ. 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 5 ຊົ່ວໂມງ ຫລື ເທົ່າກັບ $5 \text{ ຊົ່ວໂມງ} / 8 = 0.62$ ວັນງານ. ສະນັ້ນຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28 / 0.62 = 45$ ໂຕ. ຕ້ອງການແຮງງານປະມານ $0.62 \times 12 = 7$ ວັນງານ.

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.32. ເສດຖະກິດການລ້ຽງໄກ່.

	ໄກ່
GP/ແມ່ພັນ	358,000
IC/ແມ່ພັນ	146,000
Fcc/ປີ	30,000
AV/ແມ່ພັນ	182,000
ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	45
WD	7
AV/WD	26,000

ຕົວແບບການລ້ຽງໄກ່.

$$Y \text{ ໄກ່} = 212,000 \times - 30,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງໄກ່ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼຸດຮຸ້ນ = 212,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 45 ໂຕ
- ຄ່າຫຼຸດຮຸ້ນຂອງອຸປະກອນ = 30,000 ກີບ/ປີ (ຄອກ ແລະອຸປະກອນ)
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງໄກ່ສູງສຸດ 45 ໂຕ ເຊິ່ງສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 8,190,000 ກີບ.

3.8. ລະບົບການຜະລິດ

ລະບົບການຜະລິດແມ່ນການປະສົມປະສານກັນລະຫວ່າງການນຳໃຊ້ດິນ, ທຶນ ແລະແຮງງານຂອງຊາວກະສິກອນຕາມສະພາບເງື່ອນໄຂທາງດ້ານນິເວດກະສິກຳ ແລະເສດຖະກິດສັງຄົມທີ່ເຂົາເຈົ້າມີ ເຊິ່ງສ້າງໃຫ້ມີລະບົບການປູກພືດ ແລະລ້ຽງສັດປະສົມປະສານນັ້ນຢ່າງກົມກຽວ. ການປະສົມປະສານກັນລະຫວ່າງລະບົບການປູກພືດ ແລະລະບົບການລ້ຽງສັດໃນຂົງເຂດທີ່ໄດ້ສຶກສາໃນ ເມືອງນ້ຳບາກມີດັ່ງນີ້:

- ນາປີລຸ່ມ 2- 4.5 ha + ສັດໄຫຍ່ 3-5 ແມ່+ ຫມູ 3-4ໂຕ+ສັດປີກ 20-30 ໂຕ
- ນາປີເທິງ 1-2.5 ha+ ສັດໄຫຍ່ 1-3 ແມ່+ ຫມູ 2ໂຕ+ສັດປີກ 10-20 ໂຕ
- ນາປີເທິງ 0.6-1.5ha+ ສັດປີກ 5-10 ໂຕ

ຕາຕະລາງ.33. ປະເພດລະບົບການຜະລິດ, ເມືອງນະຄອນເພັງ, ແຂວງສາລາວັນ.

ປະເພດ	ການນຳໃຊ້ ແຮງງານ	ທຶນແລະ ອຸປະກອນ	ລະບົບ ການປູກພືດ	ລະບົບ ການລ້ຽງສັດ	ສັດສ່ວນ
1	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ແຮງງານຈ້າງ	ມີທຶນ ແລະອຸປະກອນ ຫລາຍ	-ນາປີ0.7-1.5 ha/ແຮງງານ ຕົ້ນຕໍ	ສັດໄຫຍ່ 3-5 ແມ່, ຫມູ 3-4 ແລະສັດປີກ20-30	14 %
2	- ແຮງງານຄອບຄົວ	ມີທຶນ ແລະອຸປະກອນ ປານກາງ	- ນາປີ 0.5 - 1.2 ha/ແຮງງານ ຕົ້ນຕໍ	ສັດໄຫຍ່ 1 - 3 ແມ່, ຫມູ ປະມານ 2 ແມ່ ແລະ ສັດ ປີກ > 10 ແມ່	50 %
3	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ຮັບຈ້າງ	ມີທຶນ ແລະອຸປະກອນ ໜ້ອຍ	- ນາປີໜ້ອຍ - ເຊົ່ານາ - ເຊົ່າຄວາຍ	ສັດປີກ 3 - 5	36%

ປະເພດທີ 1 :

ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ການຜະລິດປະມານ 0.7 - 1.5 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ແລະ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກຳໄດ້ປະມານ 6,000,000 - 9,500,000 ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ການຜະລິດແມ່ນເຮັດນາເຊິ່ງເປັນນາທາມເປັນຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງມີການນຳໃຊ້ລົດໄຖນາທີ່ໄດ້ຈາກການຂາຍສັດໄຫຍ່ດ້ວຍ ແລະເຮັດສວນຜັກລະດູ ແລ້ງໃນ ເນື້ອທີ່ປະມານ 0.1 ha. ການລ້ຽງສັດໃນຄອບຄົວແມ່ນມີ ສັດໄຫຍ່3-5 ແມ່, ລ້ຽງຫມູ3-4 ໂຕ ແລະ ສັດປີກຫລາຍກ່ວາ 10 ແມ່.

ຊາວກະສິກອນມີເນື້ອທີ່ຫລາຍແຕ່ບໍ່ສາມາດຜະລິດໄດ້ຫມົດເນື່ອງຈາກມີແຮງງານຈຳກັດ ແລະຍ້ອນວ່າມີບັນຫາການສະໜອງນ້ຳໃຫ້ພຽງພໍ. ນອກນັ້ນຍັງມີບັນຫາຄຸນນະພາບດິນຕ່ຳ. ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ມີທຶນຫລາຍສະນັ້ນຈຶ່ງປະກອບອາຊີບອື່ນເຊັ່ນ: ຄ້າຂາຍ ແລະ ໂຮງສີເຊິ່ງໄດ້ມາຈາກການຂາຍສັດໄຫຍ່ ແລະ ຄ້າຂາຍ. ໃນລະດູແລ້ງແມ່ນສ້ອມແປງເຮືອນຊານ ແລະ ກະກຽມເພື່ອລະດູໃໝ່.

ປະເພດທີ 2 :

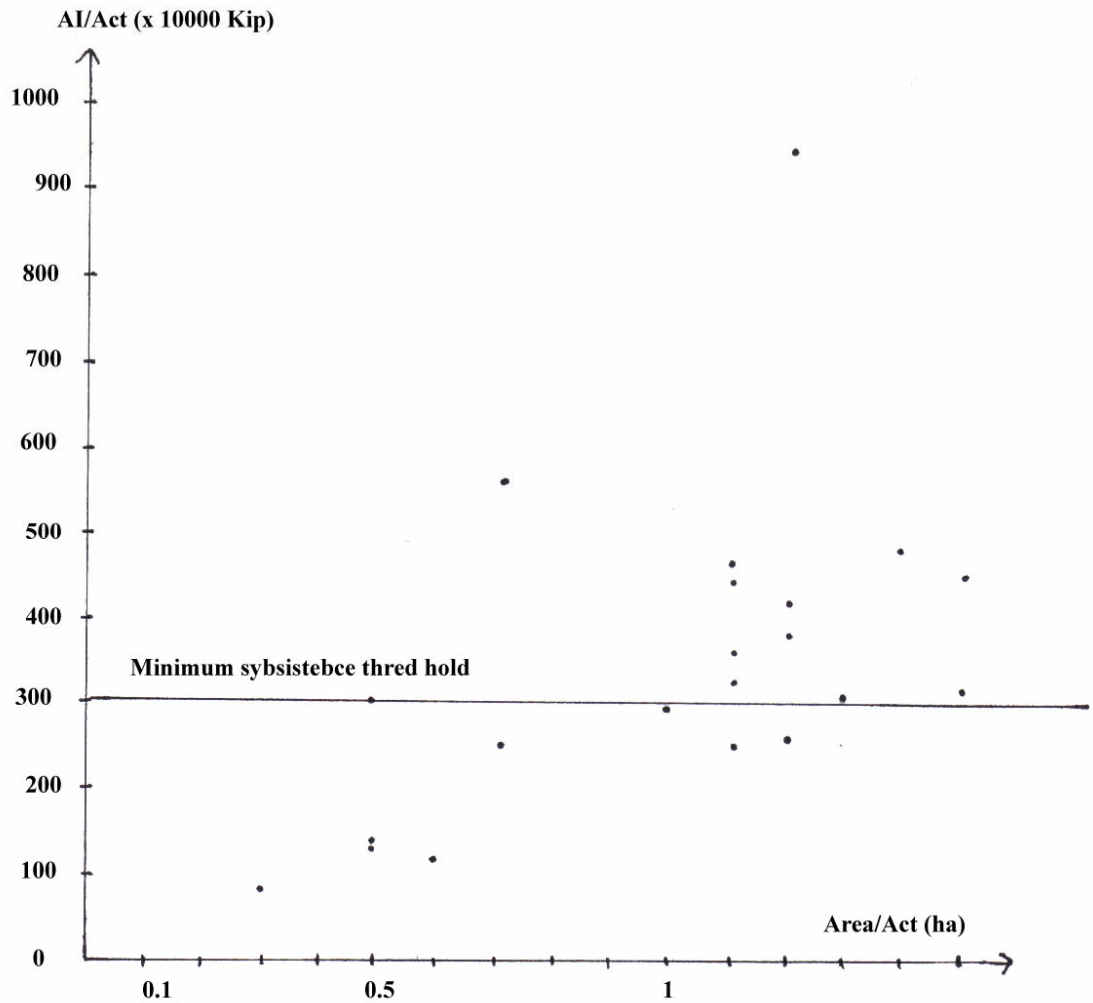
ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ການຜະລິດປະມານ 0.5 - 1.5 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ແລະ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກໍາໄດ້ປະມານ 3,100,000 - 4,600,000 ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ການຜະລິດແມ່ນເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງເປັນນາໂຄກຂອງຕົນເອງໃນເນື້ອທີ່ 0.5-1.5 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ, ມີການນໍາໃຊ້ຄວາຍໄຖນາ. ການລ້ຽງສັດໃນຄອບຄົວແມ່ນມີ ສັດໃຫຍ່ 2 - 3 ແມ່, ລ້ຽງໝູ 1 - 3 ໂຕ ແລະ ສັດປີກ ຫລາຍກ່ວາ 5 -10 ແມ່.

ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ບໍ່ມີມູນຄ່າສ່ວນເກີນຫລາຍ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງບໍ່ສາມາດສະໜອງຜຸ່ນພຽງພໍໃນການຜະລິດ ແລະມີບັນຫາຂາດແຮງງານ. ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ເວລາຫ່ວາງໃນລະດູແລ້ງເພື່ອຫາລາຍຮັບເພີ່ມ ດ້ວຍການຮັບຈ້າງໃນຕົວເມືອງ ແລະໄປເຮັດວຽກຢູ່ໄທ.

ປະເພດທີ 3 :

ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ການຜະລິດປະມານ 0.3 - 0.8 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ແລະ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກໍາໄດ້ປະມານ 900,000 - 2,700,000 ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ການຜະລິດແມ່ນເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍໃນເນື້ອທີ່ 0.3-0.8ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ແລະ ລ້ຽງສັດປີກປະມານ 2 -5 ແມ່, ເຂົາເຈົ້າບໍ່ມີສັດໃຫຍ່ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງຕ້ອງໄດ້ເຊົ່າ ຄວາຍເພື່ອເຮັດນາ.

ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ມີບັນຫາຄຸນນະພາບດິນຕໍ່າ ຍ້ອນເປັນນາໂຄກ, ແລະບໍ່ມີທຶນຮອນ. ການນໍາໃຊ້ແຮງງານ ເຂົ້າໃນການຜະລິດແມ່ນບໍ່ພຽງພໍ, ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງບໍ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບພຽງພໍໄດ້. ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ເວລາ ສ່ວນຫລາຍໃນການປະກອບອາຊີບອື່ນເປັນຕົ້ນແມ່ນການຮັບຈ້າງທົ່ວໄປໃນທ້ອງຖິ່ນ, ຕົວເມືອງ ແລະ ປະເທດໄທ ແລະ ຈະຮັບຈ້າງຫລາຍກ່ວາເກົ່າໃນລະດູແລ້ງ. ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ບາງຄອບຄົວຂາດແຮງງານຫລາຍເນື່ອງຈາກແຮງງານຕົ້ນຕໍໄປປະກອບອາຊີບອື່ນ.

ຮູບ.9. ຕົວແບບລະບົບການຜະລິດ, ເມືອງນະຄອນເພັງ.

3.9. ການວິເຄາະບັນຫາ

3.9.1. ບັນຫາການປູກພືດ

- ຂາດນ້ຳ
- ດິນນາສ່ວນຫລາຍເປັນດິນບໍ່ດີ (ຂາດທາດອາຫານ ແລະເປັນຕົມແກມດິນຊາຍ)
- ຂາດການນຳໃຊ້ຜຸ່ນທຳມະຊາດ
- ບໍ່ຄັດເລືອກແນວພັນທີ່ເໝາະສົມ.

3.9.2. ບັນຫາການລ້ຽງສັດ

- ຂາດການເກັບຮັກສາພືດອາຫານສັດ, ທົ່ງຫຍ້າທຳມະຊາດບໍ່ພຽງພໍ.
- ຂາດການເກັບຮັກສາອາຫານສັດໄວ້ໃຫ້ສັດກິນໃນຍາມຂາດເຂີນ
- ສັດກິນອາຫານທີ່ບໍ່ມີຄຸນນະພາບພຽງພໍ ແລະໃຫ້ບໍ່ເຕັມອັດຕາ
- ການປ້ອງກັນພະຍາດສັດ/ປີນປົວສັດ
- ບໍ່ຄັດເລືອກພັນສັດ ແລະປະສົມພັນສັດຖືກຕ້ອງ ເຊິ່ງເປັນບັນຫາທີ່ບໍ່ທັນຮີບດ່ວນປານໃດ ແຕ່ຄວນໄດ້ຮັບການປັບປຸງ.

3.9.3. ບັນຫາການຕະຫລາດ

- ຂາດການຮັບປະກັນທາງດ້ານປະລິມານຜົນຜະລິດ
- ເສັ້ນທາງເຂົ້າສູ່ຕະຫລາດຍັງບໍ່ທົ່ວເຖິງ.
- ລາຄາຜົນຜະລິດບໍ່ປົກກະຕິໂດຍສະເພາະເວລາຜົນຜະລິດຫລາຍ ລາຄາຈະຕົກຕ່ຳ ໂດຍສະເພາະຜົນຜະລິດພືດຜັກລະດູແລ້ງ.
- ການຊື້ຂາຍສ່ວນຫລາຍແມ່ນຜ່ານພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ແລະສົ່ງອອກຕະຫລາດໃນຕົວເມືອງ ແລະປະເທດໄທ.

3.9.4. ບັນຫາທາງດ້ານແຮງງານ.

ເນື່ອງຈາກຊາວກະສິກອນບໍ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບຈາກການກະສິກຳໄດ້ພຽງພໍ ດັ່ງນັ້ນແຮງງານ ຕົ້ນຕໍຈຳນວນຫລວງຫລາຍຈຶ່ງໄດ້ເຊົາເຮັດການຜະລິດກະສິກຳ ແລະອອກໄປຊອກເຮັດວຽກໃນຕົວເມືອງໄທ ແລະປະເທດໄທ ເຊິ່ງເປັນສາເຫດໃຫ້ປະຈຸບັນຫລາຍຄອບຄົວແມ່ນຂາດແຮງງານ ໃນການຜະລິດກະສິກຳ.

3.10. ຂໍສະເໜີ

3.10.1. ການປູກພືດ

- ປັບປຸງໂຄງສ້າງຂອງດິນໂດຍການນຳໃຊ້ຝຸ່ນທຳມະຊາດ : ຝຸ່ນບົມ, ຝຸ່ນຄອກ, ຝຸ່ນຊີວະພາບ, ຝຸ່ນຂຽວ ແລະການປູກພືດຕະກູນຖົ່ວ.
- ປູກພືດທີ່ຕ້ອງການນ້ຳໜ້ອຍ ໃນເຂດທີ່ສາມາດປູກໄດ້ໃນລະດູແລ້ງເພື່ອເພີ່ມລາຍຮັບ ເຊັ່ນ: ຖົ່ວ, ຫມາກຫຸ່ງສາ ແລະອື່ນໆ. ແຕ່ຄວນມີການຮັບປະກັນທາງດ້ານການຕະຫລາດ.
- ສ້າງຫນອງເກັບນ້ຳເພື່ອໃຊ້ໃນການປູກພືດ, ແລະຕິດຕັ້ງລະບົບນ້ຳແບບຢຶດ(ແຕ່ຄວນສຶກສາເຖິງມູນຄ່າການຕິດຕັ້ງລະບົບເສຍກ່ອນ)
- ສຳລັບຄອບຄົວທີ່ມີທຶນຮອນສູງ ຄວນສຶກສາຄວາມເປັນໄປໄດ້ໃນການປູກພືດເສດຖະກິດທີ່ມີມູນຄ່າສູງກ່ວາເຂົ້າເຊັ່ນ: ຖົ່ວ, ຫມາກໂມ, ສາລີ, ພືດຫົວ ແລະອື່ນໆ ແຕ່ຕ້ອງມີການສຶກສາທາງດ້ານການຕະຫລາດດ້ວຍ.

3.10.2. ການລ້ຽງສັດ

- ເກັບສະສົມເສດພຶດໄວ້ເປັນອາຫານສັດເຊັ່ນ: ການເຮັດເພືອງຫມັກ ແລະເພືອງແຫ້ງ
- ລ້ຽງສັດໄຫຍ່ໃຫ້ຫລາຍຂຶ້ນໂດຍມີການຈັດການການນຳໃຊ້ເນື້ອທີ່ໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດທີ່ສຸດ ເຊັ່ນ: ປັບປຸງທຶງຫຍ້າທຳມະຊາດທີ່ມີຢູ່ແລ້ວ ແລະຂະຫຍາຍທຶງຫຍ້າລ້ຽງສັດດ້ວຍການນຳເອົາແນວພັນພຶດອາຫານສັດເຊັ່ນ ຫຍ້າ ແລະຖົ່ວມາປູກໃສ່.
- ການລ້ຽງສັດປົກແມ່ນຄວນຂະຫຍາຍ ເນື່ອງຈາກວ່າໃຊ້ແຮງງານໜ້ອຍ.
- ຄວນມີການປັບປຸງແນວພັນສັດ ໂດຍມີການປະສົມພັນທີ່ດີເພື່ອໃຫ້ສັດຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ ແລະມີມູນຄ່າສູງ ດ້ວຍການຄັດເລືອກເອົາແນວພັນທີ່ດີ ມາເປັນພໍ່ພັນ ຫລືດ້ວຍການປະສົມພັນຂ້າມ
- ລົງເສີມໃຫ້ມີການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດຢ່າງເປັນປົກກະຕິເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ສັດຕາຍ.

3.10.3. ການປັບປຸງໂຄງລ່າງ

- ສຸມໃສ່ສ້າງຊົນລະປະທານ
- ປັບປຸງເສັ້ນທາງຫລັກໃຫ້ສາມາດເຂົ້າສູ່ຕະຫລາດໄດ້ຢ່າງສະດວກສະບາຍ
- ຮັບປະກັນການຕະຫລາດ : ຄວນມີການຮັບປະກັນທັງທາງດ້ານປະລິມານ ແລະ ລາຄາຂອງຜົນຜະລິດທີ່ຕະຫລາດສາ ມາດຮັບຊື້ໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ, ນອກນັ້ນຄວນສະໜອງຂໍ້ມູນທາງ ດ້ານລາຄາ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫລາດໃຫ້ແກ່ຜົນຜະລິດ ໂດຍມີການຈັດຕັ້ງຜູ້ຮັບຜິດຊອບພາຍໃນບ້ານ.

3.10.4. ການຄົ້ນຄວ້າທົດລອງ

- ທົດລອງການປູກພືດເສດຖະກິດໃນພື້ນທີ່ຕົວຈິງ
- ທົດລອງການນຳໃຊ້ລະບົບນ້ຳແບບຍຶດ ເພາະວ່າປະຢັດນ້ຳດີ.
- ທົດລອງການປູກພືດປອດສານເສີມ ໂດຍສະເພາະພືດຜັກລະດູຫນາວ ໃນເຂດທີ່ມີຄວາມເປັນໄປໄດ້.
- ທົດລອງປູກພືດສວນຄົວໃນລະດູຝົນ

3.10.5. ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດການຜະລິດກະສິກຳ

ການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນສາມາດຕັດສິນໃຈໃນການປັບປຸງ ແລະປ່ຽນແປງລະບົບການຜະລິດຂອງຕົນເອງ ແລະກ້າທີ່ຈະລົງທຶນກ່ວາເກົ່າ.

4. ເມືອງໂພນທອງ, ແຂວງຈຳປາສັກ

4.1. ສະພາບພູມມີປະເທດ

ເມືອງໂພນທອງແມ່ນເມືອງໜຶ່ງຂອງແຂວງຈຳປາສັກເຊິ່ງມີທີ່ຕັ້ງດັ່ງນີ້:

- ທິດເໜືອ ແລະ ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບຊາຍແດນໄທ ຍາວ 72km.
- ທິດຕາເວັນອອກຕິດກັບເມືອງຊະນະສົມບູນ ແລະ ເມືອງປາກເຊແຂວງຈຳປາສັກໂດຍມີແມ່ນ້ຳຂອງເປັນຊາຍແດນຍາວ50km.
- ທິດໃຕ້ຕິດກັບເມືອງຈຳປາສັກມີສາຍພູມະໂລງ ແລະ ພູເກົ່າເປັນຊາຍແດນມີຄວາມຍາວປະມານ 36 km.

4.2. ສັງລວມສະພາບເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ

ເມືອງໂພນທອງແມ່ນເມືອງໜຶ່ງທີ່ມີຊາຍແດນຕິດກັບເມືອງປາກເຊທີ່ເປັນຕົວເມືອງໄຫຍ່ໃນແຂວງຈຳປາສັກ ແລະມີຊາຍແດນຕິດກັບປະເທດໄທ ເຊິ່ງເປັນຜົນດີໃນການມີຕະຫລາດຮອງຮັບສິນຄ້າຫລາຍ ນອກນັ້ນມີເສັ້ນທາງໄຫຍ່ຕັດຜ່ານອອກສູ່ຊາຍແດນປະເທດໄທດ້ວຍ. ຍົກເວັ້ນໃນເຂດ ແຄມແມ່ນ້ຳຂອງເຊິ່ງບໍ່ມີເສັ້ນທາງ ທີ່ຕັດຜ່ານເຊິ່ງບໍ່ສາມາດນຳໃຊ້ເສັ້ນທາງໄດ້ໃນລະດູຝົນເຊັ່ນ: ບ້ານສະຫມັນ, ກິກລະແຊງ, ມ່ວງ, ສັກເມືອງເໜືອ, ສັກເມືອງໄຕ້ ແລະອື່ນໆ ເຊິ່ງຕ້ອງເດີນທາງທາງນ້ຳໃນຍາມຝົນເຊິ່ງເປັນອຸປະສັກໃນການຂົນສົ່ງສິນຄ້າສູ່ຕະຫລາດ. ທົ່ວເມືອງແມ່ນມີພື້ນລະເມືອງທັງໝົດປະມານ 82.250ຄົນ, ເປັນຍິງຈຳນວນ 41.300 ຄົນ. ທົ່ວເມືອງແມ່ນມີເນື້ອທີ່ 90.340ha, ເຊິ່ງແມ່ນດິນກະສິກຳປະມານ 56.759ha, ເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ 29.559 ha ແລະ ເນື້ອທີ່ອື່ນໆອີກປະມານ4.022ha.

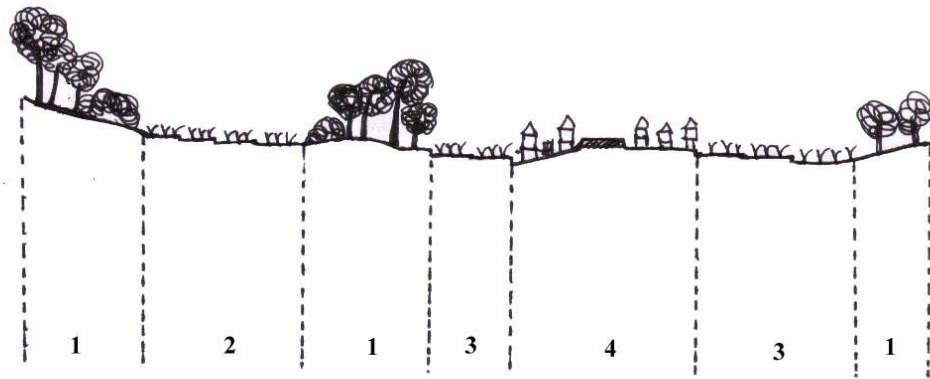
4.3. ສະພາບການກະສິກຳ

ຊາວກະສິກອນເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງລວມເນື້ອທີ່ນາທົ່ວເມືອງແມ່ນປະມານ24.638ha, ສະມັດຕະພາບປະມານ3.4Tໃນນັ້ນເນື້ອທີ່ນາແຊງແມ່ນມີປະມານ66ha, ສະມັດຕະພາບປະມານ 3.3 T, ຊາວກະສິກອນຍັງປູກພືດອື່ນໆເປັນສຳຮອງເຊັ່ນ: ຖົ່ວຝັກຍາວ, ສາລີ, ຫມາກແຕງ, ພືດຫົວແລະ ພືດກິນໃບ ລວມເນື້ອທີ່ປະມານ 550ha.

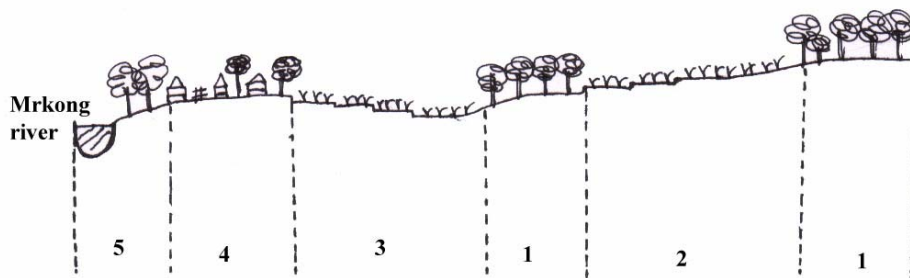
ຊາວກະສິກອນລ້ຽງສັດເປັນສຳຮອງເຊິ່ງມີຈຳນວນສັດດັ່ງນີ້: ງົວຈຳນວນ 20,700 ໂຕ, ຄວາຍຈຳນວນ 22,400 ໂຕ, ຫມູຈຳນວນ 11,000 ໂຕ, ມ້າ 30 ໂຕ, ແບ້ 380 ໂຕ ແລະ ສັດປີກປະມານ 980,000 ໂຕ

ແນວທາງຂອງການກະສິກຳແມ່ນສຸມໃສ່ເພີ່ມເນື້ອທີ່ນາໃຫ້ໄດ້ 600haໃນປີ 2010 ແລະຍົກສະມັດຕະພາບໃຫ້ສູງຂຶ້ນກ່ວາເກົ່າ. ນອກນັ້ນຍັງສຸມໃສ່ປູກລະດົມໃຫ້ຊາວກະສິກອນລ້ຽງສັດໃຫ້ຫລາຍກ່ວາເກົ່າເປັນຕົ້ນແມ່ນສັດປີກ ແລະ ຫມູ.

4.4. ລະບົບນິເວດກະສິກຳ, ເມືອງໂພນທອງ, ແຂວງຈຳປາສັກ

ຮູບ. 10. ຮູບຫນ້າຕັດນິເວດວິທະຍາ 1, ເມືອງໂພນທອງ, ແຂວງຈຳປາສັກ.
(ບໍ່ຕິດກັບແມ່ນນ້ຳຂອງ ແຕ່ຢູ່ 2 ຟາກທາງໄຫຍ່)

ຮູບ.11. ຮູບຫນ້າຕັດນິເວດວິທະຍາ 2, ເມືອງໂພນທອງ, ແຂວງຈຳປາສັກ.
(ຕິດກັບແມ່ນນ້ຳຂອງ ແຕ່ບໍ່ມີເສັ້ນທາງໄຫຍ່ຜ່ານ)

ຫມາຍເຫດ: ການກຳນົດເຂດນິເວດກະສິກຳແມ່ນດຳເນີນບົນພື້ນຖານຄວາມຫລາກຫລາຍທາງດ້ານນິເວດກະສິກຳ ແລະເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງຂົງເຂດທີ່ໄດ້ເຮັດການສຶກສາຄື: ບ້ານກົກລຳແຊງ, ບ້ານສະຫມັນ, ບ້ານຫລັກ 8 ແລະບ້ານຫລັກ 12.

ເຂດທີ 1 : ເຂດປ່າ

ປ່າສ່ວນຫລາຍແມ່ນປ່າປະສົມທີ່ຖືກຫວງຫ້າມ ແລະຄຸ້ມຄອງນຳໃຊ້ໂດຍບ້ານ. ເນື້ອທີ່ເລົ່ານີ້ຍັງຖືກນຳໃຊ້ເປັນປ່າຊ້າ ແລະວັດດ້ວຍ. ພຶດທີ່ເກີດໄດ້ແກ່ໄມ້ຍືນຕົ້ນເຊັ່ນ: ໄມ້ຊາດ, ໄມ້ເພົາ.. ນອກນັ້ນຍັງມີໄມ້ໄຜ່ເຊິ່ງເປັນປະໂຫຍດຫລາຍຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດຂອງຊາວກະສິກອນ. ດິນມີລັກສະນະເປັນດິນສັນດອນເກົ່າທີ່ມີສ່ວນປະກອບຂອງຊາຍຫລາຍ. ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ເຂດນີ້ ເພື່ອລ້ຽງສັດໂດຍສະເພາະໃນລະດູຝົນ.

ເຂດທີ 2: ນາໂຄກ

ແມ່ນນາທີ່ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ທີ່ສູງກ່ວາ, ສ່ວນຫລາຍດິນແມ່ນດິນຊາຍແກນດິນທີ່ມີຫີນປົນເລັກນ້ອຍ. ຊັ້ນດິນແມ່ນຕື້ນກ່ວານາທາມ ແລະມີລັກສະນະຂາດນ້ຳ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນຕ່ຳເຊິ່ງຈຳຕ້ອງນຳໃຊ້ຝຸ່ນຫລາຍກ່ວາເກົ່າເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຜົນຜະລິດທີ່ດີ. ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ເຂດນີ້ເພື່ອລ້ຽງສັດໃຫຍ່ເຊັ່ນ: ງົວ ແລະຄວາຍຕົ້ນຕໍໃນລະດູແລ້ງ ສະນັ້ນຄວາມອຸດົມສົມບູນສ່ວນໜຶ່ງ ແມ່ນໄດ້ມາຈາກການລ້ຽງສັດ, ສ່ວນໃນລະດູຝົນແມ່ນຈະຕ້ອງໄດ້ມັດ ແລ້ວ ປ່ອຍໃຫ້ສັດກິນຫຍ້າ ໃນບໍລິເວນແຄມນາ ເຊິ່ງເປັນການສົ່ງຕໍ່ຝຸ່ນໃນລະດູຝົນ.ນາໂຄກສ່ວນຫລາຍແມ່ນບໍ່ສາມາດເຮັດນາແຊງໄດ້ ເນື່ອງຈາກວ່າຢູ່ໄກແຫລ່ງນ້ຳ ແລະມີລັກສະນະສູງກ່ວາລະດັບນ້ຳ

ເຂດທີ 3 : ເຂດນາລຸ່ມ

ແມ່ນເຂດຮາບພຽງທີ່ຢູ່ບ່ອນຕ່ຳກ່ວາ, ມີລັກສະນະເປັນດິນຕົມປົນຊາຍ ແລະດິນຕົມທີ່ມີຊັ້ນດິນເລິກ ແລະມີ ຄວາມອຸດົມສົມບູນປານກາງ. ຊາວກະສິກອນນຳໃຊ້ເຂດນີ້ເພື່ອປູກເຂົ້າ ໃນລະດູຝົນເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະມີເນື້ອທີ່ຈຳນວນເນື່ອງທີ່ຢູ່ໃກ້ກັບນ້ຳຂອງແມ່ນສາມາດເຮັດນາ ແລະປູກພືດອື່ນໆໃນລະດູແລ້ງໄດ້. ການປັບປຸງດິນແມ່ນໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະປ່ອຍສັດລ້ຽງໃນລະດູແລ້ງ. ການປະໃຫ້ຕໍ່ເພື່ອງເປື່ອຍ ແລະການຈູດເພື່ອງກໍ່ແມ່ນວິທີການໜຶ່ງໃນການປັບປຸງດິນເຊັ່ນດຽວກັນ.

ເຂດທີ 4 : ເຂດທີ່ຢູ່ອາໃສ

ຊາວກະສິກອນນິຍົມຕັ້ງທີ່ຢູ່ອາໃສໃນບໍລິເວນທີ່ສະດວກໃນການຄົມມະນາຄົມ ແລະ ໃກ້ກັບແຫລ່ງນ້ຳ. ສະນັ້ນເຫັນໄດ້ວ່າທີ່ຢູ່ອາໃສແມ່ນຢູ່ແຄມທາງ ແລະ ແຄມນ້ຳນັ້ນເອງ. ຊາວກະສິກອນຍັງນຳໃຊ້ເຂດນີ້ເປັນບ່ອນເກັບຮັກສາຜົນຜະລິດ, ປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກ, ພຶດສວນຄົວ ແລະລ້ຽງສັດ ເປັນຕົ້ນແມ່ນສັດປີກ ແລະ ຫມູ.

4.5. ສັງລວມປະຫວັດການກະສິກຳ

- 50ປີກ່ອນແມ່ນມີຄົນຫນ້ອຍ, ປະມານ10-20ຄອບຄົວຕໍ່ຫມູ່ບ້ານ, ເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍ, ເຮັດສວນຫນ້ອຍ ແລະລ້ຽງສັດໃຫຍ່ຫລາຍເນື່ອງຈາກເນື້ອທີ່ປ່າເລົ່າຫລາຍ ແລະ ອຸດົມສົມບູນ.
- ນັບແຕ່ປີ1975ແມ່ນມີການຈັບຈອງດິນຄືນເປັນລະບົບໂດຍມີໃບຕາດິນຕາມມູນມັງເກົ່າ ຜູ້ໃດຍ້າຍມາໃຫມ່ແມ່ນຕ້ອງໄດ້ຊື້ດິນຄືນອື່ນ. ໄລຍະນີ້ປະຊາກອນເພີ່ມຂຶ້ນ ເນື່ອງຈາກການຍົກຍ້າຍກັບຄືນບ້ານເກີດເມືອງນອນຂອງປະຊາຊົນທີ່ແຕກເສິກ.
- ເມື່ອກ່ອນມີສັດລ້ຽງຫລາຍ (ສັດໃຫຍ່) ນັບແຕ່ປີ1990ເປັນຕົ້ນມາແມ່ນສັດລ້ຽງຈຸດລົງຫລາຍ, ເນື່ອງຈາກເນື້ອທີ່ຈຳກັດຍ້ອນການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ການປູກຝັງ.
- ປ່າໄມ້ຖືກທຳລາຍຫລາຍຊຸມປີ1970ແຕ່ໄດ້ຖືກປົກປ້ອງຄືນນັບແຕ່ປີ1980 ຍ້ອນການສ້າງບ້ານເຮືອນ ແລະຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ປູກຝັງ.
- ມອບດິນມອບປ່າຈາກທາງເມືອງໃຫ້ບ້ານຄຸ້ມຄອງແມ່ນນັບແຕ່ປີ 2000ເປັນຕົ້ນມາ.
- ນັບແຕ່ປີ1995ແມ່ນມີການນຳໃຊ້ລົດໄຖເຂົ້າໃນການເຮັດນາ ໂດຍການສະສົມທຶນຮອນຈາກການຂາຍສັດໃຫຍ່ເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະ ນຳໃຊ້ຫລາຍໃນໄລຍະປີ 2002ເປັນຕົ້ນມາ.

4.6. ລະບົບການປູກພືດ

4.6.1. ການເຮັດນາ

ການເຮັດນາແມ່ນກິດຈະກຳຕົ້ນຕໍໃນການຜະລິດກະສິກຳໃນເມືອງໂພນທອງ. ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລວງຫລາຍສາມາດເຮັດນາພຽງລະດູດຽວ ແລະມີຈຳນວນຫນຶ່ງສາມາດ ເຮັດນາແຊງໄດ້(270 ຄອບຄົວ). ການເຮັດນາແມ່ນມີການປ່ຽນແປງໃຫມ່ຈາກແຕ່ກ່ອນ ເປັນຕົ້ນການນຳໃຊ້ແນວພັນປັບປຸງ, ການນຳໃຊ້ກິນຈັກຂະຫນາດນ້ອຍເຂົ້າຊ່ວຍເຊັ່ນ: ລັດໄຖນາ້ນ້ອຍ, ຈັກປັ້ນເຂົ້າ, ຈັກດູດນ້ຳ ແລະອື່ນໆ ນອກນັ້ນຍັງໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດເຂົ້າໃນການຜະລິດຫລາຍ (200 - 800 kg/ha/ລະດູການ) ເປັນຕົ້ນແມ່ນໃຊ້ຫລາຍໃນການເຮັດນາແຊງ. ຜະລິດຕະພາບນາປີແມ່ນ ປະມານ 2.4 T ແລະນາແຊງປະມານ 4 T (ສະເລັຍຈາກຕົວຢ່າງທີ່ໄດ້ສຳພາດ).

* ຂັ້ນຕອນທາງດ້ານເຕັກນິກ.

ຕາຕະລາງ.34. ປະຕິທິນການເຮັດນາ, ເມືອງໂພນທອງ, ແຂວງຈຳປາສັກ.

ກິດຈະກຳ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ກຽມກ້າ	5-10					3-10 _____						
ໄຖຮູດ						6-14 _____						
ໄຖຄືນ		14-25					8-15 _____					
ປັກດຳ		45-50					40-45 _____					
ປົວລະບັດ			30-35	.....					25-30 _____			
ເກັບກຽວ					50-55						45-50 _____	

ຫມາຍເຫດ: ນາປີ = ...

ນາແຊງ = _____

ລວມວັນງານການເຮັດນາປີປະມານ 127-164 ໃນເນື້ອທີ່ 1 ha.

ລວມວັນງານການເຮັດແຊງປະມານ 144-175 ໃນເນື້ອທີ່ 1 ha.

1. ການຕົກກ້າ.

ການຕົກກ້າແມ່ນເລີ່ມຈາກການເຮັດຕາກ້າ ໂດຍການໄຖດິນໃຫ້ລະອຽດ ແລ້ວເອົານ້ຳເຂົ້າ. ຈາກນັ້ນເອົາແນວພັນທີ່ກຽມໄວ້ (ແສ່ນຈີ້ 2 ມື້ ແລະຫມັກ 3 ມື້). ແນວພັນທີ່ໃຊ້ແມ່ນແນວພັນ ປັບປຸງ ທີ່ມີອາຍຸປະມານ 120 ວັນ. ການຕົກກ້າແມ່ນນຳໃຊ້ແຮງງານປະມານ 4-10 ວັນງານ. ປົກກະຕິແມ່ນເລີ່ມຕົກກ້າໃນເດືອນພຶດສະພາ ສຳລັບນາປີ ແລະເດືອນມັງກອນສຳລັບນາແຊງ.

2. ການກຽມດິນ.

ການກຽມດິນແມ່ນປະຕິບັດໃນໄລຍະຕົ້ນລະດູຝົນ ໂດຍເລີ່ມຈາກການໄຖຮູດຄັ້ງທຳອິດ ເຊິ່ງ ແມ່ນການປັ່ນດິນຮອບທີ 1, ພາຍຫລັງປັ່ນດິນແລ້ວແມ່ນປະໄວ້ປະມານ 20-30 ວັນເພື່ອໃຫ້ເສດ ພືດເປື້ອຍດີ ແລ້ວ ແລະເມື່ອສັງເກດເຫັນວ່າມີນ້ຳພຽງພໍໃນການປັກດຳຈຶ່ງລົງມື ໄຖດິນອີກຄັ້ງໂດຍ ປົກກະຕິຈະໄຖຄືນ 1 ຮອບ ແລະຄາດລະອຽດ 2 ຮອບ. ການກຽມດິນ(ໄຖຮູດ ແລະໄຖຄືນ) ແມ່ນໃຊ້ ແຮງງານປະມານ 14-30 ວັນງານ/ha ສຳລັບນາປີ ແລະປະມານ 14-25ວັນງານ/ha ສຳລັບການເຮັດນາແຊງ.

3. ການປັກດຳ.

ການປັກດຳ ແມ່ນຂອດຈຳກັດທີ່ສຸດທາງດ້ານການນຳໃຊ້ແຮງງານເນື່ອງຈາກວ່າຕ້ອງໄດ້ໃຊ້ແຮງງານຫລາຍ ແລະຕ້ອງໄດ້ເຮັດໃຫ້ທັນເວລາດ້ວຍເຊິ່ງຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 45 - 50 ວັນງານ/ha. ໄລຍະຫ່າງຂອງການປັກດຳແມ່ນ 20 - 30 cm, ເລິກປະມານ 2-3 cm ແລະໃສ່ປະມານ 3- 5 ກີບກ້າ/ຊມ. ການປັກດຳນາແຊງແມ່ນດຳຖີ່ກ່ວາເນື່ອງຈາກວ່າກ້າຕົ້ນນ້ອຍ. ສະເລັຍແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 40-45 ວັນງານ ສຳລັບນາປີ ແລະ 45-55 ວັນງານສຳລັບນາແຊງ ເພື່ອປັກດຳໃນເນື້ອທີ່ 1 ເຮັກຕາ.

4. ການບົວລະບັດຮັກສາ.

ແມ່ນປະກອບມີການຮັກສາລະດັບນ້ຳ, ການໃສ່ຜຸ່ນ, ການເສຍຫຍ້າ ແລະການກຳຈັດສັດຕູພືດ. ສະເລັຍແລ້ວຂັ້ນຕອນການບົວລະບັດຮັກສາແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 30-35 ວັນງານ/ha. ການບົວລະບັດນາແຊງແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານຫລາຍກ່ວາເພາະຕ້ອງໃສ່ຜຸ່ນ ແລະປາບສັດຕູພືດ.

5. ການເກັບກ່ຽວ.

ເມື່ອສັງເກດເຫັນວ່າເຂົ້າສຸກເທລືອງດີແລ້ວຊາວກະສິກອນແມ່ນເລີ້ມລົງມືເກັບກ່ຽວ ເຊິ່ງປົກກະຕິແມ່ນເລີ້ມເກັບກ່ຽວໃນເດືອນພະຈິກ. ພາຍຫລັງກ່ຽວແລ້ວແມ່ນມັກ ແລະຕາກແດດໄວ້ປະມານ 2-3 ວັນ, ຈາກນັ້ນຈຶ່ງນຳມາກອງ ແລ້ວຟາດດ້ວຍຈັກຟາດເຂົ້າ. ຈາກນັ້ນແມ່ນບັນຈຸໃສ່ກະສອບ ແລ້ວນຳຂຶ້ນເລົ້າ. ການເກັບກ່ຽວແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 45-55 ວັນງານ/ha.

6. ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ.

* ລວມວັນງານນາປີ : 127-164 ວັນງານ

- ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການດຳນາ

- ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.

- ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການປັກດຳ 45 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.

ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28/45 = 0.62$ ha.

* ລວມວັນງານນາແຊງ : 144-175 ວັນງານ

- ກິດຈະກຳທີ່ຈຳກັດເນື້ອທີ່ສູງສຸດແມ່ນ ການດຳນາ

- ໃນ 1 ເດືອນຊາວກະສິກອນເຮັດວຽກ 28 ວັນ.

- ໃນ 1 ເດືອນຕ້ອງການແຮງງານໃນການປັກດຳ 50 ວັນງານ ໃນ 1 ເຮັກຕາ.

ສະນັ້ນເນື້ອທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28/50 = 0.56$ ha.

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ.

ຕາຕະລາງ.35. ເສດຖະກິດການເຮັດນາ, ເມືອງໂພນທອງ, ແຂວງຈຳປາສັກ.

	ນາປີ		ນາແຊງ	
	ໃຊ້ຄວາຍ	ໃຊ້ລົດໄຖ	ໃຊ້ຄວາຍ	ໃຊ້ລົດໄຖ
ຜະລິດຕະພາບ/ha ໂດຍສະເລ່ຍ	2.4 T	2.4 T	4 T	4 T
GP/ha	2,880,000	2,880,000	4,800,000	4,800,000
IC/ha	380,000	580,000	1,000,000	1,294,000
Fcc/ປີ	93,000	1,050,000	93,000	1,050,000
AV/ha	2,407,000	1,250,000	3,797,000	2,456,000
Area/Act	0.62 ha	0.62 ha	0.56 ha	0.56 ha
WD	155	135	160	140
AV/WD	15,000	9,000	23,000	17,000

ຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ຄວາຍ, ໂພນທອງ.

$$Y \text{ ນາປີ(ຄວາຍ)} = 2,500,000 \times - 93,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ຄວາຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງນີ້ = 2,500,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.62 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງນີ້ຂອງອຸປະກອນ = 93,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.62 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 1,492,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.04 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງນີ້ຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

ຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ລົດໄຖ, ເມືອງໂພນທອງ.

$$Y \text{ ນາປີ(ລົດໄຖ)} = 2,300,000 \times - 1,050,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 2,300,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.62 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 1,050,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.56 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 700,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.45 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

ຕົວແບບການເຮັດນາແຂງໂດຍໃຊ້ຄວາຍ, ເມືອງໂພນທອງ.

$Y \text{ ນາແຂງ(ຄວາຍ)} = 3,800,000 x - 93,000$
--

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ຄວາຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 3,800,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.56 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 93,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.56 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 2,075,000 ກີບ.
- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.03 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

ຕົວແບບການເຮັດນາແຂງໂດຍໃຊ້ລົດໄຖ, ເມືອງໂພນທອງ.

$Y \text{ ນາແຂງ(ລົດໄຖ)} = 3,500,000 x - 1,050,000$
--

ສຳລັບຕົວແບບການເຮັດນາປີໂດຍໃຊ້ລົດໄຖນານ້ອຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 3,500,000 ກີບ.
- ເນື້ອທີ່ສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 0.56 ha.
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 1,050,000 ກີບ/ປີ
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ສູງສຸດ 0.56 ha ເຊິ່ງຈະສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 1,375,000 ກີບ.

- ຈະຕ້ອງໄດ້ເຮັດການຜະລິດໃນເນື້ອທີ່ 0.3 ha ເພື່ອໃຫ້ສາມາດກຸ້ມກັບຄ່າຫຼັຍທຸກຂອງອຸປະກອນ ໃນແຕ່ລະປີ.

4.7. ລະບົບການລ້ຽງສັດ

4.7.1. ການລ້ຽງສັດໃຫຍ່

* ການຈັດການຝູງສັດ.

ການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ໂດຍສະເພາະແມ່ນງົວ ແລະຄວາຍແມ່ນລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ ເຊິ່ງວ່າຈະຂັງສັດໃນລະດູຝົນ ເພື່ອປ້ອງກັນການທຳລາຍພືດຜົນ, ການຂັງຫມາຍເຖິງການມັດສັດລ້ຽງໃນຂອບເຂດທີ່ຈຳກັດ ແລະຕ້ອງໄດ້ຍ້າຍໄປປ່ອຍໃຫມ່ເລື້ອຍໆ. ສ່ວນການປ່ອຍແມ່ນມັກປ່ອຍສັດຕັ້ງແຕ່ພາຍຫຼັງເກັບກ່ຽວຜົນຜະລິດນາປີຈົນຮອດລະດູການຜະລິດໃຫມ່ອີກ. ການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ແມ່ນມີຂອດຈຳກັດທາງດ້ານທຶງຫຍ້າອາຫານສັດໃນລະດູຝົນ. ສັດມີການສັກຢາປົກກະຕິ ເຊິ່ງສ່ວນຫລາຍແມ່ນສັກວັກຊີນປ້ອງກັນພະຍາດເຕົ້າໂຮມເລືອດງົວ-ຄວາຍ. ການລ້ຽງສັດໃຫຍ່ຍັງບໍ່ມີການເກັບຮັກສາອາຫານສັດເທື່ອເຊັ່ນ: ການເຮັດເພືອງແຫ້ງ ແລະເພືອງຫມັກ, ນອກນັ້ນການປັບປຸງ ຫລືສ້າງທຶງຫຍ້າອາຫານສັດເຊັ່ນ: ການປູກຫຍ້າ ແລະພືດຕະກູນຖົ່ວໃນເຂດດິນໂນນ ແລະປ່າເລົ່າ.

ການນຳໃຊ້ແຮງງານໃນລະດູແລ້ງແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 30ນາທີ/ວັນ/ໂຕ, ສະນັ້ນ 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 15 ຊົ່ວໂມງ ຫລື ເທົ່າກັບ $15/8 = 2$ ວັນງານ. ຖອນໄດ້ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍໃນລະດູຝົນ = $28/2 = 14$ ໂຕ

ລວມວັນງານໃນລະດູຝົນ = $7.5 \text{ ວັນງານ} \times 6 = 45$ ວັນງານ ແລະໃນລະດູແລ້ງ = $2 \times 6 = 12$ ວັນງານ. ສະນັ້ນຕ້ອງການແຮງງານທັງໝົດປະມານ 57ວັນງານ/ປີ.

* ການປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.36. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການລ້ຽງສັດໃຫຍ່, ເມືອງໂພນທອງ.

	ງົວ	ຄວາຍ
GP	1,500,000	1,750,000
IC	50,000	50,000
Fcc/ປີ	0	0
AV	1,450,000	1,700,000
ຈຳນວນສັດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	4 ໂຕ ໃນລະດູຝົນ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງ	4 ໂຕ ໃນລະດູຝົນ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງ
WD	57	57
AV/WD	25,000	29,000

ຕົວແບບການລ້ຽງງົວ.

$$Y_{\text{ງົວ}} = 1,450,000 x - 0$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງງົວ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 1,450,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 14 ໂຕ ໃນລະດູແລ້ງ
4 ໂຕໃນລະດູຝົນ
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 0 ກີບ/ປີ ເນື່ອງຈາກລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງງົວສູງສຸດ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 20,300,000 ກີບ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງງົວສູງສຸດ 4 ໂຕໃນລະດູຝົນແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 5,800,000 ກີບ.

ຕົວແບບການລ້ຽງຄວາຍ.

$$Y_{\text{ຄວາຍ}} = 1,700,000 x - 0$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງຄວາຍ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 1,700,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 14 ໂຕ ໃນລະດູແລ້ງ
4 ໂຕໃນລະດູຝົນ
- ຄ່າຫຼັຍທັງຂອງອຸປະກອນ = 0 ກີບ/ປີ ເນື່ອງຈາກລ້ຽງແບບເຄິ່ງຂັງເຄິ່ງປ່ອຍ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງຄວາຍສູງສຸດ 14 ໂຕໃນລະດູແລ້ງແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 23,800,000 ກີບ.
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງຄວາຍສູງສຸດ 4 ໂຕໃນລະດູຝົນແມ່ນສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 6,800,000 ກີບ.

4.7.2. ການລ້ຽງຫມູ.

* ການຈັດການຝູງສັດ.

ການລ້ຽງຫມູແມ່ນການນຳໃຊ້ຜົນຜະລິດທີ່ເຫລືອຈາກການປູກພືດເຊັ່ນ: ຮຳ ແລະ ແກບ ນັ້ນເອງ ສະນັ້ນຊາວກະສິກອນມັກລ້ຽງໃນຍາມທີ່ມີຮຳຫລາຍ(ຫລັງການເກັບກ່ຽວ) ແລະ ລ້ຽງຫລາຍກ່ວາສຳລັບຊາວກະສິກອນທີ່ມີໂຮງສີ, ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍແມ່ນລ້ຽງຫມູພັນປະສົມ

ໂດຍຊື້ ຫມູນ້ອຍມາລ້ຽງເມື່ອໄດ້ຂະໜາດທີ່ເໝາະສົມ (60 - 70 kg) ຈຶ່ງຂາຍອອກ ເຊິ່ງ
ປົກກະຕິແມ່ນໃຊ້ເວລາ ປະມານ 10 - 12 ເດືອນ. ການສັກຢາກັນພະຍາດແມ່ນບໍ່ຖືກອົາໃຈໃສ່
ເທົ່າທີ່ຄວນ, ລະບົບການລ້ຽງແມ່ນລ້ຽງແບບຂັງ 100 % ແລະເກືອອາຫານ 2 ຄັ້ງ/ວັນ.

ການຄິດໄລ່ແຮງງານແມ່ນ ສະເລັຍເອົາໂດຍປະເມີນວ່າ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການແຮງງານ
ເພື່ອເກືອຫມູປະມານ 1 ຊົ່ວໂມງ/ວັນ/ໂຕ. 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 30 ຊົ່ວໂມງ
ຫລື ເທົ່າກັບ $30 \text{ ຊົ່ວໂມງ} / 8 = 3.7$ ວັນງານ. ສະນັ້ນຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28 / 3.7$
= 7 ໂຕ. ຕ້ອງການແຮງງານປະມານ $3.7 \times 12 = 44$ ວັນງານ/ປີ.

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.37. ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດການລ້ຽງຫມູ, ເມືອງໂພນທອງ.

GP	700,000
IC	338,000
Fcc/ປີ	40,000
AV	322,000
ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	7
WD	44
AV/WD	7,000

ຕົວແບບການລ້ຽງຫມູ.

Y ຫມູ	=	362,000 x - 40,000
-------	---	--------------------

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງຫມູເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫລັຍໜັງ = 362,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 7 ໂຕ
- ຄ່າຫລັຍໜັງຂອງອຸປະກອນ = 40,000 ກີບ/ປີ (ຄອກ ແລະອຸປະກອນ)
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງຫມູສູງສຸດ 7 ໂຕ ເຊິ່ງສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 2,254,000 ກີບ.

4.7.3. ການລ້ຽງສັດໄກ່.

* ການຈັດການຜູງສັດ.

ການລ້ຽງສັດປີກແມ່ນລ້ຽງເພື່ອບໍລິໂພກເປັນຕົ້ນຕໍ ໂດຍລ້ຽງແບບປະປ່ອຍຕາມບ້ານເຮືອນ ແລະຈະຂັງໃນຍາມແລງເພື່ອປ້ອງກັນການເສຍຫາຍ. ການໃຫ້ອາຫານແມ່ນໃຫ້ 2 ຄັ້ງ/ວັນ ໂດຍນຳໃຊ້ ຮຳ ແລະເຂົ້າປຽນເປັນຕົ້ນຕໍ. ການໃຫ້ອາຫານແມ່ນໃຫ້ບໍ່ພຽງພໍ ແລະມີຄຸນນະພາບ ເທື່ອເຊິ່ງ ເປັນສາເຫດພາໃຫ້ສັດໄຫຍ່ຊ້າ ແລະຂະຫຍາຍໜ້ອຍ. ການຮັກສາສັດນ້ອຍແມ່ນຍັງບໍ່ໄດ້ ເຊິ່ງເປັນສາເຫດຕົ້ນຕໍໃນການຈຳກັດການຂະຫຍາຍຂອງຜູງສັດ.

ການຄິດໄລ່ແຮງງານແມ່ນ ສະເລ່ຍເອົາໂດຍປະເມີນວ່າ ຊາວກະສິກອນຕ້ອງການແຮງງານ ເພື່ອເກືອໄກ່ປະມານ 10 ນາທີ/ວັນ/ໂຕ. 1 ເດືອນແມ່ນຕ້ອງການແຮງງານປະມານ 5 ຊົ່ວໂມງ ຫລື ເທົ່າກັບ $5 \text{ ຊົ່ວໂມງ} / 8 = 0.62 \text{ ວັນງານ}$. ສະນັ້ນຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ = $28 / 0.62 = 45 \text{ ໂຕ}$. ຕ້ອງການແຮງງານປະມານ $0.62 \times 12 = 7 \text{ ວັນງານ}$.

* ປະເມີນຜົນທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ຕາຕະລາງ.38. ເສດຖະກິດການລ້ຽງໄກ່.

	ໄກ່
GP/ແມ່ພັນ	402,000
IC/ແມ່ພັນ	204,000
Fcc/ປີ	20,000
AV/ແມ່ພັນ	178,000
ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ	45
WD	7
AV/WD	25,000

ຕົວແບບການລ້ຽງໄກ່.

$$Y \text{ ໄກ່} = 198,000 \times - 30,000$$

ສຳລັບຕົວແບບການລ້ຽງໄກ່ ເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ:

- ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງ 1 ແມ່ພັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນລົບຄ່າຫຼັຍທັງ = 198,000 ກີບ.
- ຈຳນວນສັດສູງສຸດ/ ແຮງງານຕົ້ນຕໍ (x) = 45 ໂຕ

- ຄ່າຫຼັຍທັງນີ້ຂອງອຸປະກອນ = 20,000 ກີບ/ປີ (ຄອກ ແລະອຸປະກອນ)
- ແຮງງານຕົ້ນຕໍ 1 ຄົນສາມາດລ້ຽງໄກ່ສູງສຸດ 45 ໂຕ ເຊິ່ງສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນໄດ້ປະມານ 8,910,000 ກີບ.

4.8. ລະບົບການຜະລິດ

ລະບົບການຜະລິດແມ່ນການປະສົມປະສານກັນລະຫວ່າງການນຳໃຊ້ດິນ, ທີນ ແລະແຮງງານຂອງຊາວກະສິກອນຕາມສະພາບເງື່ອນໄຂທາງດ້ານນິເວດກະສິກຳ ແລະເສດຖະກິດສັງຄົມທີ່ເຂົາເຈົ້າມີ ເຊິ່ງສ້າງໃຫ້ມີລະບົບການປູກພືດ ແລະລ້ຽງສັດປະສົມປະສານນັ້ນຢ່າງກົມກຽວ. ການປະສົມປະສານກັນລະຫວ່າງລະບົບການປູກພືດ ແລະລະບົບການລ້ຽງສັດໃນຂົງເຂດທີ່ໄດ້ສຶກສາໃນ ເມືອງນ້ຳບາກມີດັ່ງນີ້:

- ນາປີ 3-6 ha + ນາແຊງ 0.5 -1ha+ສວນຜັກ 0.1-0.2 ,ສັດໄຫຍ່ ປະມານ 8 - 10 ໂຕ + ສັດປີກ ຫລາຍກ່ວາ 10 ໂຕ + ຫມູ 5-8 ໂຕ.
- ນາປີ 2 - 3 ha +ນາແຊງ 0.2 -0.4ha ສັດໄຫຍ່ 2-5 ໂຕ + ສັດປີກ 10-20 ໂຕ+ຫມູ 2-3 ໂຕ.
- ນາປີ 1 - 1.5 ha + ສັດໄຫຍ່ 2-5 ໂຕ + ສັດປີກ 10-20 ໂຕ+ຫມູ 2-3 ໂຕ.
- ນາປີ 1 - 1.5 ha + ສັດປີກ 5-10 ໂຕ

ຕາຕະລາງ.39. ປະເພດລະບົບການຜະລິດ, ເມືອງໂພນທອງ, ແຂວງຈຳປາສັກ.

ປະເພດ	ການນຳໃຊ້ ແຮງງານ	ທີ່ນແລະ ອຸປະກອນ	ລະບົບ ການປູກພືດ	ລະບົບ ການລ້ຽງສັດ	ສັດສ່ວນ
1	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ແຮງງານຈ້າງ	ມີທີ່ນ ແລະອຸປະກອນ ຫລາຍ	-ນາປີ -ນາແຊງ	ສັດໄຫຍ່ 3-5 ແມ່, ຫມູ 3-4 ແລະສັດປີກ> 10	17 %
2	- ແຮງງານຄອບຄົວ	ມີທີ່ນ ແລະອຸປະກອນ ປານກາງ	- ນາປີ	ສັດໄຫຍ່ 2- 3 ແມ່, ຫມູ ປະມານ 2 ແມ່ ແລະ ສັດ ປີກ > 10 ແມ່	61 %
3	- ແຮງງານຄອບຄົວ - ຮັບຈ້າງ	ມີທີ່ນ ແລະອຸປະກອນ ຫນ້ອຍ	- ນາປີຫນ້ອຍ - ເຊົ່ານາ - ເຊົ່າຄວາຍ	ສັດປີກ 3 - 5	22%

ປະເພດທີ 1 :

ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ການຜະລິດປະມານ 1 - 1.8 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ແລະ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກໍາໄດ້ປະມານ 6,000,000 - 8,500,000 ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ການຜະລິດແມ່ນເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍເຊິ່ງສາມາດເຮັດນາປີໃນເນື້ອທີ່ 1-1.5 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ແລະ ເຮັດສວນໃນລະດູແລ້ງປະມານ 0.1 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ການລ້ຽງສັດໃນຄອບຄົວແມ່ນມີສັດໄຫຍ່ 5 - 8 ແມ່, ລ້ຽງໝູ 3 - 6 ໂຕ ແລະ ສັດປີກ ຫລາຍກ່ວາ 10 ແມ່. ມີທຶນ ແລະ ອຸປະກອນຫລາຍ. ມີການຈ້າງແຮງງານ ແລະ ປະກອບອາຊີບຄ້າຂາຍ, ແລ່ນເຮືອ ແລະ ເຮັດໂຮງສີ. ເຊິ່ງທຶນຮອນໄດ້ມາຈາກການຂາຍສັດໄຫຍ່ ເປັນຕົ້ນຕໍ.

ຊາວກະສິກອນມີເນື້ອທີ່ຫລາຍແຕ່ບໍ່ສາມາດຜະລິດໄດ້ຫມົດເນື່ອງຈາກ ມີແຮງງານຈຳກັດ ແລະ ຍ້ອນວ່າມີບັນຫາການສະໜອງນ້ຳໃຫ້ພຽງພໍໃນລະດູແລ້ງ ແລະ ການສະໜອງນ້ຳເປັນປີກກະຕິໃນລະດູຝົນ. ນອກນັ້ນຍັງມີບັນຫາຄຸນນະພາບດິນຕໍ່າ. ໃນລະດູແລ້ງແມ່ນສ້ອມແປງເຮືອນ ຊານ ແລະ ກະກຽມເພື່ອລະດູໃໝ່.

ປະເພດທີ 2 :

ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ການຜະລິດປະມານ 0.4 - 1.2 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ແລະ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກໍາໄດ້ປະມານ 3,000,000 - 4,700,000 ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ການຜະລິດແມ່ນເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍໃນເນື້ອທີ່ 0.4-1.2 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ເຊິ່ງເປັນນາລຸ່ມສະນັ້ນຈຶ່ງບໍ່ສາມາດເຮັດສວນຜັກໄດ້ເພາະຂາດນ້ຳ ແລະ ສາມາດເຮັດນາໄດ້ລະດູດຽວ. ການລ້ຽງສັດໃນຄອບຄົວແມ່ນມີ ສັດໄຫຍ່ 2 - 4 ແມ່, ລ້ຽງໝູ 2 - 3 ໂຕ ແລະ ສັດປີກ ຫລາຍກ່ວາ 5-10 ແມ່.

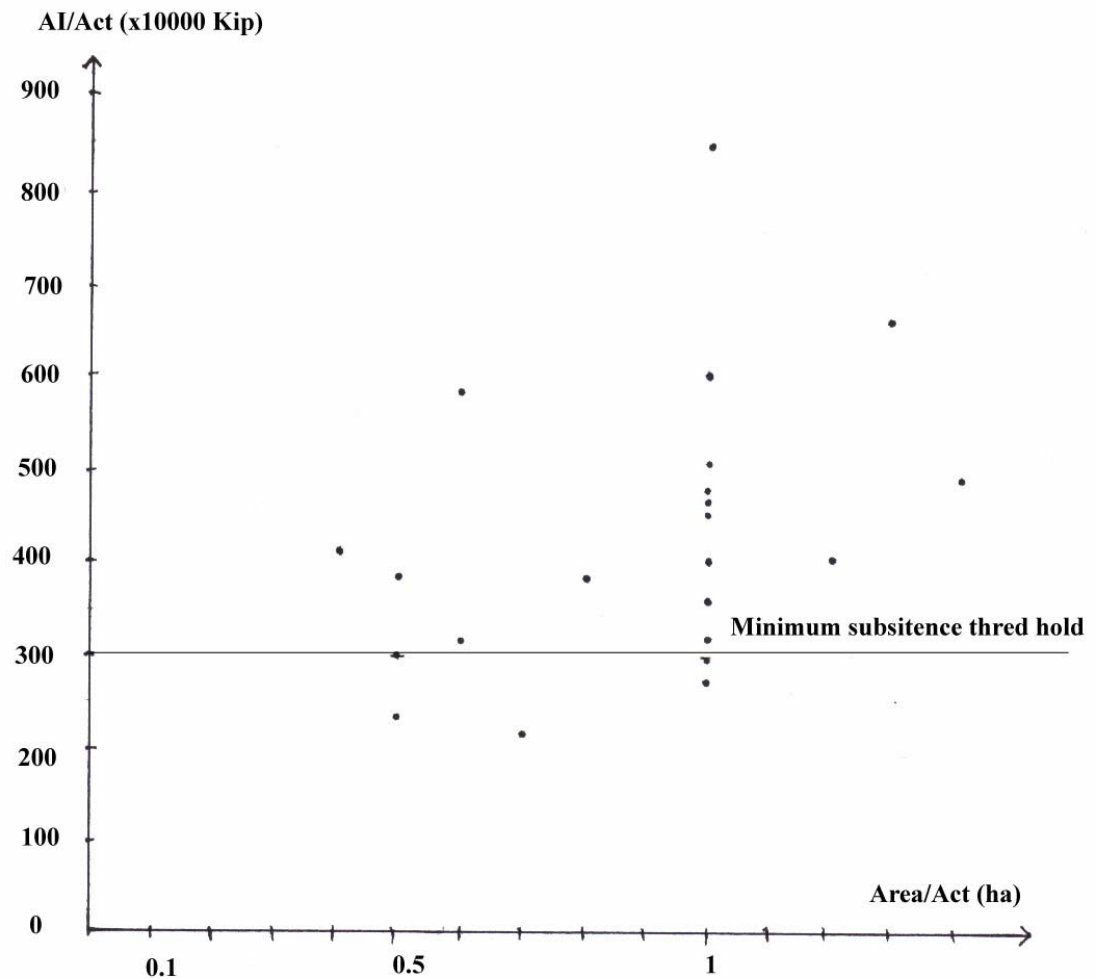
ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ມີລາຍຮັບຫນ້ອຍ ຈຶ່ງບໍ່ສາມາດສະໜອງຝຸ່ນພຽງພໍເພື່ອປັບປຸງດິນ ນາ ນອກນັ້ນຍັງມີບັນຫາຂາດແຮງງານ ອັນເນື່ອງມາຈາກການທີ່ແຮງງານຕົ້ນຕໍໄປປະກອບອາຊີບອື່ນໂດຍສະເພາະການຂາຍແຮງງານໃນຕົວເມືອງໄຫຍ່. ນັ້ນຍັງມີຂອດຈຳກັດດ້ານການປ່ຽນແປງ ເຕັກນິກການຜະລິດ ເພາະບໍ່ມີທຶນຮອນສຳຮອງໃນກໍລະນີການຜະລິດບໍ່ໄດ້ຮັບຫມາກຜົນທີ່ດີ. ເຂົາເຈົ້າໃຊ້ເວລາຫ່ວາງໃນລະດູແລ້ງເພື່ອຫາລາຍຮັບເພີ່ມດ້ວຍການ ຕຳໝູກ, ຮັບຈ້າງໃນຕົວເມືອງ ແລະ ໄປເຮັດວຽກຢູ່ໄຫຍ່ຫລາຍໂດຍສະເພາະຊາວໜຸ່ມ.

ປະເພດທີ 3 :

ແມ່ນກຸ່ມຊາວກະສິກອນທີ່ມີເນື້ອທີ່ການຜະລິດປະມານ 0.4 - 1 ha/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ ແລະ ສາມາດສ້າງມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກໍາໄດ້ປະມານ 2,200,000 - 2,800,000 ກີບ/ປີ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ. ການຜະລິດແມ່ນເຮັດນາເປັນຕົ້ນຕໍເຊິ່ງເປັນນາໂຄກ ໃນເນື້ອທີ່ 0.4 - 1 ha. ຊາວກະສິກອນບາງຄອບຄົວແມ່ນເຊົ່ານາເຮັດເນື່ອງຈາກວ່າ ເປັນຄອບຄົວໃໝ່. ການລ້ຽງສັດ ແມ່ນບໍ່ມີ

ສັດໄຫຍ່ ແຕ່ກົງກັນຂ້າມແມ່ນຕ້ອງໄດ້ເຊົ່າຄວາຍ ເພື່ອໄຖນາ ແລະ ລ້ຽງ ສັດປົກປະມານ 2 - 5 ແມ່.

ດັ່ງນັ້ນເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນກຸ່ມນີ້ບໍ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບຈາກການກະສິກຳພຽງພໍ ເນື່ອງຈາກຮັບຈາກການກະສິກຳແມ່ນບໍ່ສູງ. ສະນັ້ນເພື່ອສາມາດດຳລົງຊີວິດຢູ່ໄດ້ພວກເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງຕ້ອງໄປເຮັດອາຊີບອື່ນໆເປັນຕົ້ນແມ່ນການຂາຍແຮງງານໃນຂອບເຂດບ້ານ, ຕົວເມືອງໄຫຍ່ ແລະໄປປະເທດໄທ. ເຊິ່ງສຸດ ທ້າຍພາໃຫ້ລະບົບການຜະລິດກະສິກຳຂອງຕົນເອງຂາດແຮງງານ ພາໃຫ້ຜົນຜະລິດຕົກຕໍ່າ.

ຮູບ.12. ຕົວແບບລະບົບການຜະລິດ, ເມືອງໂພນທອງ, ແຂວງຈຳປາສັກ.

4.9. ການວິເຄາະບັນຫາ

4.9.1. ບັນຫາການປູກພືດ

- ດິນບໍ່ດີ (ຂາດທາດອາຫານ ແລະເປັນຕົມແກມດີນຊາຍ)
- ຂາດນ້ຳ
- ຂາດການນຳໃຊ້ຝຸ່ນທຳມະຊາດ

4.9.2. ບັນຫາການລ້ຽງສັດ

- ຂາດການເກັບຮັກສາອາຫານສັດໄວ້ໃຫ້ສັດກິນໃນຍາມຂາດເຂີນ ໂດຍສະເພາະໃນລະດູຝົນທີ່ມີການຈຳກັດດ້ານເນື້ອທີ່ການປ່ອຍສັດ ເນື່ອງຈາກການປູກພືດ.
- ສັດກິນອາຫານທີ່ບໍ່ມີຄຸນນະພາບພຽງພໍ ແລະໃຫ້ບໍ່ເຕັມອັດຕາ ໂດຍສະເພາະການລ້ຽງສັດປີກ ແລະຫມູ.
- ການປ້ອງກັນພະຍາດສັດ/ປີນປົວສັດ ຫມາຍວ່າສັດບໍ່ໄດ້ຮັບການປ້ອງກັນພະຍາດຢ່າງປົກກະຕິ ໂດຍສະເພາະສັດປີກ ເນື່ອງຈາກຊາວກະສິກອນຍັງບໍ່ທັນເຫັນໄດ້ເຖິງຄວາມສຳຄັນພຽງພໍ.

4.9.3. ບັນຫາໂຄງລ່າງ.

ເວົ້າສະເພາະແມ່ນການສະໜອງນ້ຳແມ່ນບໍ່ທັນພຽງພໍ ໂດຍສະເພາະໃນລະດູແລ້ງ ນອກນັ້ນເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມຍັງບໍ່ທັນດີພຽງພໍ ເຮັດໃຫ້ຊາວກະສິກອນຈຳນວນໜຶ່ງຍັງນຳໃຊ້ເສັ້ນທາງທາງນ້ຳເປັນຕົ້ນຕໍໃນການຂົນສົ່ງຜົນຜະລິດສູ່ຕະຫລາດ.

4.9.4. ບັນຫາຂາດແຮງງານ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂັ້ນເທິງນັ້ນເຫັນໄດ້ວ່າແຮງງານຕົ້ນຕໍຈຳນວນຫລວງຫລາຍແມ່ນປະລະການຜະລິດກະສິກຳ ເພື່ອໄປເຮັດວຽກໃນຕົວເມືອງໄຫຍ່ໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນປະເທດໄທ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງເກີດບັນຫາການຂາດແຮງງານໃນການປົວລະບົດຮັກການຜະລິດຂອງຄອບຄົວ, ຄອບຄົວຈຳຕ້ອງໄດ້ຈ້າງແຮງງານເພື່ອດຳເນີນການຜະລິດ ຫລືຮ້າຍແຮງໄປກ່ວານັ້ນແມ່ນຢຸດຕິການຜະລິດ ແລະອາໄສພຽງແຕ່ລາຍຮັບຈາກການຂາຍແຮງງານເປັນຕົ້ນຕໍ.

4.10. ຂໍ້ສະເໜີ

4.10.1. ການປູກພືດ

- ປັບປຸງໂຄງສ້າງຂອງຕົ້ນໂດຍການນຳໃຊ້ຜຸ່ນທຳມະຊາດ : ຜຸ່ນບົມ, ຜຸ່ນຄອກ, ຜຸ່ນຊີວະພາບ, ຜຸ່ນຊຽວ ແລະການປູກພືດຕະກູນຖົ່ວ.
- ສຶກສາການປູກໄມ້ໃຫ້ຫມາກ ໂດຍສະເພາະຫມາກມັງກອນ.

4.10.2. ການລ້ຽງສັດ

- ເກັບສະສົມເສດພືດໄວ້ເປັນອາຫານສັດເຊັ່ນ: ການເຮັດເພືອງຫມັກ ແລະເພືອງແຫ້ງ ແລະການປັບປຸງທັງຫຍ້າທຳມະຊາດ ແລະຂະຫຍາຍທັງຫຍ້າລ້ຽງສັດໃນພື້ນທີ່ທີ່ບໍ່ເຮັດການຜະລິດເຊັ່ນ: ປ່າເລົ່າ ແລະນາໂຄກທີ່ບໍ່ອຸດົມສົມບູນ.
- ການປັບປຸງການໃຫ້ອາຫານສັດໂດຍສະເພາະແມ່ນ ຫມູ ແລະສັດປີກ ເຊັ່ນ: ການສະໜອງອາຫານຢ່າງເໝາະສົມ ແລະພຽງພໍເພື່ອໃຫ້ສັດຈະເລີນເຕີບໂຕໄວ ເພື່ອໄດ້ຂາຍໄວ.
- ສົ່ງເສີມໃຫ້ມີການສັກຢາປ້ອງກັນພະຍາດຢ່າງເປັນປົກກະຕິເພື່ອຮັບປະກັນບໍ່ໃຫ້ສັດຕາຍ ໂດຍການຂະຫຍາຍຕາຫນ່າງສັດຕະວະແພດບ້ານ ແລະການໂຄສະນາເຊີນຊວນ.

4.10.3. ການປັບປຸງໂຄງລ່າງ

- ສຸມໃສ່ສ້າງຊົນລະປະທານ ເພື່ອສະໜອງນ້ຳໃນການປູກພືດ.
- ປັບປຸງເສັ້ນທາງຫລັກໃຫ້ສາມາດເຂົ້າສູ່ຕະຫລາດໄດ້ຢ່າງສະດວກສະບາຍ ແລະທົ່ວເຖິງ.

4.10.4. ການຄິດໄລ່ເສດຖະກິດການຜະລິດກະສິກຳ

ການໄລ່ລຽງເສດຖະກິດສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນສາມາດຕັດສິນໃຈໃນການປັບປຸງ ແລະປ່ຽນແປງລະບົບການຜະລິດຂອງຕົນເອງ ແລະກ້າທີ່ຈະລົງທຶນກ່ວາເກົ່າ. ການຄິດໄລ່ຈະສາມາດຊ່ວຍໃຫ້ຊາວກະສິກອນເຂົ້າໃຈໄດ້ເຖິງບັນຫາ ທີ່ເປັນສາເຫດເຮັດໃຫ້ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຂອງການ ຜະລິດຂອງຕົນຕໍ່ເພື່ອຊອກຫາວິທີປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນ. ນອກຈາກນັ້ນຍັງສາມາດສະໜອງຂໍ້ມູນເພື່ອສົມທຽບກັບລະບົບການຜະລິດອື່ນ.

ວິຈານ

ຜ່ານການສຶກສາສະພາບເສດຖະກິດກະສິກຳໃນ 4 ເມືອງເປົ້າໝາຍ ຂອງໂຄງການສົ່ງເສີມກະສິກຳໃນຄັ້ງນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າສາມາດຕີລາຄາບາງຈຸດທີ່ຄວນໄດ້ຮັບການປັບປຸງ, ແກ້ໄຂໃນກໍລະນີສຶກສາຄັ້ງຕໍ່ໄປຄື:

- ກ່ຽວກັບການຈັດຕັ້ງລົງເຝິກງານ.

ການກຳນົດວິທີການສຶກສາຮ່ວມກັບໂຄງການສົ່ງເສີມກະສິກຳແມ່ນ ຍັງເຮັດບໍ່ທັນໄດ້ດີ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ໂຄງການບໍ່ເຂົ້າໃຈເຖິງວິທີການ ແລະ ຜົນຄາດທີ່ຈະໄດ້ຮັບຈະແຈ້ງ, ການສ້າງເຄື່ອງມືເກັບກຳຂໍ້ມູນແມ່ນບໍ່ທັນສົມບູນເຊິ່ງມີການປັບປຸງໃໝ່ເລື້ອຍໆ ເຊິ່ງຜົນສຸດທ້າຍເຮັດໃຫ້ວິໄຈຂໍ້ມູນແມ່ນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ. ແລະເນື່ອງຈາກວ່າເຂດການສຶກສາລະດັບເມືອງແມ່ນມີຫລາຍໂພດ ແລະມີເວລາໃນການສຶກສາຫນ້ອຍ ເຮັດໃຫ້ຕ້ອງເລືອກຕົວແບບຄອບຄົວໃນການສຳພາດມີຈຳກັດ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ມາບໍ່ສາມາດເປັນບ່ອນອີງໄດ້ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະຊັດເຈນ. ໄລຍະທີ່ລົງເກັບກຳຂໍ້ມູນແມ່ນ ໄລຍະທີ່ຊາວກະສິກອນກຳລັງເຮັດການຜະລິດ, ເປັນຊ່ວງທີ່ເຂົາເຈົ້າຄາວຽກຫລາຍ, ສະນັ້ນການລົງເກັບກຳຂໍ້ມູນຄັ້ງນີ້ຈຶ່ງມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການເຕົ້າໂຮມ ແລະ ມີການຈຳກັດເວລາໃນການສຳພາດ. ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ສ່ວນຫລາຍແມ່ນໄດ້ຈາກຜູ້ຊາຍທີ່ເປັນຫົວໜ້າຄອບຄົວເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ຂໍ້ມູນມີລັກສະນະບໍ່ກວ້າງຂວາງ.

- ກ່ຽວກັບລະບົບການຜະລິດ.

1. ທາງດ້ານລະບົບນິເວດກະສິກຳ.

ເມືອງນ້ຳບາກ ແລະເມືອງປາກອູ ແມ່ນມີລັກສະນະຈຳກັດດ້ານເນື້ອທີ່ການປູກພືດໂດຍ ສະເພາະພື້ນທີ່ຮາບພຽງແຕ່ດິນແມ່ນເປັນດິນໜຽວແກມຕົມທີ່ມີລັກສະນະດີ(ດິນນາ). ສ່ວນເມືອງນະຄອນເພັງ ແລະ ເມືອງໂພນທອງແມ່ນມີເນື້ອທີ່ຮາບພຽງຫລາຍແຕ່ດິນແມ່ນເປັນດິນຊາຍແກມຕົມ ເຊິ່ງມີຄວາມອຸດົມສົມບູນຕ່ຳ.

2. ດ້ານປະຫວັດການກະສິກຳ.

ເມືອງນ້ຳບາກ ແລະ ເມືອງປາກອູແມ່ນມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນຄືເມື່ອກ່ອນຊາວກະສິກອນແມ່ນເຮັດໄຮ່ເຂົ້າເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະລ້ຽງສັດເພື່ອນຳໃຊ້ແຮງງານລາກແກ່ ແລະ ບໍລິໂພກ, ພາຍຫລັງການປົດປ່ອຍຊາວກະສິກອນແມ່ນຫັນປ່ຽນການຜະລິດ ໂດຍໄດ້ມີການແລກປ່ຽນຜົນຜະລິດກັນຫລາຍຂຶ້ນ ຄືມີການປູກໝາກເດືອຍ, ການປູກໝາກກ້ຽງ, ໝາກນາວ ແລະ ເຮັດນາ. ແຕ່ການລ້ຽງສັດໄຫຍ່ແມ່ນຫລຸດລົງເນື່ອງຈາກການຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ການປູກພືດ ແລະ ເກີດການເສຍຫາຍຖ້າປ່ອຍສັດໃນປ່າ. ເມືອງນະຄອນເພັງ ແລະ ເມືອງໂພນທອງ, ເມື່ອກ່ອນແມ່ນເຮັດນາແບບປະຖົມປະຖານໃນເນື້ອທີ່ ຫນ້ອຍເພາະມີຄົນຫນ້ອຍ ແລະ ລ້ຽງສັດໄຫຍ່ຫລາຍເຮັດໃຫ້ເນື້ອທີ່ນາມີຄວາມອຸດົມສົມບູນເນື່ອງຈາກມູນສັດ . ແຕ່ພາຍຫລັງການປົດປ່ອຍແມ່ນມີການເພີ່ມຂຶ້ນ ຂອງປະຊາກອນ ແລະເນື້ອທີ່ການ ລ້ຽງສັດຖືກຈຳກັດ ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ຫລາຍ ແລະລ້ຽງສັດໄຫຍ່ ຫນ້ອຍພາໃຫ້ດິນຂາດຜຸ່ນສັດເຊິ່ງເປັນສາເຫດໃຫ້ເກີດມີການນຳໃຊ້ຜຸ່ນວິທະຍາສາດຫລາຍຂຶ້ນ.

3. ດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ.

ເມືອງນ້ຳບາກແມ່ນມີເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມຫລາກຫລາຍ ເນື່ອງມາຈາກມີເສັ້ນທາງຫລັກ ຫລາຍສາຍຜ່ານ(ເລກທີ13 ແລະ ເສັ້ນທາງເລກ 1) ແລະຍັງມີສາຍນ້ຳໜ້າແຫນ້ນ ເຊິ່ງເປັນຜົນດີ ໃນການເຂົ້າສູ່ຕະຫລາດໂດຍສະເພາະຕະຫລາດໃນຕົວເມືອງຫລວງພະບາງ ແລະແຂວງອຸດົມໄຊ. ເມືອງປາກ ແມ່ນມີເສັ້ນທາງ ເລກທີ 13 ຕັດຜ່ານແຕ່ເໜືອຈົນໄຕ້ເຊິ່ງສະດວກຄົມມະນາຄົມ, ຕະຫລາດແມ່ນຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນເອງ ແລະ ຕົ້ນຕໍແມ່ນສົ່ງເຂົ້າຕະຫລາດໃນຕົວເມືອງຫລວງພະບາງ. ເມືອງນະຄອນເພັງແມ່ນບໍ່ມີຕະຫລາດໄຫຍ່ຂອງຖິ່ນຮອງຮັບເນື່ອງຈາກຢູ່ໄກຈາກ ຕົວເມືອງໄຫຍ່ ແຕ່ບໍ່ມີບັນຫາການຕະຫລາດຫລາຍເນື່ອງຈາກຖິ່ນມີຄວາມຕ້ອງການໃນການບໍລິໂພກສູງ ແລະ ສາມາດຂາຍອອກປະເທດໄທໄດ້. ເມືອງໂພນທອງແມ່ນມີຕະຫລາດຫລາຍເນື່ອງຈາກຢູ່ໃກ້ກັບຕົວ ເມືອງປາກເຊ ແລະ ໄກ້ກັບຊາຍແດນໄທ. ສຳລັບສິນເຊື້ອເຫັນວ່າຊາວກະສິກອນສາມາດເອົາສິນ ເຊື້ອໄດ້ກັບທະນາຄານສົ່ງເສີມກະສິກຳເຊິ່ງມີສາຂາຢູ່ທຸກໆເມືອງທີ່ເຮັດການສຶກສາ ແຕ່ຕ້ອງມີ ຫລັກຮັບປະກັນພຽງພໍ.

4. ດ້ານເຕັກນິກການຜະລິດ.

ຊາວກະສິກອນໃນເມືອງນ້ຳບາກມີການປູກພືດຫລາກຫລາຍເຊັ່ນ: ເຮັດໄຮ່, ປູກຫມາກກຸ້ງ, ພືດຜັກ, ໄມ້ສັກ. ການເຮັດນາແມ່ນນາຂຶ້ນໄດ້ໃນເນື້ອທີ່ທີ່ໜ້ອຍ ແຕ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນດີ ສະ ນັ້ນການນຳໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດແມ່ນໜ້ອຍ. ເຊັ່ນດຽວກັນກັບເມືອງປາກອູ ຊາວກະສິກອນແມ່ນ ເຮັດການຜະລິດຫລາກຫລາຍ, ການເຮັດໄຮ່ແມ່ນມີການປູກຫມາກກຸ້ງ ແລະຫມາກເດືອຍຫລາຍ ແລະມີການປູກຫມາກນາວພື້ນເດັ່ນ. ໃນຂະນະທີ່ເມືອງນະຄອນເພັງແມ່ນເຮັດນາໃນລະດູວເປັນ ຕົ້ນຕໍເນື່ອງຈາກຂາດນ້ຳ ເຊິ່ງມີການນຳໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດໃນການປັບປຸງດິນຫລາຍ. ເມືອງໂພນ ທອງແມ່ນສາມາດເຮັດນາແຊງໄດ້ໃນເຂດແຄມນ້ຳຂອງທີ່ມີຊົນລະປະທານ ແຕ່ສ່ວນຫລາຍແມ່ນ ສາມາດເຮັດນາໄດ້ລະດູດຽວ, ການເຮັດນາແມ່ນນຳໃຊ້ຝຸ່ນວິທະຍາສາດຫລາຍ. ສຳລັບເຕັກ ນິກການລ້ຽງສັດເຫັນວ່າ ເມືອງປາກອູ ແລະເມືອງນ້ຳບາກ ແມ່ນລ້ຽງຫມູ ແລະສັດປີກ ຫລາຍກ່ວາ ເມືອງໂພນທອງ ແລະ ເມືອງນະຄອນເພັງເນື່ອງຈາກວ່າພວກເຂົາເຈົ້າມີອາຫານຕາມທຳມະຊາດ ໃຫ້ສັດຫລາຍກ່ວາ. ສ່ວນການລ້ຽງສັດໄຫຍ່ເຫັນວ່າຄ້ານຄືກັນ ແຕ່ເມືອງປາກອູ ແລະ ເມືອງນ້ຳ ບາກແມ່ນມີທຶງຫຍ້າທຳມິຊາດທີ່ເປັນປ່າເລົ່າຫລາຍກ່ວາ ໃນຂະນະທີ່ເມືອງໂພນທອງ ແລະ ເມືອງ ນະຄອນເພັງອາໄສລ້ຽງສັດໄຫຍ່ຕາມໄຮ່ນາ.

5. ດ້ານລາຍຮັບຈາກການກະສິກຳ.

ຊາວກະສິກອນໃນເມືອງນ້ຳບາກແມ່ນສາມາດສ້າງລາຍຮັບຈາກການກະສິກຳ ໄດ້ຫລາຍ ຍ້ອນການເຮັດນາ, ເຮັດສວນຫມາກກຸ້ງ, ໄມ້ສັກຫລາຍ ແລະການລ້ຽງສັດໄຫຍ່. ສ່ວນເມືອງ ປາກອູ ແມ່ນຍ້ອນການເຮັດນາໃນເນື້ອທີ່ຫລາຍ, ສວນຫມາກນາວ, ແລະລ້ຽງສັດໄຫຍ່. ໃນເມືອງ ນະຄອນເພັງເຫັນວ່າ ແມ່ນຍ້ອນເຮັດນາລຸ່ມ ແລະ ມີສັດໄຫຍ່ຫລາຍ ເຊັ່ນດຽວກັນໃນເມືອງ ໂພນ ທອງແມ່ນຍ້ອນວ່າສາມາດເຮັດນາ ໄດ້ 2 ລະດູ, ເນື້ອທີ່ນາອຸດົມສົມບູນ ແລະ ມີສັດໄຫຍ່ຫລາຍ.

ສະຫລຸບ

ຜ່ານການສຶກສາຂໍ້ມູນສາມາດສັງເກດເຫັນໄດ້ວ່າ: ສະພາບເສດຖະກິດຂອງຊາວກະສິກອນໃນຂົງເຂດທີ່ສຶກສາແມ່ນເປັນເສດຖະກິດແບບຄອບຄົວທີ່ອີງໃສ່ທຳມະຊາດ ແລະ ພາຫະນະທີ່ເຂົາເຈົ້າມີ. ເສດຖະກິດກະສິກຳແມ່ນຮູບແບບທີ່ມີການລົງທຶນຕ່ຳ, ໃຊ້ແຮງງານຫລາຍ, ຜະລິດຕະພາບຕໍ່ເນື້ອທີ່ຕ່ຳ, ພາໃຫ້ມີລາຍຮັບຕ່ຳເຊັ່ນດຽວກັນ. ຜົນຜະລິດສ່ວນຫລາຍແມ່ນນຳໃຊ້ເພື່ອບໍລິໂພກໃນຄອບຄົວ ແລະ ມີສ່ວນນ້ອຍໄດ້ຂາຍເພື່ອສ້າງລາຍຮັບທີ່ເປັນເງິນສົດ (ພາໃຫ້ເກີດການຂາດດຸນຂອງເງິນສົດຂຶ້ນ). ມູນຄ່າສ່ວນເກີນຈາກການກະສິກຳສະເລັຍຕ່ຳສຸດແມ່ນ 520,000 ກີບ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ/ປີ (ເມືອງປາກອູ) ເຊິ່ງໄດ້ມາຈາກການເຮັດໄຮ່ເປັນຕົ້ນຕໍ ແລະ ລ້ຽງສັດປີກຈຳນວນໜຶ່ງ. ແລະ ສູງສຸດແມ່ນ 11,700,000 ກີບ/ແຮງງານຕົ້ນຕໍ/ປີ (ເມືອງນ້ຳ ບາກ) ເຊິ່ງໄດ້ມາຈາກການເຮັດສວນຫມາກກ້ຽງ, ສວນໄມ້ສັກ, ການເຮັດນາ ແລະ ລ້ຽງສັດໄຫຍ່.

ການຜະລິດຢູ່ທາງພາກເໜືອແມ່ນມີບັນຫາການຂາດພື້ນທີ່ຮາບພຽງໃນການເຮັດນາແຕ່ດິນນາທີ່ມີຄຸນນະພາບດີ. ຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍຍັງທຸກຈົນຢູ່ເນື່ອງຈາກການເຮັດໄຮ່ບໍ່ສາມາດສ້າງລາຍຮັບພຽງພໍຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດຢູ່ໄດ້ ດັ່ງນັ້ນເຂົາເຈົ້າຊອກລາຍໄດ້ເພີ່ມຈາກການຊອກຫາເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ຂາຍແຮງງານແຕ່ໂຊກຮ້າຍທີ່ປະຈຸບັນປ່າແມ່ນບໍ່ອຸດົມສົມບູນຄືແຕ່ກ່ອນ.

ການຜະລິດຢູ່ທາງພາກໃຕ້ແມ່ນມີດິນຮາບພຽງຫລາຍແຕ່ໂຊກບໍ່ດີທີ່ດິນເຫລົ່ານັ້ນເປັນດິນທີ່ຂາດສານອາຫານ, ເປັນດິນທີ່ມີໂຄງສ້າງດິນຊາຍທີ່ບໍ່ສາມາດເກັບຮັກສານ້ຳ ແລະ ສານອາຫານໄດ້ດີ, ນອກນັ້ນເນື້ອທີ່ສ່ວນຫລາຍແມ່ນຂາດນ້ຳ, ດັ່ງນັ້ນຊາວກະສິກອນສ່ວນຫລາຍຍັງບໍ່ທັນສາມາດສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ໄດ້ພຽງພໍ, ເຂົາເຈົ້າບໍ່ສາມາດອາໄສການຫາເຄື່ອງປ່າຂອງດົງໄດ້ເນື່ອງຈາກຢູ່ໃກ້ຈາກປ່າທີ່ອຸດົມສົມບູນ, ດັ່ງນັ້ນເຂົາເຈົ້າຈຶ່ງຊອກຫາລາຍຮັບເພີ່ມຈາກການຮັບຈ້າງເປັນຕົ້ນຕໍເຊິ່ງສ້າງບັນຫາການຍົກຍ້າຍເຂົ້າມາເຮັດວຽກໃນຕົວເມືອງໃຫຍ່ ແລະ ບັນຫາການໄປເຮັດວຽກຢູ່ປະເທດໄທ ແລະ ບັນຫາການຂາດແຮງງານໃນການຜະລິດກະສິກຳ.

ຂໍ້ແຕກຕ່າງລະຫວ່າງຊາວກະສິກອນປະເພດທີ 1 ແລະ ທີ 4 ໃນແຂວງຫລວງພະບາງແມ່ນເນື້ອທີ່ການຜະລິດທີ່ດີເຊັ່ນ: ມີສວນໄມ້ສັກ, ສວນໄມ້ໃຫ້ຫມາກ ແລະ ເນື້ອທີ່ນາ, ນອກນັ້ນຊາວກະສິກອນປະເພດທີ 1 ຍັງມີສັດໄຫຍ່ຫລາຍດ້ວຍ. ສ່ວນຊາວກະສິກອນປະເພດທີ 1 ໃນເມືອງ ນະຄອນເພັງ ແລະ ເມືອງໂພນທອງແມ່ນ ຖືເອົາປະລິມານສັດໄຫຍ່ ແລະ ເນື້ອທີ່ນາທາມເປັນສິ່ງວັດແທກ.

ເອກະສານອ້າງອີງ.

- ຄະນະກະເສດສາດ. ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. 2001. ເງື່ອນໄຂເສດຖະກິດສັງຄົມຂອງການຜະລິດກະສິກໍາ. 25 ຫນ.
- ຄະນະກະເສດສາດ. ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. 2002. ການວິເຄາະ-ວິນິດໃສບັນດາສະພາບການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນເພື່ອການກະສິກໍາ. 19 ຫນ.
- ສິລິນທອນ ສັກລໍຄໍາ. 1997. ບົດລາຍງານການວິໄຈ-ວິນິດໃສການຜະລິດກະສິກໍາໃນພື້ນທີ່ເຂດອ່າງນໍ້າຈໍານ, ເມືອງຈອມເພັດ, ແຂວງຫລວງພະບາງ 18ຫນ.
- ທອງພັນກຸສົນສະຫວັດ ແລະ ຍົດພະຈອມພົນ. 2000. ສໍາມະນາເພື່ອການສຶກສາກ່ຽວກັບການວິໄຈ-ວິນິດໃສລະບົບການນໍາໃຊ້ດິນເພື່ອການກະສິກໍາເຂດບ້ານຫນອງກົບ, ບ້ານໂພນໃຊ, ບ້ານລາໂປ, ເມືອງເຊໂປນ, ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ. 27ຫນ.
- ຍົດພະຈອມພົນ. 2001. ລະບົບການປູກພືດ. ຄະນະກະເສດສາດ. ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດ. ຫນ 6-45.
- ຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງປາກອູ. 2003. ບົດສະຫລຸບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດສັງຄົມປີ2003 ແລະ ແຜນການປີ 2004. 14ຫນ.
- ຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງນະຄອນເພັງ. 2003. ບົດສະຫລຸບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ປີ2002 - 2003. 12ຫນ.
- ຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງໂພນທອງ. 2004. ບົດສະຫລຸບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ 8 ເດືອນຂອງປີ 2004. 15ຫນ.
- Blesilda M. calub. 2003.PRA guide book. University of Philippines. pp 21-51.
- Khammalounla Lexayavong. 1999. Changing Acres. PAN and IFOAM. 56 p.
- Ministry of agriculture and forestry. 1999. The government's strategic vision for the agriculture sector. pp 53 -170.
- National growth and Poverty Eradication strategy. 2004.
- RASSE MERCAT, ELISABETH and SACKLOKHAM Silinthone.1997 Economic evaluation of agricultural production systems. FOA, LNO.30p.
- RADSF 2001. BASIC FARM ECONOMICS 46 P.
- Rural development company No1. 2002. Orientation for socio-economic development in Nambak district period 2002-2010 PP 2 - 37.

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ

1. ໂຄງການສົ່ງເສີມກະສິກຳ.
2. ແບບສອບຖາມການເກັບກຳຂໍ້ມູນລະບົບການຜະລິດ.
3. ວິທີຄິດໄລ່ມູນຄ່າຜົນຜະລິດຂອງການປູກພືດ.
4. ວິທີຄິດໄລ່ມູນຄ່າຜົນຜະລິດຂອງການລ້ຽງສັດ.
5. ວິທີຄິດໄລ່ມູນຄ່າສິ່ງນຳເຂົ້າ ແລະຄ່າຫຼັຍຫຼົງ.
6. ວິທີຄິດໄລ່ມູນຄ່າສ່ວນເກີນ ແລະ ລາຍຮັບຈາກການກະສິກຳ.
7. ຮູບລະບົບການຜະລິດກະສິກຳ